

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Ústav historických věd

**Středověké osídlení na Chrudimsku na příkladu
obce Tuněchody**

Ivana Hušková

Bakalářská práce 2011

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana HUŠKOVÁ**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obory: **Historie (dvouoborové)**
Ochrana hmotných památek (dvouoborové)
Název tématu: **Středověké osídlení na Chrudimsku na příkladu obce
Tuněchody**
Zadávací katedra: **Katedra historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce bude zpracování hmotných pramenů pocházejících z katastru obce Tuněchody (okr. Chrudim). Shromáždění archeologických nálezů zahrnuje i okrajovou část katastru obce Úhřetice. Dále budou zkompletovány a zhodnoceny zprávy z regionální, archeologické a historické literatury. K počátkům středověkého osídlení se nevztahují žádné písemné zprávy. Vzhledem k této skutečnosti bude kladen důraz na popis, zpracování a vyhodnocení archeologických artefaktů, které byly získány při povrchových průzkumech. Součástí práce bude revize doložených lokalit a fotografická dokumentace současného stavu jednotlivých osídlených poloh. Na závěr bude nastíněn vývoj osídlení v raném a vrcholném středověku a Tuněchody budou zařazeny do historických souvislostí. Jejich vývoj bude srovnán s obdobnými lokalitami na Chrudimsku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Černá, E. - Meduna, P. 1991: Settlement structure of the early Middle Ages in northwest Bohemia: investigation of the Pětipsy basin area, *Antiquity* 65, s. 388-395. Domečka, L. 1929: Předhistorické nálezy z let 1919-1928 ve vlastivědném museu pro východní Čechy v Chrudimi, *Vlastivědný sborník východočeský* IV, s. 24-27. Frolík, J. 1984: Archeologické nálezy Chrudimsko (K-T). Chrudim. Frolík, J. 1988. Archeologické nálezy Chrudimsko (T-Z). Chrudim. Frolík, J. ? Sigl.J. 1995: Chrudimsko v raném středověku. Vývoj osídlení a jeho proměny. Hradec Králové 1995. Chytil, K. 1900: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Chrudimském, XI. Praha. Klápště, J. 1994: Paměť krajiny středověkého Mostecka. Most. Klápště, J. 2005: Proměna českých zemí ve středověku. Praha. Klaus, V. ? Florián, Č. ? Kudrna, K. 1926: Chrudimsko a Nasavrcko IV. Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku. Chrudim. Rojek, J. K. 1871-3: Biskupství litomyšlské, *Památky archeologické* IX, 737-758. Sedláček, A. 1931: Hrady, zámky a tvrze Království českého I (Chrudimsko). Praha (2. vydání). Šulc, I. 2001: Soupis prvních písemných zmínek k sídlům okrese Chrudim, *Chrudimský vlastivědný sborník* 6, s. 189-246. Teplý, J. 1997: Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku. Pardubice.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jan Frolík, CSc.
Katedra historických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2009

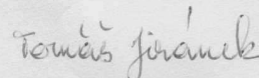
Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2010

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Na tomto místě bych ráda poděkovala především PhDr. Janu Frolíkovi, CSc. za pomoc a cenné rady při vedení mé práce. Dále Mgr. Radkovi Bláhovi za možnost zpřístupnění archeologických souborů ve Východočeském muzeu a poskytnutí užitečných informací. V neposlední řadě také Mgr. Janu Musilovi z Chrudimského muzea, který mi vyšel ve všem vstříc a pomohl mi v mé práci.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mojí práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 26. 3. 2011

Ivana Hušková

Anotace:

Cílem této práce je středověké osídlení na Chrudimsku na příkladu obce Tuněchody. Jsou zde popsány přírodní podmínky v lokalitě, stručně shrnuto pravěké osídlení. Následuje středověký vývoj obce od prvních písemných zmínek až do novověku. Hlavní část práce tvoří přímé zpracování archeologického materiálu, jeho popis, určení, posouzení a následné vyhodnocení. Součástí jsou i teoretické části o způsobu výroby keramiky a o povrchovém sběru.

Klíčová slova: středověk, archeologie, keramika, Chrudimsko, Tuněchody

Annotation:

The purpose of this work is medieval habitation of Chrudim area, using the example of the village of Tunechody. Natural conditions in the area are described. Primeval habitation is summarized in brief. It is followed by development of the village in medieval times from the first written remarks up to modern history. The main part of the work is broad elaboration of archaeological material, its description, definition, examination and assessment. It contains theoretical parts dealing with methods of ceramics manufacturing and surface gathering.

Key words: medieval times, archaeology, Chrudim area, Tunechody

Obsah

1. Úvod	1
2. Přírodní podmínky	3
2.1 Přírodní podmínky Tuněchod	5
3. Periodizace	6
3.1 Pravěk	6
3.1.1 Paleolit a mezolit	6
3.1.2 Neolit	6
3.1.3 Eneolit	7
3.1.4 Doba bronzová	8
3.1.5 Doba železná	9
3.2 Periodizace středověku	11
4. Středověké osídlení Chrudimska	12
4.1 Raně středověká vesnice	13
4.2 Tuněchody	15
4.2.1 Kostely	17
4.2.2 Kostel v Tuněchodech	18
5. Výroba keramiky	20
6. Povrchový sběr	23
6.1 Historie povrchového sběru v České republice	27
6.2 Povrchový sběr v Tuněchodech	28
7. Soubory	29
7.1 Soubor číslo 1	29
7.2 Soubor číslo 2	30
7.3 Soubor číslo 3	30
7.4 Soubor číslo 4	30
7.5 Soubor číslo 5	31

7.6 Soubor číslo 6	32
7.7 Soubor číslo 7	33
7.8 Soubor číslo 8	34
7.9 Chrudimské muzeum.....	34
8. Velikostní skupiny.....	36
9. Grafy.....	37
9.1 Soubor číslo 1	37
9.2 Soubor číslo 2	40
9.3 Soubor číslo 3	41
9.4 Soubor číslo 4	41
9.5 Soubor číslo 5	45
9.6 Soubor číslo 6	49
9.7 Soubor číslo 7	52
9.8 Soubor číslo 8	57
9.9 Chrudimské muzeum.....	57
9.10 Povrchový průzkum.....	60
10. Lokality.....	61
11. Závěr.....	63
12. Resume	65
13. Seznam použitých zkratk	67
14. Seznam použité literatury	68
14.1 Seznam Literatury.....	68
14.2 Internetové zdroje:	70
15. Seznam obrazových příloh	71
15.1 Fotografické přílohy	71
15.2 Obrazová příloha	72
15.3 Fotografická a kresebná dokumentace keramických střepeň	79

16. Katalog keramických střepeň	104

1. Úvod

Tématem mé bakalářské práce je středověké osídlení na Chrudimsku. Jako konkrétní příklad, je vybrána obec Tuněchody. Tato vesnice se nachází pět kilometrů severovýchodně od Chrudimi v nadmořské výšce 237 m. n. m. Rozloha katastru je 655 ha. V roce 2008 zde bylo hlášeno 587 obyvatel.¹

Chrudimsko bylo již od pravěku poměrně často osídlováno a to díky své výhodné poloze v úrodném okolí řeky Chrudimky, která byla zdrojem potravy pro usadivší se obyvatelstvo.

Ve středověku získalo na významu také kvůli svému umístění na obchodní Trstenické stezce, která vedla od Prahy přes Chrudim směrem k Brnu a dále až do Pobaltí.²

Ve své práci se zabývám i přírodními podmínkami, které panují v okolí Chrudimi a také přímo v Tuněchodech.

Následují dějiny bádání, především zásluhou Josefa Ladislava Píče, Maurice Lüssnera, Diviše Čistického ze Šterlinků, profesora Jana Krejčího a Antonína Šolty získalo chrudimské muzeum cenný archeologický materiál.³ Zmiňuji zde i některé nálezy z okolí Chrudimi datované do pravěku.

V další části se zabývám přímo dějinami Tuněchod, jejich majiteli a obyvatelstvem od první písemné zmínky až po novověk. Jednu z kapitol věnuji i významné budově tuněchodského kostela z patnáctého století, stojícího v centru obce.

Písemné zmínky o vsi Tuněchody jsou především ze souborných prací o Chrudimi, jako je například Chrudimsko a Nasavrcko díl IV. nebo Hrady, zámky a tvrze Království českého díl I. od Augusta Sedláčka.

Hlavní úsek práce je vyhrazen archeologickému materiálu z Tuněchod, jeho popisu, dokumentaci, vyhodnocení. Jelikož prakticky veškerý materiál je keramický, zabývám se i stručně výrobou keramiky na našem území ve středověku. Většina z nálezů byla získána za pomoci povrchového sběru, proto se zmiňuji i o tomto tématu, jeho teorii, historii a použití v praxi. Jedna samostatná kapitola je věnována sběru, který byl proveden přímo pro účely této práce.

¹ <http://www.tunechody.cz/o-obci/statisticke-informace> [8. 3. 2011].

² http://cs.wikipedia.org/wiki/Trstenick%C3%A1_stezka [8. 3. 2011].

³ KLAUS, Alois. *Chrudimsko a Nasavrcko, díl IV, Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku*. Chrudim 1926. s. 1.

Veškerý dostupný archeologický materiál k zadanému tématu se nachází v Regionálním muzeu v Chrudimi (menší část nálezového fondu) a v Muzeu východních Čech v Hradci Králové (větší část nálezů).

V Hradci Králové se nachází celkem osm souborů se středověkým materiálem a to z nalezišť 2, 2a, 2b, 3, 4, 5, 6, 7, Slavíkova cihelna a Slavíkova cihelna jáma 1927 (což je naleziště číslo 1). V chrudimském muzeu je potom soubor Cihelna č. kat. 569/I a také materiál získaný z povrchového sběru z roku 2009. Tyto keramické zlomky byly prozkoumány, popsány a získané údaje zaneseny do tabulek, ze kterých posléze byly vyvozeny určité závěry, jejichž cílem bylo bližší určení středověkého vývoje zkoumané obce.

Velmi důležitou součástí této práce je i kresebná a fotografická dokumentace, jejíž pořízení umožňuje lepší představu o zkoumaném materiálu.

Ve své bakalářské práci se tedy pokusím zpracovat nálezový fond k danému tématu, následně ho vyhodnotit a zařadit vývoj Tuněchod do historických souvislostí.

2. Přírodní podmínky

Chrudimský okres patří ke geomorfologické provincii Česká vysočina. Okres se skládá z několika částí, první patří do soustavy České tabule, druhá do soustavy Českomoravské, další, a to jižní část, do Českomoravské vrchoviny, jejíž převážnou část tvoří Železné hory. Poslední část na jihovýchodě patří k Hornosvratecké vrchovině. Zde se nalézají i nejvýše položená místa v okrese s nadmořskou výškou 783 metrů.⁴

Město Chrudim, které je centrem okresu, se nachází v blízkosti Železných hor na ploše 3 320 ha v průměrné nadmořské výšce 265 m. n. m. Klimaticky se rozkládá na přechodu rajonu mírně teplé oblasti a rajonu teplé oblasti. Průměrné roční teploty jsou 8 - 9°C a průměrný roční úhrn srážek je 700 – 800 mm.⁵

Z geologického hlediska patří Chrudimsko k nejsložitějším regionům. Nachází se zde geologické formace od prahor až po mladé čtvrtohorní sedimenty. Jsou tu například lokality vápenců, žuly, opuky, pískovce. V místech s křídovými usazeninami jsou nejmladší čtvrtohorní sedimenty, které se těží jako cihlářské hlíny. V minulosti se na tomto území těžila železná ruda, pyrit, uranové rudy, fluorit a baryt.⁶

Chrudimský okres je součástí Pardubického kraje ve východních Čechách a tento kraj lze rozdělit na několik mikroregionů, těmi jsou: mikroregion Chrudimsko, mikroregion Košumbersko, mikroregion Hlinecko a mikroregion Železné hory.

Celková rozloha mikroregionu Chrudimsko je cca 220 km², tvoří jej obce: Bítovany, Bořice, Bylany, Čankovice, Dolní Bezděkov, Dvakačovice, Honbice, Horka, Chrast, Chrudim, Kočí, Lány, Licibořice, Lokavice, Mladoňovice, Morašice, Nabočany, Orel, Přestavky, Rabštejnská Lhota, Řestoky, Slatiňany, Sobětuchy, Stolany, Svídnice, Trojovice, Třebřichy, Tuněchody, Úhřetice, Vejvanovice, Zaječice a Zájezdec.⁷

Z geomorfologického hlediska je tvořen z převážné části subprovincií Česká tabule, oblast Východočeská tabule. Na většině území nalezneme horopisný celek Svitavská pahorkatina. Na jihozápadě jsou Železné hory.⁸

Z vodopisného hlediska je důležitá vodní nádrž Práčov v katastru obce Svídnice. Vodní síť je tvořena řekou Chrudimkou a jejími přítoky. Další významné toky jsou například říčka Bylanka, potoky Ležák a Žejbro.⁹

⁴ BURDYCHOVÁ, Milena a kol. *Chrudimsko* Chrudim, 1997. s. 3-4.

⁵ <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/index.php?nid=663&lid=CZ&oid=23172>, [1. 2. 2010].

⁶ BURDYCHOVÁ, Milena a kol. *Chrudimsko*. Chrudim, 1997. s. 3-4.

⁷ <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/index.php?nid=663&lid=CZ&oid=23172>, [1. 2. 2010].

⁸ TAMTÉŽ.

Díky příznivým klimatickým podmínkám je toto území příhodné pro mnoho druhů živočichů. Z obratlovců jsou nejpočetnější skupinou ptáci, jichž se zde vyskytuje 200 druhů, následují savci, kterých zde žije v odborných chovech a ve volné přírodě 42 druhů. Plazi jsou zastoupeni 7 druhy. V Ohebu u Seče se nachází unikátní rezervace s více než 40 druhy měkkýšů.

Nejcennější přírodní lokality na Chrudimsku jsou chráněny zákonem. V současnosti se zde nalézají 31 maloplošných chráněných území. V roce 1970 byly za chráněnou krajinnou oblast prohlášeny Žďárské vrchy, následně v roce 1991 vznikla další chráněná krajinná oblast Železné hory.¹⁰

⁹ <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/index.php?nid=663&lid=CZ&oid=23172>, [1.2.2010].

¹⁰ BURDYCHOVÁ, Milena a kol. *Chrudimsko*. Chrudim, 1997. s. 3-4.

2.1 Přírodní podmínky Tuněchod

Obec Tuněchody je součástí Hrochotýnecké tabule, což je východní část Chrudimské tabule. Jedná se o plochou pahorkatinu v povodí řek Novohradky a na západě Chrudimky (řeka 2. řádu).¹¹

Klimaticky se jedná o pás mírně suchý s převážně mírnou zimou přecházející do pásu mírně vlhkého s mírnou zimou, pahorkatinového.¹²

Jílovce, slínovce, spongility¹³ středního turonu¹⁴, svrchního turonu až koniakku, spraše a pleistocenní říční štěrky s písky tvoří převážnou část podloží. Erozně denudační¹⁵ reliéf je slabě rozčleněný a má strukturně denudační plošiny.¹⁶ Půda je středoevropská hnědozemě.¹⁷

Původní pokryv Tuněchod tvoří dubohabrové háje s pásem luhů a olšin v okolí Chrudimky a ze severu sem zasahuje výběžek acidofilní doubravy.¹⁸ Průměrné roční srážky jsou mezi 600 až 650 mm. Ve vegetačním období je to potom 350 až 400 mm. Tuněchody se nacházejí v místech s nejvyšší průměrnou roční teplotou ve východních Čechách, která je nad 8°C. Ve vegetačním období je průměrná teplota 14 až 15°C.¹⁹

¹¹ DEMEK, Jaromír a kol. *Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny*. Praha 2006. s. 13. ISBN 80-86064-99-9.

¹² MIKIŠKA, Rudolf a kol. *Geobotanická mapa ČSSR 1:200 000, list Jihlava*. Praha 1970. ISBN 80-7075-030-8.

¹³ Spongilit je usazená křídlová hornina obsahující křemité jehlice hub.

¹⁴ Turon je stupeň svrchního křídlového útvaru (křídlový útvar = křída= nejmladší druhohorní geologický útvar mezi jurou a třetihorami).

¹⁵ Denudační – je odnos, rozrušování a zarovnávaní zemského povrchu působením přírodních vlivů.

¹⁶ DEMEK, Jaromír a kol. *Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny*. Praha 2006. s. 13. ISBN 80-86064-99-9.

¹⁷ VÁLEK, Bohumil. *Půdy východních Čech, v území mezi Krkonošemi a Českomoravskou vysočinou, jejich vznik, vývoj a praktické využití*. Východočeské nakladatelství 1964. Mapa č. 11. ISBN 46-030-64.

¹⁸ MIKIŠKA, Rudolf a kol. *Geobotanická mapa ČSSR 1:200 000, list Jihlava*. Praha 1970. ISBN 80-7075-030-8.

¹⁹ VÁLEK, Bohumil. *Půdy východních Čech, v území mezi Krkonošemi a Českomoravskou vysočinou, jejich vznik, vývoj a praktické využití*. Východočeské nakladatelství 1964. s. 19-24. ISBN 46-030-64.

3. Periodizace

3.1 Pravěk

Většina nálezového fondu v chrudimském muzeu je z let před rokem 1945 a starší, proto je velmi těžké hodnotit pravěk na Chrudimsku.

3.1.1 Paleolit a mezolit

Období paleolitu, též zvaného jako starší doba kamenná, datujeme asi 3 - 3,5 milionů let do 8 000 let př. n. l. Je to nejdelší časový úsek vývoje lidstva. O paleolitu hovoříme od vzniku člověka vyrábějícího nástroje až po období vzniku zemědělství. Je to doba charakteristická velkými výkyvy klimatu.

Střední doba kamenná neboli mezolit je datována od let 8 000 až 6 000 př. n. l. Samozřejmě docházelo na některých místech k prolínání jednotlivých období a to nejen u paleolitu a mezolitu, ale i u následujících. Je to období konce kořistnického způsobu života.²⁰

Toto období je doloženo jen několika nástroji bez bližších souvislostí. V Chrudimi na Pumberkách byla nejspíše doložena sídlištní situace.²¹

3.1.2 Neolit

Neolit je období počátku nejstaršího zemědělství, první oblastí byla Přední Asie a to již v 9. tis. př. n. l. Na ostatním území datujeme neolit zhruba od 6 000 př. n. l. do 4 000 př. n. l. Neolit, mladší doba kamenná, je také charakteristický přeměnou přírodního prostředí v kulturní krajinu.²² Vývoj českého neolitu je založen především na vývoji keramiky kultury s lineární keramikou a to především na technice, jakou byly nádoby zdobeny. Klademe ji do let 5600/5000 – 4950 př. n. l.²³

S nástupem kultury s lineární keramikou roste i počet sídlišť, která první zemědělci v úrodném Chrudimsku využívali. Známa jsou od Úhřetic, Chrasti, Dřenic i z okolí samotné Chrudimi. Prakticky všechna sídliště jsou doložena pouze z povrchových sběrů. Větší výzkumy proběhly jen v Úhřeticích a v Chrudimi, kde bylo objeveno kostrové pohřebiště. Stejně sídelní podmínky panují i s příchodem kultury s vypíchanou keramikou. Nejvíce je

²⁰ BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. s. 54 – 87. ISBN 14-455-85.

²¹ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

²² BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. s. 88 – 107. ISBN 14-455-85.

²³ PAVLŮ Ivan (ed.). *Archeologie pravěkých Čech/3. Neolit*. Praha 2007. s. 28. ISBN 978-80-86124-71-1.

prozkoumáno naleziště v Kopistově cihelně v Úhřeticích, kde se podařilo nalézt část domu. Konec neolitu je charakteristický pro lengyelskou a jordanovskou kulturu. Lengyelské sídliště bylo objeveno v Topolu a jordanovské sídliště opět v Úhřeticích v Kopistově cihelně.

V roce 1923 se našel kus kamenné sekery v Chrudimi – Pumberkách. Jiná sekera byla nalezena roku 1920 v Řestokách a 1921 tam byl objeven pazourkový nůž. Ze záznamu ale nelze zjistit, jaké kultuře uvedené nálezy náležely.²⁴

3.1.3 Eneolit

Eneolit neboli pozdní doba kamenná je datována do let 4 500/4 400 až 2 300/2 200 př.n.l.²⁵ Během tohoto období došlo k převratným změnám, kdy většina lidské společnosti přešla k produktivnímu způsobu hospodářství.²⁶ V této době se ustaluje pohřební ritus, rozšiřuje se stavění mohyl. Mizí kultury s bohatě zdobenou keramikou a množí se výroba zbraní a stavba opevnění, jakožto důsledek rozšíření válečnictví.²⁷

Nálezy z eneolitu na Chrudimsku jsou naopak spíše z doby nedávné. Na třech místech byla doložena sídliště kultury nálevkovitých pohárů a to v Topolu, Chrasti a Chrudimi. Pouze jediným hrobem se dokládá přítomnost michelsberské kultury. V Tuněchodech bylo objeveno sídliště kultury zvoncovitých pohárů a také její pohřebiště v Chrudimi.²⁸

V roce 2003 v cihelně v Tuněchodech, na dobývacím prostoru Úhřetice I. byl proveden záchranný archeologický výzkum, který provádělo Archeologické centrum PdF univerzity Hradec Králové. Při průzkumu bylo objeveno sídliště z mladší doby železné, velký hliník a pohřebiště patřící kultuře zvoncovitých pohárů.²⁹

V letech 2006 - 2007 probíhal další záchranný výzkum na této lokalitě a bylo objeveno pokračování pohřebiště s birituálním ritem, objekt s drtidly a hliník patřící již uvedené kultuře.³⁰

²⁴ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

²⁵ NEUSTUPNÝ, Evžen (ed.). *Archeologie pravěkých Čech/4. Eneolit*. Praha 2008. s. 14. ISBN 978-80-86124-77-3.

²⁶ BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. s. 108 – 128. ISBN 14-455-85.

²⁷ NEUSTUPNÝ, Evžen (ed.). *Archeologie pravěkých Čech/4. Eneolit*. Praha 2008. s. 13. ISBN 978-80-86124-77-3.

²⁸ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

²⁹ PAPINESCHI, Jan; THÉR, Richard; TICHÝ, Radomír. Třetí kampaň archeologického výzkumu v cihelně Tuněchody (dobývací prostor Úhřetice I.) v roce 2003. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2004, 30, s. 111-124. ISBN 80-85031-56-6.

³⁰ TICHÝ, Radomír, et al. Sídlíště ze starého laténu a doby římské v cihelně Tuněchody. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové: Muzeum východních Čech v Hradci Králové*. 2007, 33, s. 133-145. ISBN 978-80-85051-80-5.

Roku 1926 bylo nalezeno v Lánech u Chrudimě závaží s tvarem komolého jehlanu, napříč provrtané, patřící ke kultuře šňurové.³¹

3.1.4 Doba bronzová

Datování doby bronzové je asi od 2 300/2 200 až konec 16. století př. n. l.³² V této době dochází k postupnému rozvíjení řemeslné činnosti. Směna zboží se mění v obchod a rozvíjí se společenská dělba práce.³³

Starší a střední dobu bronzovou na Chrudimsku nejvíce zastupuje kultura únětická. Nejrozsáhlejší osídlení včetně pohřebiště se nalézá u Chrudimi. Odtud je i jediný známý depot bronzových hřiven z Chrudimska. Také v Úhřeticích v Kopistově cihelně bylo prozkoumáno únětické sídliště s pohřebištěm. Na konci tohoto období je v Chrudimi doloženo sídliště věteřovské kultury. Mohylová kultura je na Chrudimsku známa pouze z jednotlivých nálezů a nejspíše celé Chrudimsko nebylo v tuto dobu trvale osídleno.

V mladší době bronzové přichází lužická kultura s velmi rozsáhlým osídlením, známe ho ale opět jen z povrchových sběrů nebo jednotlivých starších nálezů. Sídlíště byla zatím nalezena pouze u Chrudimi a Rosic u Chrasti. Více dokladů o lužické kultuře máme z pohřebišť, která jsou doložena v Platěnicích a Úhřeticích, nebo z nálezů depotů v Chrasti, Chrudimi Jezbruně. V závěru doby bronzové se v Chrudimi Pumberkách již pravděpodobně nacházelo hradiště. Kultura slezskoplatěnická je vrcholem pravěkého osídlení na Chrudimsku, dokladem toho jsou nálezy z prakticky všech katastrů, na některých místech i několikeré, jsou to například Úhřetice se 4 lokalitami a Chrudim s 8 lokalitami. Hradiště jsou známa v Topolu či Pračově, kde byly nalezeny i depoty bronzových předmětů nebo šperků. V rosické cihelně byly nalezeny doklady soustavného osídlení od mladší doby bronzové až do doby pozdně halštatské.

Roku 1924 byl učiněn nález 2 měděných hřiven patřících únětické kultuře.³⁴

³¹ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

³² JIRÁŇ, Luboš, et al. *Archeologie pravěkých Čech / 5. Doba bronzová*. Praha 2008. s. 28. ISBN 978-80-86124-78-0.

³³ BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. s. 129 – 154. ISBN 14-455-85.

³⁴ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

3.1.5 Doba železná

Dobu železnou datujeme od 7. století př. n. l. až do r. 40 př. n. l. Dělíme ji na období halštatské a laténské.³⁵ Doba halštatská je datována cca do let 750 – 390 př. n. l.³⁶ V průběhu tohoto období nastupuje doba laténská, kterou můžeme zařadit do let 480 až 40 př. n. l.³⁷

V letech 1997-1998 (přelom roku) a 1999-2001 (od zimy do jara) proběhlo v cihelně v Tuněchodech na dobývacím prostoru Úhřetice I. několik drobnějších výzkumů prováděných Okresním muzeem Orlických hor Rychnov nad Kněžnou, při kterých byla objevena sídliště z mladší a starší doby železné a zbytek pohřebiště z téže doby.³⁸

Jak bylo uvedeno výše, při výzkumu v Tuněchodech v roce 2003 bylo objeveno i sídliště z mladší doby železné tvořené mnoha kúlovými domy.³⁹

V Řestokách bylo doloženo keltské obyvatelstvo bronzovou okrasou. V Tuněchodech, Bylanech, Zájezdci a Rosicích zase zbytky kostrových pohřebišť. Ze sídlištních komplexů je známa polozemnice v Chrudimi nebo hrnčířská pec v Brčkolu. Oppidum v Hradišti u Českých Lhotic bylo sídelním centrem na konci doby laténské. Z doby římské je známa polozemnice v Tuněchodech nebo mince z Chrudimi. Kromě nálezu mince z Hrochova Týnce nejsou žádné doklady o osídlení Chrudimska v době stěhování národů.

V roce 1920 byly nalezeny dva hroby laténské, v nichž bylo nalezeno několik bronzových náramků. Roku 1926 byl v Tuněchodech ve Slavíkově cihelně nalezen hladký bronzový náramek a železný hrot oštěpu datovaný do doby římské.⁴⁰

V roce 2006 pokračoval záchranný výzkum v Tuněchodské cihelně, při kterém bylo objeveno starolaténské sídliště, tři polozemnice s velkým množstvím nálezů a rozsáhlý hliník z téže doby.⁴¹

Je velmi pravděpodobné, že do doby římské spadají i dva pyrotechnologické objekty nalezené při tomto průzkumu.⁴² Počátek doby římské je H. J. Eggersem datován do období

³⁵ BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. s. 155 – 203. ISBN 14-455-85.

³⁶ VENCLOVÁ, Natálie et al. *Archeologie pravěkých Čech / 6. Doba Halštatská*. Praha 2008. s. 26. ISBN 978-80-86124-79-7.

³⁷ VENCLOVÁ, Natálie et al. *Archeologie pravěkých Čech / 7. Doba Laténská*. Praha 2008. s. 21. ISBN 978-80-86124-80-3.

³⁸ PAPINESCHI, Jan; THÉR, Richard; TICHÝ, Radomír. Třetí kampaň archeologického výzkumu v cihelně Tuněchody (dobývací prostor Úhřetice I.) v roce 2003. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2004, 30, s. 111-124. ISBN 80-85031-56-6.

³⁹ PAPINESCHI, Jan; THÉR, Richard; TICHÝ, Radomír. Třetí kampaň archeologického výzkumu v cihelně Tuněchody (dobývací prostor Úhřetice I.) v roce 2003. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2004, 30, s. 111-124. ISBN 80-85031-56-6.

⁴⁰ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko*, K-T. Okresní muzeum v Chrudimi 1985. s. 5-9.

⁴¹ TICHÝ, Radomír, et al. Sídliště ze starého laténu a doby římské v cihelně Tuněchody. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové: Muzeum východních Čech v Hradci Králové*. 2007, 33, s. 133-145. ISBN 978-80-85051-80-5.

před začátkem nového letopočtu a vyplývá z toho tedy, že začátek doby římské se kryje s koncem doby laténské. Konec tohoto období je datován do let 350/375.⁴³

⁴² DOHNÁLKOVÁ, Iva; THÉR, Richard. Dva pyrotechnologické objekty z lokality Tuněchody, okr. Chrudim. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2007, 33, s. 146-158. ISBN 978-80-85051-80-5.

⁴³ SALAČ, Vladimír. et al. *Archeologie pravěkých Čech / 8. Doba Římská a Stěhování národů*. Praha 2008. s. 38. ISBN 978-80-86124-81-0.

3.2 Periodizace středověku

Středověk je období lidstva mezi starověkem a novověkem. Toto období je ustanoveno různými daty.

V německé literatuře se za začátek středověku považuje zánik Západořímské říše, tedy rok 476 n. l. a za konec Kolumbovo objevení Ameriky roku 1492. Detailněji je období středověku děleno na tři části. První z nich je časný středověk počítaný do let 500 až 1000(1050). Dalším je vrcholný středověk od let 1000(1050) až do roku 1250. Posledním obdobím je pozdní středověk, který je mezi léty 1250 - 1500.

V Polsku se toto časové období dělí jen na dvě části. Časný středověk, ten se ale rozděluje na další dva časové úseky. Na období předpiastovské, jež je ohraničeno léty 570-950 a období časně piastovské od let 950 do 1250. Druhou část středověku označují v Polsku názvem pozdní středověk, ten je v letech 1250 - 1500.

U nás a na Moravě se období 400 - 600 n. l. nazývá dobou stěhování národů. Následující doba hradištní patří do rozmezí 600 - 1250. Období 600 - 650 je někdy nazýváno dobou předhradištní. Podrobněji se doba hradištní dělí na starší dobu hradištní – 600/650-800, střední dobu hradištní – 800 - 950, mladší dobu hradištní – 950 - 1200 a pozdní dobu hradištní – 1200 - 1250. Frekventovaným označením 6. až 7. století je raně či časně slovanské období. Následuje doba předvelkomoravská, která je od 8. do 9. století. Další je velkomoravské období s koncem v 1. polovině 10. století. Od roku 530 až do roku 700 máme na našem území časně slovanské období. Archeologická periodizace zasazuje středověk do let 1250 až 1500. Oproti tomu periodizace historická používala od konce druhé světové války do 80. let dělení podle historického materializmu. 10. - 12. století se nazývalo raným feudalismem, 13. století bylo obdobím stabilizace feudalismu, 14. -15. století bylo vzestupem Českého státu mezi evropské velmoci. Následovala doba husitská od roku 1419 do roku 1471 a doba s převahou stavů v letech 1471 až 1526.

Nyní se můžeme setkat i s periodizací podle vládnoucích dynastií. Polovina 10. - počátek 14. století patřily rodu Přemyslovců, následoval rod Lucemburků od začátku 14. do počátku 15. století. V 15. století je to období husitské revoluce a v posledních třech čtvrtinách 15. století je konec středověku.⁴⁴

⁴⁴ UNGER, Josef. *Archeologie středověku, Odras života lidí v archeologických pramenech*. Hradec Králové 2008. s. 5. ISBN 978-80-7041-766-9.

4. Středověké osídlení Chrudimska

Nejstarší raně středověké osídlení na Chrudimsku je doloženo keramikou pražského typu. V 7. - 8. století na Chrudimsko přišli slovanští osadníci, jejich přítomnost je doložena osadami v Chrudimi, Řestokách či mohylovým pohřebištěm u Dvakačovic.

Ve středohradištním období se počet osad zvyšoval, i když je stále vcelku nízký. Známé jsou osady opět v Řestokách nebo v Podlažicích. Na žádné z těchto lokalit ale neproběhl archeologický průzkum, proto není možné jakkoliv blíže určit jejich vnitřní uspořádání. Osídlení bylo soustředěno do klimaticky nejvhodnějších a nejvíce úrodných částí Chrudimska. Podle historických zpráv je známo, že Chrudim a její okolí náležely rodu Slavnikovců. Následně mezi léty 995 a 1055 je celý kraj kolonizován a samotná Chrudim se stává centrem přemyslovské hradské správy. Chrudim byla také velmi důležitým městem, protože přes ni vedla Trstenická stezka, obchodní stezka směřující z Prahy na Moravu.

Až do 13. století probíhalo osidlování kraje, jednotlivé sídelní jednotky byly nepravidelně rozmístěny po celém katastru, je ale nejvýše pravděpodobné, že všechny se nacházely v blízkosti kostelů, které hrály v každodenním životě lidí 13. století důležitou roli.

Příchodem vrcholného feudalismu ve 13. století se mění i struktura vesnic. Rozptýlené sídelní jednotky se soustřeďují na jedno místo a vznikají vesnice dnešní podoby. V této době jsou i poprvé osídleny Železné hory, ale centrem oblasti je stále město Chrudim.

Od 14. století přibývá písemných pramenů, ze kterých je možné poznat historii Chrudimska a jejího okolí.⁴⁵

⁴⁵ FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko, T-Z*. Okresní muzeum v Chrudimi 1988. s. 5-9.

4.1 Raně středověká vesnice

První raně středověké vesnice na našem území patřily Slovanům a můžeme je zařadit do 6. - 7. století. Tyto vsi poznáváme díky archeologickým průzkumům, protože Staroslované používali částečně zahloubené stavby, které zanechávají dostatečné doklady o své existenci. Typický dům měl nejspíše hliněné nebo dřevěné stěny ať už roubené, drážkované nebo pletené se slaměnou střechou. Velmi důležitou součástí obydlí byla jílem vymazaná kamenná pec, situovaná do jednoho z rohů v domě. Používala se pro přípravu potravy a v zimě sloužila jako zdroj tepla. Ve stejné době se pravděpodobně vyskytovaly i objekty konstruované nad zemí, bohužel se ale jejich zbytky prakticky nedochovaly, protože byly zničeny pozdější orbou. Částečně zahloubené stavby byly oblíbené hlavně pro svou jednoduchost při stavbě a ukotvení a také pro izolaci spodku stěn, kterou poskytovala půda.

K reliktním hospodářským staveb patří zásobní jámy lahvovitého nebo válcovitého tvaru, z nichž se některé používaly pro skladování obilí. Úroda, která byla v jámách uložena, vyplnila praktický celý jejich obsah a poté vypouštěla kysličník uhličitý, který zabránil vzniku škůdců a klíčivosti. Vršek jam byl zakryt slámou a hlínou.

Časem došlo k větší adaptaci Slovanů, kteří přišli na naše území z východu, na středoevropské klima, a proto pravděpodobně došlo i k omezení stavby částečně zahloubených obydlí a jejich nahrazení obydlími stavěnými na povrchu terénu.

Usedlosti neměly původně dlouhodobě určené umístění, obyvatelé je využívali, dokud to pro ně bylo výhodné, a když došlo k vypotřebování místních zdrojů, odešli na jiné místo, kde znovu vybudovali svá obydlí. Z toho vyplývá i nedostatek důkazů o hranicích rozdělovacích jednotlivé sídelní jednotky. Proto je část odborné literatury přesvědčena přímo o absenci jednotlivých usedlostí do konce 12. století u západních Slovanů.

Raně středověké osídlení však nemělo své jistoty v pevném uspořádání obydlí, ale v komunitě spolu žijících vesničanů. Vsi se skládaly z několika usedlostí, mezi kterými panovaly různé vzdálenosti. Jedná se tedy o sídliště proměnlivá, ale přitom dlouhodobá.

Velmi důležitým aspektem při výběru lokality pro raně středověkou ves byla také blízká přítomnost vodního zdroje. Vsi byly velmi často budovány na rozmezí říčních niv a vyvýšených teras. Pro obyvatele, kteří byli závislí na přírodních zdrojích, tato území představovala velmi výhodná místa, protože na terasách bylo vhodné prostředí pro pole, a nivy zase zajišťovaly přísun potravy pro dobytek.

V 10. - 11. století započala na severu Francie stabilizace sídelních systémů, u nás to bylo až kolem druhé poloviny 13. století. Na některých místech docházelo k přesunu celého sídliště na nové místo, jinde zase docházelo koncentrací ke vzniku větších vesnic.

Volné seskupení usedlostí náleželo tzv. kolonizačním vesnicím, časem se uspořádání změnilo na pravidelné půdorysy.

Vesnice v mladším středověku byly vytvářeny více způsoby. V některých oblastech se jednalo o dlouhodobě užívaná území, ale v jiných byly vesnice zakládány úplně nově a jejich osídlování trvalo mnoho let. Je proto pravděpodobné, že půdorys vesnice byl určen až při jejím budování. Celkově lze pravidelně rozvržená vesnická jádra nalézt na územích, která prošla vrcholně středověkou proměnou vcelku pozdě. I přes různost stavebních tradic je patrná jedna společná vlastnost a to používání stavebních konstrukcí s co nejdelší životností. V případě vhodných přírodních zdrojů to byl především kámen, který zaručoval možnost dlouhodobého užívání.

Do 11. - 13. století bylo hlavním stavebním materiálem dřevo nebo hlína a stavby byly pevně spojovány s podložím. V následujícím období se sice nadále používal stejný materiál, ale stavby se místo spojování s podložím začaly upevňovat vodorovnými konstrukčními prvky. K tomuto způsobu výstavby byly ale nutné tesařské znalosti a celkově vyšší stavební nároky. Velký počet domů s touto konstrukcí však ukazuje, že obyvatelé měli snahu zvýšit životnost svých obydlí, která nyní sloužila dlouhodobým záměrům.⁴⁶

⁴⁶ K LAPŠTĚ, *Proměna českých zemí ve středověku*, Praha 2005. s. 181-223. ISBN 80-7106-175-1.

4.2 Tuněchody

„v prvním členu *Tuně* – je adv., srov. *Stsl. tuně* ‘gratis (zdarma, zadarmo)’, *hluž. Tuni* ‘wohlfeil (laciný)’, *bulh. tuně* ‘vergeblich (marně, zbytečně)’, v. *Mikl. EW 365, takže celé jm. Tuněchody t. j. ves tuněchodů, t. j. lidí chodících nadarmo, zbytečně, tedy darmošlapů, tuláků. [Srov. Jm. Netunice.] Po přejetí jména do němčiny způsobila měkká souhláska přehlásku u > ü, y a celé jméno se scvrklo v Tinchau. Tunkau, v. Tomkov!*“⁴⁷

První zmínka o obci Tuněchody je z roku 1333 v listině papeže Klimenta VI, ve které potvrzuje jednotu čtyř děkanátů arcijáhenství hradeckého. Nejstarší známý majitel vsi je z poloviny 14. století Jan Heník z Tuněchod. Byl držitelem dvou tvrzí, které se zde nacházely. Jedna stála na místě dvoru č. 34, z ní se již nic nedochovalo, druhá byla u dvora č. 21 (Viz. foto č. 6), tvrziště bylo obklopeno močálem a jsou zde patrné zbytky valů. Dále Jan vlastnil celou ves bez dvou dvorů panoších, podací, ves Třítí bez dvorů a 1 kmecí dvůr ve Slepoticích.

48

Heník se 1. října roku 1371 spojil se Zbyňkem Odhájem ze Slatiňan a oba dva se stali rovnoprávními držiteli Tuněchod a Slatiňan se vším, co k nim patří. S tím, že po smrti jednoho z nich připadne všechn majetek druhému rodu. Původní majitel Slatiňan zemřel roku 1386, dříve než Heník, a proto se majitel Tuněchod stal držitelem i slatiňanského zboží. Důsledkem nějaké smlouvy se panství rozdělilo a Jan z Tuněchod vlastnil Slatiňany a Vítek z Tuněchod měl ve svém držení část Slatiňan a celé Tuněchody. Vítek sepsal roku 1410 závěť, ve které po své smrti odkazuje zboží Tuněchodské Vlacheňovi z Dobřčic, Janovi z Tuněchod, Mikšovi z Čankovic, Otíkovi z Kozojed a Maršovi řečenému Desátek z Tuněchod.⁴⁹

První z majitelů zemřel Jan, vše po něm zdědila sestra Běta a dcera Adlička, protože Janovi synové záhy také zemřeli. Běta svoji část dědictví roku 1416 odkázala Prokopovi ze Mžan.

Vítek zemřel v roce 1414, proto se věřitelé a nápadníci Vlacheň s Otíkem uvázali při zboží Slatiňanském a Tuněchodském. Roku 1437 odkázal Vlacheň Vítkovi z Talmberka a Hylbrantovi z Čankovic část Tuněchod, Trpišov, Kochanovice a tvrz Slatiňany i přes to, že dcery Otíka Dorota, Machna a Adlička z Kozojed měly na statek právo. Když roku 1445

⁴⁷ PROFOUS, Antonín, SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, díl IV. S-Ž. Praha 1957. s. 397.

⁴⁸ KLAUS, Alois. *Chrudimsko a Nasavrcko, díl IV*. Chrudim 1926. s. 456-460.

⁴⁹ SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrže Království českého, díl I*. Praha 1993. s. 67-68, 147-152. ISBN 80-85794-84-5.

Vlacheň zemřel, uvázal se Vítek, který byl jediný naživu, ke Slatiňanům. Po jeho smrti 1454, přešly Slatiňany na jeho syny Matěje, Vítku a dceru Ofku. Za poručníka měli Sigmunda Anděla z Ronovce, který je zastupoval při soudu, u kterého žádali na králi Ladislavovi odúmrtní právo po dětech Jana Heníka z Tuněchod. Adlička, dcera Heníkova však svoji část 11. listopadu roku 1457 odkázala sestřenicím, dcerám Otíkovým.⁵⁰

Následovaly dlouhé spory o majetek, není však známo, jak probíhaly. Na konci však zůstaly Tuněchody Diviši z Poběžovic, který měl za manželku Machnu z Kozojed. I jeho synové, Vítek, Mikeš, Jan a Sigmund, se mezi léty 1480 a 1490 u soudu zemského dožadovali svého práva na Slatiňanské panství. Ničeho však nedosáhli. Na své náklady nechali tito bratři postavit v Tuněchodech kostel. Na počátku 16. století byly Tuněchody rozděleny na tři části mezi potomky Vítku, Jana a Sigmunda. Potomci po Janovi 27. října 1507 prostřednictvím svého poručníka prodali své dědictví Chrudimi, která již delší čas o Tuněchodské panství usilovala. Diviš, bratranec potomků Janových, prodal svoji část Tuněchod Chrudimským 15. září 1514. 30. 1. 1517 byl Chrudimí odkoupen i poslední díl Tuněchod. Až do roku 1547 byly Tuněchody v držení Chrudimi a poté se dostaly díky Janovi z Pernštejna k panství Pardubickému.⁵¹

V Tuněchodech k roku 1580 žilo 28 usedlých lidí a z toho byli dva krčmáři, dozvídáme se tak z urbáře. Je zde také uvedeno, že rychtář vybíral clo, které přijímal do pokladny a následně odváděl na zámek.

Na začátku 17. století patřily Tuněchody do držení rodu Dobřenských. Jan Petr Dobřenský byl roku 1632 zatčen a obviněn ze spolupráce a zásobování nepřátel. Dvůr mu byl odňat a následně připojen k panství pardubickému. V roce 1650 se sice Janovi potomci domohli ospravedlňujícího rozsudku, ale Tuněchody jim navraceny nebyly, dostali jen finanční vyrovnání.

Tuněchody byly roku 1778 rozděleny a z jejich půdy a z Habrova vznikly Nové Tuněchody, které stojí na území dnešní obce.⁵²

⁵⁰ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl I.* Praha 1993. s. 67-68, 147-152. ISBN 80-85794-84-5.

⁵¹ KLAUS, Alois. *Chrudimsko a Nasavrcko, díl IV.* Chrudim 1926. s. 456-460.

⁵² SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl I.* Praha 1993. s. 67-68, 147-152. ISBN 80-85794-84-5.

4.2.1 Kostely

Ve 12. století se z důvodů rozšíření náboženského života do všech společenských vrstev obyvatelstva a také díky prosperující ekonomice země rozvinulo budování nejnákladnějších staveb ve vsi a to kostelů. Venkovské kostely tvořily jedno z míst pro setkávání obyvatel, většinou z okolí 4 kilometrů. Jeden farní kostel připadal obvykle na 7 až 9 vesnic. V první polovině 13. století se farní kostely budovaly z dřívějších tribunových svatyní pouhým rozšířením stavby.⁵³

Mezi 13. a 15. století docházelo ke změně požadavků na podobu kostelů, protože ty se stávaly místem společenského setkávání, kterého se mohly účastnit i ženy, které v této době neměly mnoho jiných příležitostí ke společenskému životu. V tomto období připadalo na jeden kostel až 700 obyvatel, proto byly původní budovy přestavovány a zvětšovány. Na některých místech zůstala starší část kostela jako kaple, presbytář či sakristie. Z těchto přestaveb se vyvinul jednolodní podélný typ kostela, který je nejčastějším typem vesnických sakrálních staveb.⁵⁴

Ve starším období měly kostely hlavně strategicko-obranné funkce, proto byly velmi často stavěny mimo osady nebo při jejich okrajích. V průběhu kolonizace se jejich úloha měnila a stavby byly začleňovány do vesnic a to na vyvýšeniny, náplavové terasy a nebo ostrožny. Mezi 12. a 13. stoletím došlo k stavbě kostelů především na návších, protože jejich obrannou funkci převzala opevněná feudální sídla.⁵⁵

⁵³ PETRÁŇ, Josef. *Dějiny hmotné kultury I(1)*. Praha 1985 s. 397-410. ISBN 14-417-85.

⁵⁴ TAMTÉŽ

⁵⁵ TAMTÉŽ

4.2.2 Kostel v Tuněchodech

V centru vsi se nachází gotický kostel Svatého Jana Křtitele z 15. století. Je však zajímavé, že farnost v Tuněchodech vznikla již v roce 1349, proto je pravděpodobné, že kostel měl svého staršího předchůdce, o kterém se ale nedochovali žádné zmínky.

Jedná se o kostel farní a nechali ho postavit bratři Vítek, Mikeš, Jan a Sigmund Tuněchodští z Poběžovic.⁵⁶ Jejich rodinný znak je vyryt na jednom ze svorníků v kostele. Je to ve stříbrném štítě nejspíše červený klobouk se šňůrami, které jsou pod ním uprostřed svázané v uzlu. Stejný klobouk je v klenotu a ozdoben třemi pavími pery, přikryvadla jsou červenostříbrná.⁵⁷

V roce 1690 byl kostel opravován.

Rozměry kostela jsou: na délku i s věží 22,5m, délka lodi je 8,3m, presbyteria 6,5m, šířka presbyteria je 5,9m a lodi 7m.⁵⁸

Budova kostela je jednodílná a zděná, před průčelím stojí věž. Presbyterium má tři boky a to závěrné a příporné pískovcové pilíře. Loď chrámu je také podepřena pilíři.

Uvnitř budovy se nachází loď s gotickým klenutím, dvě pole mají jednoduché křížové klenby. Prostřední žebro vychází z dovnitř obráceného polookrouhlého pilíře. Směrem k choru jsou žebra v rozích opřena o konzoly. Naproti vycházejí přímo od pilíře a směřují do kouta, který je k nim šikmo postavený.⁵⁹

Presbytář má též gotické klenutí, které je v závěru hvězdovité. Žebra jsou proláklá. Dvě, které v choru vycházejí přímo od konzol, mají cimbuřovitý tvar.

Na svornících je možné nalézt různou výzdobu. Na deskách je vyryt například jelen, růžice, hvězda nebo již zmiňovaný znak majitelů. V sakristii jsou na svorníku křížového klenutí vyobrazeny dvě ryby, které jsou k sobě obráceny hlavou, a mezi nimi je proutěný keser.⁶⁰

V presbytáři se nachází gotické sanktuarium z 15. století. Je kamenné s čtverhranným výklenkem, nad kterým jsou gotické květy a lupeny. Sanktuarium je zdobené kalichem, též z 15. století.

⁵⁶ ZÍTEK, Jan. Chrudim a Chrudimsko, průvodce městem a okolím. Chrudim 1925.

⁵⁷ FRAJDL, Jiří, Klobouk ve znaku, Chrudimské vlastivědné listy. 6, 2, Chrudim 1997. s.20.

⁵⁸ CHYTIL, Karel. Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Chrudimském. Praha 1900. s.209-215.

⁵⁹ TAMTÉŽ

⁶⁰ TAMTÉŽ

V sakristii můžeme nalézt stříbrnou gotickou monstranci z 15. století, která stojí na šestilaločné noze a má šestistranný nodus. Uprostřed horní části má skleněný válec, jenž je spojený liliovitou obrubou a nad ním je vížka, také šestistranná. Po stranách monstrance jsou fiály a pilířky, postavy svatých, nejspíše se jedná o svatého Vojtěcha a svatého Jana Nepomuckého. Postavičky jsou pravděpodobně z 18. století. Rozměry monstrance jsou na výšku 0,62 m, na šířku 0,24 m a noha má průměr 0,16 m.⁶¹

V kostele nalezneme také červenou, karmazínovou kasuli z 15. století, která je hedvábná a má na sobě vzor granátového jablka. Svícny v chrámu jsou cínové v počtu osmi kusů a pocházejí ze 17. století.⁶²

Křtitelnice stojící na třech nohách je cínová. Pochází z roku 1611 a je dílem Petra Borzanovského z Bytišky. Z vrchu má podobu lidských hlav. Nohy, na kterých stojí, vypadají jako paznehty. Zvonovitý kotel má na střední části nápis, který je nahoře i dole ozdoben liliovitými gotickými obrubami. Dole je pruh s motivy Evy a Adama, s jejich životem v ráji a následným vyhnáním. V horních a dolních pruzích jsou nápisy s žalmy a uprostřed a po stranách odlitky medailí a reliéfy.⁶³

Na věži se nacházejí dva zvony. První má průměr 1,07 m a výšku 0,80 m, je dílem Daniela Tapinea z Kutné Hory. Pochází z roku 1593 a je na něm nápis o tom, kdo ho nechal vyhotovit. Na zvonu jsou také znaky. První patří rodu Žaludů a druhý Chotkovským. U každého znaku je postava svatého, u prvního je to svatý Valentin se svatým Pavlem a u druhého je to svatý Václav. Na druhé straně zvonu oproti znakům je vysoký reliéf s Ukřižovaným, Pannou Marií a Maří Magdalenou. Vpravo od nich je Jan Evangelista a ještěrka. Vlevo opět ještěrka a vyobrazení křestu Krista v řece Jordán. Dole jsou další nápisy. V horní obrubě je v reliéfu znázorněn Herodes a vraždění nevinátek. Znak Kutnohorských je na straně velkého nápisu na koruně. Druhý zvon má průměr 0,88 m a výšku 0,70 m a je na něm nápis. V kostele je ještě jeden malý zvonek, na němž je letopočet 1586.⁶⁴

⁶¹ TAMTÉŽ

⁶² CHYTIL, Karel. *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu Chrudimském*. Praha 1900. s. 209-215.

⁶³ TAMTÉŽ

⁶⁴ TAMTÉŽ

5. Výroba keramiky

Středověká keramika se vyráběla z hlíny hrnčířské, kterou hrnčíři získávali v místě svého působení. Od kvality hlíny se odvíjela i kvalita hotových nádob, většinou byla promíšena s pískem.⁶⁵

Hlína používaná na výrobu keramiky byla ve středověku považována za občinu⁶⁶, ale i přesto za ni museli řemeslníci platit vrchnosti, pokud se nacházela na jejím území, doklady o placení v penězích nebo v keramice nalezneme v urbářích.⁶⁷

Hlavním nástrojem pro výrobu keramiky byl hrnčířský kruh. Veškeré nádoby se ve středověku vyráběly za pomoci kruhu a to buď ručního anebo nožního.

Ruční kruh byl rozhýbáván rukou a byl pomalý. Jeden kotouč byl připevněn na ose, která byla otáčivá.

Nožní kruh se uváděl do pohybu, jak už z názvu vyplývá, za pomoci nohy a měl na jedné ose připevněny dvě desky, které se otáčely, z tohoto důvodu mohl výrobce nádob používat obě ruce k vytáčení keramiky.

Způsobů určování použitého hrnčířského kruhu je hned několik, jedním z nich je přítomnost resp. nepřítomnost podsýpky na dně nádoby. Při práci s ručním kruhem nejdříve hrnčíř posypal pracovní plochu hrubým či středně hrubým pískem, jehož zbytky zůstaly na dně keramiky i po vypálení. Naopak při práci s rychle rotujícím kruhem řemeslníci podsýpku nepoužívali, protože potřebovali, aby vytáčená hlína pevně přilnula k ploše kruhu, z tohoto důvodu nalezneme na dnech takto vyrobených nádob důkazy po odříznutí nožem, drátem nebo nití.

Na použití pomalu rotujícího kruhu ukazuje také lepení keramiky z hliněných pásků. Na vnitřní (častokrát i na vnější) straně nádob zůstaly patrné jednotlivé spoje.

Dalším dokladem využití ručního kruhu je přítomnost hrnčířské značky na dně nádoby, protože u vytáčené keramiky došlo posléze k odříznutí nádoby od desky a tudíž nebyla značka možná.

Po technické stránce dokonalejší nožní kruh je jistě mladší než ten ruční, ale badatelé vedou spory, kdy přesně se rozšířilo masověji jeho používání. Podle autorů knihy *Středověká keramika v Čechách a na Moravě* většina českých odborníků souhlasí s názorem K.

⁶⁵ NEKUDA, Vladimír, REICHERTOVÁ, Květa. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968. s. 31-49.

⁶⁶ půda společná všem svobodným hospodářům osady, ze které se hlína brala.

⁶⁷ NEKUDA, Vladimír, REICHERTOVÁ, Květa. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968. s. 31-49.

Černohorského, který uvádí, že ještě ve 13. století se u nás vyráběla keramika nálepem spolu s obtáčením na kruhu. Důkazem toho je u nádob různá šířka stěn a také u některých přítomný slabý náznak lepení, který nebyl vyhlazen ani při obtáčení. Ve druhé polovině 14. a 15. století jsou už dokládány nádoby vyhlazené s rovnoměrnou šířkou stěn, což ukazuje na používání nožního kruhu, dalším důkazem jsou jemné rýhy jakožto stopy rychlé rotace. Pro správné časové určení původu nádob slouží datování mincemi.⁶⁸

Již zhotovené nádoby se po vyschnutí na vzduchu vložily do hrnčářské pece, kde se vypálily. Stejně tak jako hrnčářské kruhy jsou ze středověku známy dva typy pecí a to vertikální a horizontální. Liší se od sebe umístěním topné a vypalovací části.

Vertikální pec má topeniště umístěné pod roštovým dnem pece a plamen stoupá do horního prostoru, který je oddělen hliněným roštem s průduchy. Ve spodní části se topilo a vrchní sloužila k samotnému uložení a vypálení nádob.

U horizontální pece je vypalovací prostor umístěn za topeniště.

Topení začínalo rozděláním ohně v první části pece a nahrnutím uhlíků do topných kanálů. Ty byly poté zakryty hliněnými deskami či kameny, ale tak, aby mezi nimi zůstaly otvory, jimiž proudilo teplo do vypalovací komory s nádobami. Po skončení vypalování se zadělal otvor do komína i do pece střepy a nádoby mohly pomalu chladnout.

Na našem území se pece stavěly ve směru ze západu na východ, protože tímto směrem u nás nejčastěji vanou větry.

Z důvodů dobré izolace a udržování teploty byly všechny středověké pece zahlobeny do země. Doklady o pecích stavěných nad zemí z cihel nebo kachlů jsou až z 15. století.

Pro vznik nádoby bylo vypalování velice důležité. Z výzkumu je jisté, že se ve středověku pracovalo s teplotou vypalování přes 800°C, protože jednotlivé příměsi hlíny se přeměňují podle výše teploty. Vlhkost se uvolňuje při 120°C a při 400°C se chemicky vázaná voda odpařuje a keramika se stává červenou, ale i přes to je stále porézní. Nádobu se stává nepropustnou až při vyšším žáru, kdy se z křemičitého písku vytváří hmota podobná polevě.

Různé odstíny zabarvení u středověké keramiky jsou způsobeny různým způsobem vypalování, které je také podmíněno množstvím uvolňovaných plynů a počtem železných sloučenin v hlíně. Nádoby vypálené v uzavřené peci bez přístupu vzduchu jsou modrošedé a jedná se o tzv. redukční výpal. Pokud dojde k vnikání vzduchu do pece, zabarví se keramika žlutě až červeně a mluvíme o oxidačním výpalu. Dojde-li k předčasnému ukončení

⁶⁸ NEKUDA, Vladimír, REICHERTOVÁ, Květa. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968. s. 31-49.

vypalování, zůstane uprostřed střepu jiné zabarvení, jež nalezneme prakticky u veškerých středověkých nádob.

Také kvalita dříví mohla mít vliv na tmavočerné zabarvení keramiky, zda uvolňovalo kouř, bylo vlhké či naopak suché, atd. Některé nádoby mají modrošedý lom a tuhovaný lesk, jsou patrně upraveny metodou používanou již od pravěku a to potahování tuhovým pláštěm.

Barevné polevy byly používány na mladší středověké keramice. Tento způsob úpravy nádob byl znám už v staroperském a babylonském prostředí, ale v Evropě došlo k jejímu rozšíření až ve 12. století.⁶⁹

⁶⁹ NEKUDA, Vladimír, REICHERTOVÁ, Květa. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968. s. 31-49.

6. Povrchový sběr

Z obecného hlediska můžeme říci, že předmětem povrchového sběru jsou všechny movité předměty, které se nacházejí na povrchu terénu, a můžeme z nich vyčíst informace o minulých činnostech. Jsou to tedy předměty vyrobené člověkem a zároveň je můžeme přímo či nepřímo datovat. Jedná se o keramiku, mazanici⁷⁰, přesleny⁷¹, výrobky z kovu, kamennou industrii, strusku⁷² a jiné. Povrchovým sběrem se nejčastěji získávají keramické artefakty.

Na našem území archeologické nálezy povrchovým průzkumem získáváme převážně na zemědělsky využívané půdě. Na povrch se předměty dostávají díky orbě. Již od samého vzniku byly artefakty ovlivňovány zemědělskou činností. K úplnému zničení povrchových vrstev došlo až s nástupem vrcholně středověkého a moderního zemědělství. Toto zemědělství je pro archeology na jedné straně přínosem a na straně druhé zkázou. Nepopíratelně ničí archeologické předměty, ale díky tomuto ničení vznikají nové povrchové soubory. V ornici a na povrchu jsou předměty ničeny destruktivními vlivy a většina se po čase rozpadá. Nejhuře na tom je keramika pravěká a raně středověká. Z toho vyplývá, že předměty z těchto období byly vyorány v nedávné době a to z hloubky, ve které byly chráněny. U kamenné industrie, strusky, vrcholně středověké a novověké keramiky tyto vlivy nehrají takovou roli a předměty mohou dlouho dobu v ornici vydržet. Je tedy možné, aby pocházely z původního povrchu areálu.

Spolehlivost dat ze sběru může ovlivnit řada aspektů. Jedná se například o podmínky přírodní (viditelnost), nebo rozdílnost schopností jednotlivých terénních pracovníků. To je poměrně rozhodující faktor, protože rozdíl mezi dovednostmi jednotlivých sběračů je celkem veliký. Aby se předešlo vlivu těchto lidí na výsledky práce, je potřeba, kromě proškolení, zajistit rotaci osob v pracovních týmech. Také individuální zaměření jednotlivců může ovlivnit skladbu získaných dat (nevědomě preferují kamennou industrii nebo naopak keramiku). Při sběru je též důležitým aspektem rychlost sběru. Aby byla data vzájemně srovnatelná, musí být dodržována určitá rychlost sběru. Obvyklé tempo je 5-7 minut na 100 m linie. Tempo je samozřejmě závislé i na hustotě nálezů a s rostoucím počtem nalezených artefaktů se zpomaluje. Časové omezení ale přispívá k podhodnocení hustoty nálezů v lokalitách s vysokým počtem objevených předmětů.

⁷⁰ Mazanice je jílovitá hlína nebo spraš, většinou má příměsi plev či slámy. Používala se k omazávání stěn domů. Mazanice je datovatelná pouze v souvislosti s keramikou.

⁷¹ Drobná závaží, která mají průměr do 5 centimetrů a byla umístěna na vřetenu.

⁷² Struska je nekovový zbytek, který vzniká při tavení železné nebo měděné rudy.

Polygon sběru je část krajiny, ve které probíhá sběr. Většinou jsou to jednotlivá pole. Pokud procházíme polygonem přímo, nazýváme tento jednotlivý průchod linií. Linie se dále dělí do úseků. Trasa je několik linií ležících vedle sebe a procházených najednou. Polygon je také možné rozdělit do sektorů, jsou jimi například čtverce.

Referenční jednotky jsou takové, podle nichž se evidují nálezy (může to být polygon, linie, úsek či sektor).

Intenzita průzkumu uvádí odhadnutý podíl prozkoumaného území v polygonu a je dána odstupem mezi jednotlivými liniemi, přičemž lze při průchodu terénem sledovat oblast o šířce cca 2 m.

Metody povrchového sběru jsou ve své podstatě dvě: a) metoda hodnotící (je to vlastně vyhledávání nalezišť) a za b) metoda analytická. Při povrchovém průzkumu syntetickou metodou se intenzita sběru dodržuje jen přibližně a ani plocha se nedělí na jednotlivé úseky. Pokud nedojde v určitém polygonu k výraznějším nálezům, nezaznamenáváme ho. Při vyšší koncentraci nálezů ale dochází k zvýšení počtu průchodů, aby bylo možné naleziště správně vymezit. Jako referenční jednotka je chápáno celé naleziště. Tento způsob průzkumu je možný v jakémkoliv počtu osob. Zápornou stránkou může být nutnost rozhodnutí, zda se jedná o naleziště přímo v terénu, nemožnost rozlišit chronologicky jednotlivé předměty v místech se stopami z více období a také tento postup neposkytuje srovnatelná kvantitativní data k jednotlivým nalezištím.

Do metod analytických patří metoda vkládání polygonů. Je to metoda velmi podobná metodě syntetické. Liší se pouze tím, že každý polygon je evidován jako referenční jednotka, sbírají se na něm všechny nálezy a u všech polygonů je stanovena délka procházených linií, rozestupy mezi sběrači nebo doba a počet lidí, kteří se na polygonu průzkumu zúčastnili. Při této metodě dochází k přesnější evidenci jak negativních zjištění, tak i evidenci území s řídkým počtem nálezů. Polygonem v tomto případě rozumíme libovolně velkou část zemědělské krajiny. Většinou je brán takový prostor, kde je rozmístění nálezů poměrně rovnoměrné. Pokud dojde k vyšší koncentraci nálezů na části polygonu, měl by tento úsek být označen jako samostatný polygon. Za samostatný polygon lze označit i místo s ojedinělým nálezem.

Sběr v liniích je další z analytických metod. Jednotlivé polygony jsou rozděleny do linií a každá linie představuje vlastní referenční jednotku. Linie ležící vedle sebe mohou být spojeny do tras. Při této metodě se již linie na úseky nedělí. Krokováním vyměříme na základní čáře, což je nejdelší okraj polygonu, začátek jednotlivých linií. Většinou není nutné vyměřit konec, protože se tato metoda používá na menších polích a předpokládá se udržení

kolmého směru při sbírání. Na konci polygonu se pracovníci vrátí na začátek a pokračují z dalšího výchozího bodu, nebo se nevracejí a postupují k dalšímu bodu z opačné strany. Maximální délka jednotlivých linií by neměla být větší než 200 metrů. Směr linií se zaznamenává do mapy, nebo je vyhotovena skica pro každý z polygonů.

Podobnou metodou je i sběr v úsekových liniích. Používáme ho v případě, že jsou polygony velké nebo je potřeba větší přesnost sbíraných dat. Aby se lokalizace stala co nejpřesnější, dělí se jednotlivé linie do úseků. Každý úsek je většinou dlouhý 30 - 100 metrů. Vyměrování lze stále ještě provést krokováním a linie by měly být orientovány kolmo nebo podél základní čáry. Též je možná orientace linií podle světových stran, tento postup je vhodný zvláště pro zjednodušení zakreslování do mapy. Výhodou této metody je možnost zkoumání i velkých ploch s minimální odchylkou na konci trasy a není nutné zhotovování skici nebo zaznamenávání do mapy přímo v terénu, pouze se zaznamená směr linií, počet sektorů a nestandardní sektory.

Sběr na vybraných bodech je další z možností analytických metod. Na liniích jsou stanoveny určité body a jejich okolí je prozkoumáno. Zkoumaná plocha je většinou kolem 5 až 20 m. Intenzita průzkumu je stanovena časem, který je pro zkoumanou část vymezený, anebo počtem směrů, ve kterých se sbírá. Důležité je stanovení středu zkoumaného kruhu za pomoci GPS.

Sběr ve čtvercové síti umožňuje poznání detailního rozmístění a četnosti povrchových artefaktů v určitém polygonu. Základem tohoto postupu je určení čtvercové sítě, proto je spíše vhodný na menší území. Vyměření pravidelné sítě se musí provádět za pomoci pásma a hranolu nebo GPS či totální stanice. Vyměřená síť musí být ještě před začátkem průzkumu správně vytyčena a rohy označeny dřevěnými kolíky či vytyčkami. Obvyklá velikost referenční jednotky je závislá na velikosti zkoumaného území a pohybuje se od 2 x 2 m až do velikostí 30 x 30 m. Každý čtverec má být rozdělen na několik linií, jen jedna nestačí. Sběr probíhá v jednotlivých liniích nebo křížovými průchody. Každé linie ve čtverci by měly být procházeny různými osobami, aby se snížilo riziko chyby způsobené individuálním výkonem jedince. Nálezy z jednotlivých linií ve čtverci je možné sdružovat hned po sběru, nebo až po zpracování nálezů v muzeu. Všechny čtverce na jednom polygonu musejí být s označením zakresleny do skici.

Provedení povrchového sběru se na našem území váže na druhy pěstovaných plodin. Většina z plodin neumožňuje sběr ve vzrostlém stadiu, některé jsou ale na polích po celý rok. Je proto důležité vystihnout období, kdy na poli žádné plodiny nejsou. Na našem území se ty základní střídají ve 4-7letých cyklech.

Nejen vegetace, ale i přírodní podmínky jsou zásadní pro provedení sběru. V zimě je terén podmáčený nebo je průzkum nemožný pro sníh a mráz. Vhodných časových období pro povrchový sběr nalezneme několik, nejlepší je doba na konci zimy před začátkem práce na polích. Je to úsek od poloviny března do začátku dubna, více jak dvě třetiny zemědělské půdy jsou v tuto dobu dostupné. Vlivem častějších srážek může být průzkum přínosný až do poloviny dubna, ale volných prostorů pro sběr z důvodu započetí zemědělských prací rychle ubývá. Dalším vhodným obdobím je říjen. Většina polí je znovu přístupná, nutný je ovšem dostatek srážek. Před povrchovým sběrem je vždy důležité zjistit aktuální přístupnost a kvalitu terénu, ta záleží na posledních zemědělských činnostech na poli. Ne moc vhodná jsou místa, která byla bezprostředně oseta, orána nebo vláčena. Důležité jsou i jednorázové deště, díky kterým se předměty vyplaví na povrch.

Jednou z nejdůležitějších pomůcek při povrchovém průzkumu je topografická mapa, u které vybíráme měřítko od 1: 5 000 až do 1: 25 000, mapa by měla být v igelitovém obalu, aby nedošlo v nepříznivém počasí k jejímu poškození. Z dalšího vybavení je to například podložka na psaní, kompas, dřevěné kolíky na vytyčení zkoumané plochy, hranol pro vytvoření pravých úhlů a brašna nebo batoh na nálezy. Svoji roli hrají i sáčky na nálezy. Nejlepší volbou jsou igelitové sáčky s uzávěrem, protože v nich nálezy vydrží i vlhké a lze je narozdíl od těch papírových, používat i v dešti, aniž by se rozmočily a následně protrhly. Neopomenutelné je i teplé a vhodné oblečení samotného pracovníka, protože se průzkumy dělají v brzkém jarním nebo pozdějším podzimním počasí. Důležitá je i pláštěnka, jelikož v tomto období jsou deště časté a jejich příchod by neměl být důvodem k ukončení práce.

Povrchový sběr je nejlevnější metodou archeologických výzkumů. Přesto jsou náklady důležité, hradí se mzdy pracovníků, vybavení potřebné pro průzkum, laboratorní a odborné vyhodnocení nálezů.

Pro povrchový průzkum je nejvhodnější skupina 4 - 5 lidí, v níž má hlavní úlohu archeolog, následuje technik, který umí pracovat s mapou či vyměřovat a 2 - 3 brigádníci, kteří byli odborně proškoleni. I přes to je většinu z výše uvedených metod možné provádět s jakýmkoliv počtem osob, v extrémním případě i jednotlivcem.⁷³

⁷³ KUNA, *Nedestruktivní archeologie*, Praha 2004. str. 305-352, ISBN 80-200-1216-8.

6.1 Historie povrchového sběru v České republice

Získávání informací o archeologickém materiálu za pomoci povrchového sběru je uplatňováno již od samého počátku archeologie. Díky povrchovým nálezům bylo indikování podpovrchových objektů snazší. Postupem času se povrchový sběr stal metodou pro osobité poznání jednotlivých lokalit a také pro sídelně archeologické výzkumy. Tradiční způsob provedení povrchového sběru se zaměřoval na lokality s větší kumulací nálezů.

V historii české archeologie převládal nad metodou povrchového sběru plošný odkryv. Podle mínění dobových archeologů byl sběr metoda ne příliš přínosná pro řešení odborných otázek, a tudíž byl doporučován archeologům amatérům.

Nejdříve svůj postoj k povrchovému sběru změnili archeologové zabývající se archeologií středověku. Bylo to především z důvodů souvisejících se studiem sídelních přeměn mezi raným a vrcholným středověkem. Záhy byl povrchový sběr uznán jako plnohodnotná metoda výzkumu.⁷⁴

Na Chrudimsku proběhl od roku 1982 do roku 1989 projekt povrchového průzkumu Chrudimska pod vedením doktora Frolíka a doktora Sigla, jenž měl za cíl poznání osídlení regionu ve středověku. Zkoumaná oblast byla vymezena areálem, který měl původně 660 km², hranice byly stanoveny jako obdélník kolem Chrudimi jakožto centrálního bodu. Následovalo zmenšení vymezeného území na 191,1 km². Průzkumem bylo pokryto 36,57% daného území. V roce 1980 bylo na tomto území známo 41 raně středověkých lokalit. Po provedení projektu bylo v této oblasti nově 141 lokalit.⁷⁵

⁷⁴ KUNA, *Nedestruktivní archeologie*, Praha 2004. str. 307-308, ISBN 80-200-1216-8.

⁷⁵ FROLÍK, Jan, SIGL, Jiří, *Chrudimsko v raném středověku, Vývoj osídlení a jeho proměny*. Hradec Králové 1995. s. 5-6. ISBN 80-85031-13-2.

6.2 Povrchový sběr v Tuněchodech

Dne 22. 10. 2009 proběhl v Tuněchodech povrchový sběr, kterého se zúčastnili: PhDr. Jan Frolík, CSc, Mgr. Jan Musil, Bc. Jitka Hušková, Jan Matějka a studentky Univerzity Pardubice Ivana Hušková, Andrea Poučová a Žaneta Borthová.

Jako polygon sběru bylo vybráno pole vedle trafostanice severně od vesnice.⁷⁶

Při sběru byla použita syntetická metoda, zvaná též „vyhledávání nalezišť“.⁷⁷

Všichni účastníci byli předem poučeni, jaké je správné vybavení pro povrchový průzkum, laikové byli informováni o způsobu provádění sběru. Každý z přítomných dostal sáček na nálezy.

Povrchový průzkum jsme začali asi v devět hodin na poli u Tuněchod, poměrně příznivé klimatické podmínky nám dovolily provést kvalitní sběr (hlína byla vlhká, ale ne blátivá).

Pan magistr Jan Musil, zadal údaje o poloze pole do GPS navigace, aby byla lokalita správně zaznamenána a později byla tato data zanesena do mapy.

V rojnici s 20metrovými rozestupy, začali hledači procházet pole od východu k západu, přičemž udržování správného směru bylo zajištěno použitím GPS navigace.

Účastníci sbírali veškerý nalezený materiál, bez ohledu na dataci, která proběhla až později v muzeu.

Po projití celého pole byly všechny sáčky popsány a také byl vyplněn Záznam o povrchovém sběru.

V chrudimském muzeu byly následně všechny nálezy umyty a datovány. Vyloučením všech novověkých a pravěkých střepů byla vybrána jen keramika středověká.

Ze všech získaných nálezů byly pouze 4 keramické zlomky datovány jako středověké, proto lze označit povrchový sběr jako negativní a dá se usuzovat, že tato lokalita nebyla ve středověku příliš využívána, i když samotný povrchový sběr jako výzkumná metoda není stoprocentně spolehlivý.

⁷⁶ Viz Příloha č.

⁷⁷ KUNA, *Nedestruktivní archeologie*, Praha 2004. str. 324, ISBN 80-200-1216-8

7. Soubory

Veškerý archeologický materiál dostupný k obci Tuněchody se nachází v muzeu v Hradci Králové a v muzeu v Chrudimi.

V hradeckém muzeu je umístěno celkem osm souborů, které byly získány povětšinou ze sběrů (jeden soubor přinesl v roce 1973 tehdejší předseda JZD). Tyto artefakty jsou z nalezišť 1, 2, 2a, 2b, 3, 4, 5, 6 a 7. Jednotlivé soubory, ale nejsou roztříděny ani podle jednotlivých nalezišť ani podle období. Tzn. v jedné krabici jsou středověké zlomky spolu s materiálem různých pravěkých kultur. Rozdělení do souborů je zde provedeno podle data sběru.

V Chrudimském muzeu se nacházejí pouze dva soubory. Jeden byl nově pořízen sběrem v roce 2009 a druhým je část materiálu z lokality 1, kterou je Slavíkova cihelna.

7.1 Soubor číslo 1

Nal. 2

Vyp.k., d. římská, středověk

V krabici se nacházely 2 sáčky spadající svým obsahem do středověku a 5 sáčků ze staršího období. Celkem zde bylo 5 střepů vypíchané keramiky, 1 kus štípané industrie a 1 kus neolitické keramiky. Následovaly sáčky se středověkým materiálem.

První sáček má název Tuněchody, nal. 2, parc. č. 340/2 (středověk), př. č. 79/ 81, sběr 19. 4. 1979. V pytlíku byly 3 střepy. Jeden okraj nezdobený, jeden okraj zdobený a jeden střep nezdobený. Zdobený okraj měl za výzdobu samostatnou rýhu a datací spadá do 13. století. Zbylé dva střepy můžeme datovat do 14. - 15. století.

Druhý sáček byl Tuněchody, nal. 2, parc.č. 538/1, 540/1 (středověk), př. č. 80/81, sběr 4. 12. 1979, Kol. Vávra. Uvnitř bylo 10 střepů, z toho byl 1 okraj zdobený, 1 část pokličky, 4 střepy zdobené, 1 střep s částí dna, 2 střepy nezdobené, 1 střep silnostěnný (mohlo se jednat o zásobnici). Střepy s výzdobou na sobě měly více či méně viditelné rýhování. Tento materiál svojí datací můžeme rozdělit na dvě skupiny. První spadá do 13. století a druhá do 14. - 15. století.

7.2 Soubor číslo 2

Tuněchody

Nal. V, VII

Volut. k., latén, střed.,

Sb. 1979

V souboru byly 2 sáčky se středověkými střepy, dva sáčky se střepy z doby laténské a jeden sáček s kamenným nástrojem. První sáček s laténským materiálem obsahoval 27 střepů a druhý 40 střepů. Kamenný nástroj byl v sáčku jen jeden.

První sáček se středověkými střepy měl název Tuněchody, parc.č. 226 (středověk), př. č. 24/79, Sběr 20.IV.1979. Vevnitř byly 2 střepy, oba nezdobené, jeden je nejspíše okraj. Oba dva nelze blíže datovat než jako střepy středověké.

Druhý byl Tuněchody, nal. V., (parc.č. 253, 254), středověk, př. č. 18/79, 20.IV. 1979. Byly v něm 3 střepy, 1 nezdobený a 2 zdobené okraje. Za výzdobu byla použita plastická linka. Tyto tři střepy můžeme datovat do poloviny 14. století.

7.3 Soubor číslo 3

Tuněchody

Nal. 7

Parc.č. 270,271

Luž.k.

Středověk

Sb. 1986

Kromě jednoho sáčku se středověkým obsahem byl v krabici i jeden sáček s pravěkým materiálem, v něm byly čtyři střepy náležející lužické kultuře.

Sáček, který obsahoval středověký materiál měl název Tuněchody, Nal.VII, parc.č. 270,271 (středověk), př.č. 8/87, Sb.22.VIII.86, J.Toček. Sáček obsahoval dva nezdobené okraje. Tyto střepy nešlo blíže datovat než jako středověké.

7.4 Soubor číslo 4

Tuněchody

Inv.č. 52 293-363

Nal. 6

Sb. 1979, 1982

d. římská, středověk

V souboru je celkem pět sáčků. V prvním sáčku je 39 střepů z doby římské, v druhém jsou dva kusy mazanice. Krabice také obsahuje 3 sáčky se středověkými střepy.

První sáček je Tuněchody, nal. 6, parc.č. 229 - 233, 3 část, pole (středověk), inv.č. 52 360 – 63, př. č. 106/83, Sb. 20. VII. 1982, Roček, Vávra. Uvnitř jsou 4 nezdobené střepy. Všechny jsou atypické, proto je lze datovat jen jako střepy středověké.

Druhý pytlík je Tuněchody, nal. VI. (parc.č. 229, 230, 231), pravěk, středověk (př. č. 19/79), Sb. 20. II. 1979, inv.č. 12 293-52 300. V něm je osm střepů. Jedná se o keramiku nezdobenou. Sáček obsahuje jediný okraj, který můžeme datovat do 13. - 14. století, zbylé střepy nelze specifikovat jinak než jako středověké.

Třetí sáček je Tuněchody, nal. 6, parc.č. 229-233, J pruh pole k nivě (středověk), př. č. 106/83, inv.č. 52 337-52 356, Sb. 20. VII. 1982, Roček, Vávra. Uvnitř je 20 střepů, z toho jsou 4 okraje (3 zdobené) a zbytek střepů je nezdobených a nelze je určit. Okraje jsou římsovité, na sobě mají jako výzdobu rýhování a datovat je lze do 13. století. Nezdobený okraj nelze datovat blíže než do 13. - 14. století a zbylé atypické střepy může označit jen jako středověké.

7.5 Soubor číslo 5

Tuněchody

Nal. 2, 2a, 2b, 3, 4

Sl.pl.k., d. římská, středověk

Sb. 1978

V krabici je celkem patnáct sáčků. V prvním sáčku se nachází neolitická štípaná industrie a to kamenná sekyrka. V druhém sáčku jsou dva také neolitické střepy. Čtyři tentokrát laténské střepy se nacházejí ve třetím pytlíčku. Další dva sáčky mají římský obsah, v pořadí čtvrtém je 12 a v pátém 11 střepů. Následuje šestý pytlík s přeslenem z doby římské. Poslední dva sáčky s obsahem starším než středověkým jsou s materiálem z doby slezsko-plátenické kultury. V jednom je pět střepů a v druhém jeden střep. Krabice obsahuje 7 sáčků se středověkými střepy.

První pytlík je Tuněchody, nal. 3 (parc.č. 512/2, 513/1, 514), středověk, př. č. 125/78, Sb. 15. XI. 78. Uvnitř je 6 střepů, z toho 1 okraj nezdobený, 1 střep zdobený podélnou rýhou a 4 střepy nezdobené. Všechny lze označit jako středověké, nelze je však blíže datovat.

Druhý sáček je Tuněchody, nal. 2 (parc.č. 540/1), středověk, př. č. 121/78, 15. XI. 78. Vevnitř jsou 3 střepy, z toho 1 zdobený okraj a 2 střepy zdobené. Jako výzdoba je použito rýhování a všechny tři střepy můžeme zařadit do 13. století.

Ve třetím sáčku s názvem Tuněchody, nal. 3a, parc.č. 523/1, Slezsko-pl. K., středověk, př. č. 126/78, 15. XI. 78, je jeden středověký střep a nemá žádné zdobení, proto jej také nemůžeme blíže datovat.

V pořadí čtvrtý sáček je Tuněchody, nal. 4, parc.č. 422, 423/1 (středověk), př. č. 127/78, 11. X. 78. V něm jsou 2 nezdobené střepy, jeden z nich je okraj. Oba tyto střepy je možné zařadit do 13. století.

Pátý pytlík je Tuněchody, nal. 2, parc.č. 540/2, středověk, př. č. 120/78, 11. X. 78. Je tu 8 střepů. 2 střepy s částí dna, 1 okraj nezdobený, 1 okraj zdobený, 4 střepy nezdobené. Zdobený okraj má na sobě rýhování ve svazku neboli šroubovici a je možné ho datovat do 14. - 15. století. Ostatní nezdobené střepy datujeme do druhé poloviny 13. století až přelom 14. století.

Tuněchody, nal. 4, parc.č. 422, 423/1, středověk, př. č. 128/78, 15. XI. 78, je sáček číslo šest. Uvnitř je 7 střepů, 2 okraje bez výzdoby, část ucha a 4 nezdobené střepy. Všechny tyto střepy datujeme do 13. - 14. století.

Sedmý sáček je Tuněchody, nal. 3, parc. č. 512/2, 513/1, 514, středověk, př. č. 124/78, 11. X. 78. V něm je pět střepů, z toho jednou část ucha a 1 nezdobený okraj a 3 střepy bez zdobení. Ucho je široké, páskové, uprostřed prožlabené a je možné ho datovat do 14. století. Ostatní střepy včetně nezdobeného kraje nelze datovat blíže než do středověku.

7.6 Soubor číslo 6

Tuněchody

Slavíkova cih.

Středověk

V souboru byly 2 sáčky se středověkými střepy a zvířecími kostmi.

První pytlík má název Tuněchody, cihelna p. Slavíka, jáma, hl. asi 350cm, zvíř. kost, př. č. 43/74, r. 1927, předáno z muzea Chrudim. Jednalo se o jednu zvířecí kost, pravděpodobně obratel.

Druhý sáček byl Tuněchody, cihelna p. Slavíka, jáma, hl. asi 350cm, střepy, př. č. 43/74, 1927, předáno z muzea v Chrudimi. V sáčku bylo celkem 53 střepů, z toho bylo 21 střepů s výzdobou, 9 okrajů s výzdobou, 18 střepů bez zdobení, 1 silnostěnný střep bez zdobení a 4 části dna. Prakticky každý okraj měl jinou výzdobu. Jen dva okraje byly zdobeny rádílkem a dva okraje plastickou linkou. Ostatní měly nepravidelné rýhování, podélnou rýhu, rýhování, vlnovku, nebo vrypy + rýhování.

Zdobené střepy měly též mnoho druhů výzdoby. 2 střepy byly zdobené skupinou podélných rýh, 1 střep silnější vlnovkou, 1 střep rýhováním, 3 střepy pravidelným rýhováním, 1 pravidelnými vrypy, 7 střepů podélnou rýhou, 2 střepy nepravidelným rýhováním, 1 střep nepravidelnou vlnovkou, 2 střepy dvěma podélnými rýhami a 1 střep dvěma mělkými rýhami.

Všechny atypické střepy bez zdobení nelze blíže datovat než jako keramický materiál středověký. Zbylé střepy z tohoto sáčku lze datovat do přelomu 13. a 14. století.

7.7 Soubor číslo 7

Tuněchody

Slavíkova cihelna

Jáma 1927

středověk.

Uvnitř krabice je kromě tří sáčků se středověkým materiálem i 6 pravěkých střepů.

Sáček číslo jedna se středověkými střepy je Tuněchody, Slavíkova cihelna, jáma hl. 350cm, 1927 (středověk), př. č. 54/73. V něm jsou 4 okraje zdobené, 3 části dna, 9 střepů nezdobených a 12 střepů s výzdobou, celkem tedy 28 střepů. Okraje jsou zdobené rádílkem (1 kus), nepravidelnou vlnovkou (1 kus), rýhované vlnky + silnostěnný (1kus) a rýhování + plastická linka (1 kus).

Ostatní zdobené střepy mají také různé druhy výzdoby. 3 střepy na sobě mají jako výzdobu dvě podélné rýhy, 2 střepy pak mají dvě podélné rýhy ve svazcích, 2 střepy na sobě mají jen jednu rýhu, 1 střep pravidelné rýhování, 1 esovitou vlnovku, 1 dvě širší rýhy a 2 dvě mělké rýhy. Všechny atypické střepy nelze datovat jinak než jako střepy středověké, ostatní poté můžeme označit jako materiál spadající do druhé poloviny 13. až počátek 14. století.

Druhý pytlík je Tuněchody, Slavíkova cih., jáma 350cm hl. 1927 (kachel), př. č. 54/73. V něm byla část zdobené kachle. Je to kachle s nápisovou páskou a podle zbytků písma na zlomku by se mohlo jednat o proroka Eliáše.⁷⁸ Podobné kachle se nacházejí v chrudimském muzeu a můžeme je datovat do roku cca 1500. Přítomnost kachle může souviset s místní tvrzí anebo se zde mohl nacházet dvorec.

Třetí sáček je Tuněchody, Slavíkova cih., jáma 350cm hl., 1927 (mazanice) př. č. 54/72 a je v něm jeden kus mazanice.

7.8 Soubor číslo 8

Tuněchody

Středověk - novověk

V souboru byl jeden sáček se středověkým a novověkým obsahem.

Tuněchody (o. Chrudim), střepy, středověk až novověk, př. č. 47/74, předal předseda JZD, 18. 5. 1973. V sáčku byly celkem 4 střepy novověké a 6 kusů středověkého materiálu, z toho byly 3 ucha, 1 část nožky, 1 část pokličky vyrobené na pomalu rotujícím kruhu a 1 dno. Jedno ucho je široké páskové neboli také třmenové. Všechn středověký materiál můžeme datovat do 14. - 15. století a jedná se o tzv. rezné zboží.

Jako novověké označujeme 4 střepy spadající dobou vzniku do 16. - 17. století. Jeden střep je žlutě glazovaná část mísy, druhý je též pravděpodobně část mísy nebo talíře, žlutě polévaný a zdobený hřebenem. Třetí střep je okraj talíře také polévaný. A v pořadí čtvrtý střep je nahoru vytažený okraj zdobený vlnicí, zeleně a žlutě glazovaný.

7.9 Chrudimské muzeum

Cihelna č. kat 569/I

105/43

V souboru se nachází celkem 11 střepů. 2 okraje, 1 střep s částí dna, 3 střepy nezdobené a 5 střepů zdobených. Oba dva okraje jsou zdobené. První je fragment nádoby a je

⁷⁸ VITANOVSKÝ, Pavlík. *Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha 2004. s. 195, č. 73, s. 324.

zdobeny pravidelným hlubším rýhováním. Druhý okraj má mělké rýhování. Zbylé střepy jsou zdobeny buď také mělkým rýhováním (3 kusy) anebo pravidelným rýhováním (2 kusy). Jeden nezdobený střep je také fragment nádoby. Všechnu keramiku můžeme datovat do 12. – 13. století.

8. Velikostní skupiny

Pro určení velikosti materiálu jsem použila rozdělení do pěti velikostních kategorií. Jednotlivé skupiny určuje pět kružnic, každá je o 1,5 cm větší než ta předchozí.⁷⁹

I. kategorie je keramika menší jak 3 cm.

II. kategorie je materiál, který je menší než 6 cm, ale větší jak 3 cm.

III. kategorii tvoří keramické zlomky, jejichž velikost je přes 6 cm, ale nepřesahují 9 cm.

IV. kategorie obsahuje střepy, jejichž velikost je více než 9 cm, avšak 12 cm nepřesahují.

V. velikostní kategorie je poslední a jsou do ní zařazovány keramické zlomky větší než 12 cm.

⁷⁹ Viz. Foto 13

9. Grafy

Při zkoumání samotného archeologického materiálu, jsem se zaměřila na jeho rozdělení podle velikostních skupin, typu střepu, výzdoby, datace a druhu příměsi.

Při vypracování grafů jsem jako minimální počet zvolila 10 kusů artefaktů v souboru. U těch skupin, které měly počet nižší, jsem užila jen slovní hodnocení bez obrázkového grafu, protože u nich by graf neměl vypovídající hodnotu.

Pro přítomnost druhu a množství příměsi jsem použila subjektivní hodnocení.

Při vypracování grafů jsem jako minimální počet zvolila 10 kusů artefaktů v souboru. U těch skupin, které měly počet nižší, jsem užila jen slovní hodnocení bez obrázkového grafu, protože u nich by graf neměl vypovídající hodnotu.

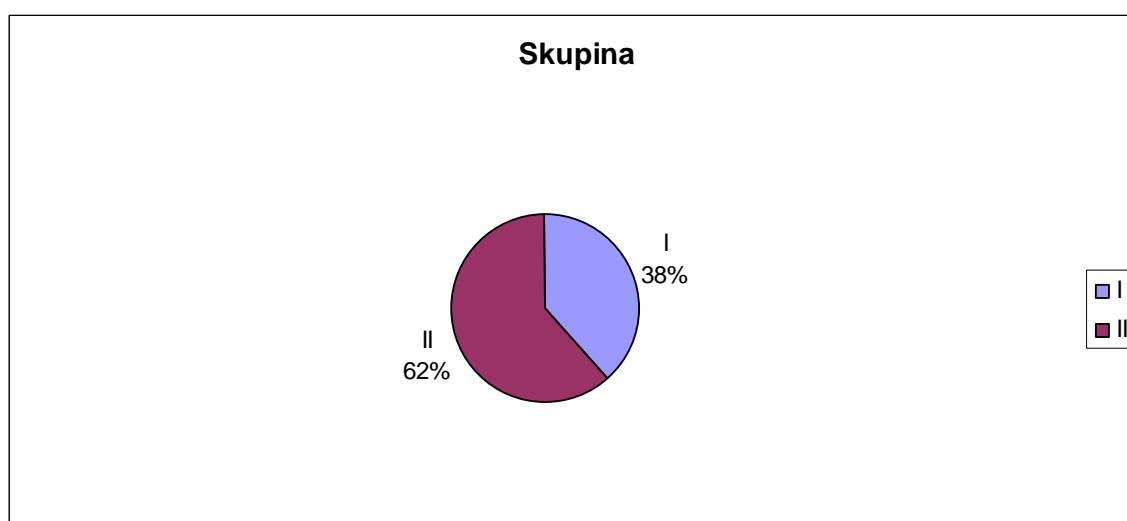
9.1 Soubor číslo 1

Nal. 2

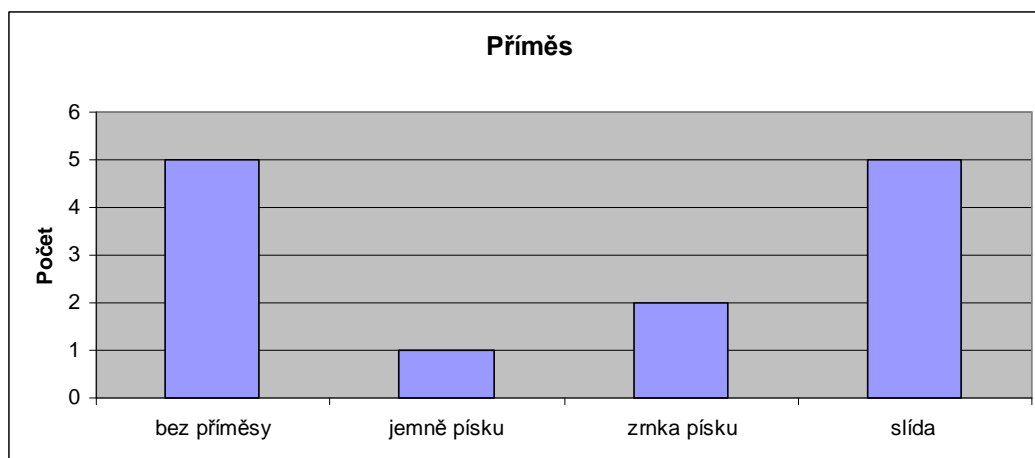
Vyp.k., d. římská, středověk

V krabici se nacházelo celkem 13 střepů. Při rozdělení střepů do velikostních skupin bylo 5 střepů I. a 8 střepů II. kategorie. Následně tedy může z grafu vyčíst, že 62% střepů je kategorie II. a 38% je I. kategorie.

Skupina	I	II
Počet	5	8

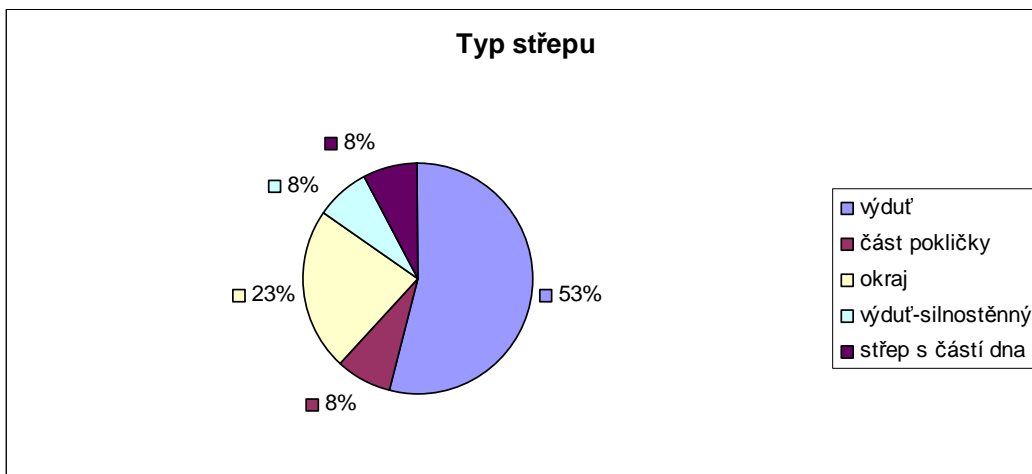
Další hledisko, na které lze nahlížet, je přítomnost příměsi v materiálu. Jak je patrné v tabulce, 5 střepů je bez příměsi, 5 střepů obsahuje slídu, u dvou jsou přítomna zrnka písku a u jednoho je jemná příměs písku.

Příměs	bez příměsi	jemně písku	zrnka písku	slída
Počet	5	1	2	5

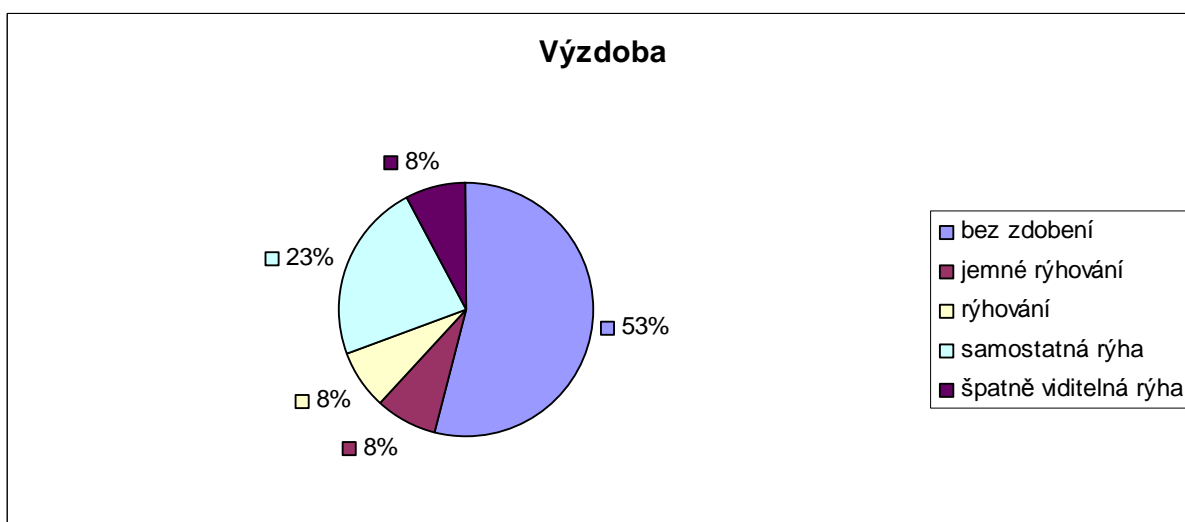
Z celkem 13 střepů se v souboru nachází 7 výdutí, 3 okraje, 1 výduť silnostěnná, 1 poklička a jeden střep s částí dna. Při přepočítání na procenta dostáváme hodnoty jako 53% výdutí, 23% okrajů, a po 8% mají výduť silnostěnná, část pokličky a střep s částí dna.

Typ střepu	výduť	část pokličky	okraj	výduť- silnostěnný	střep s částí dna
Počet kusů	7	1	3	1	1

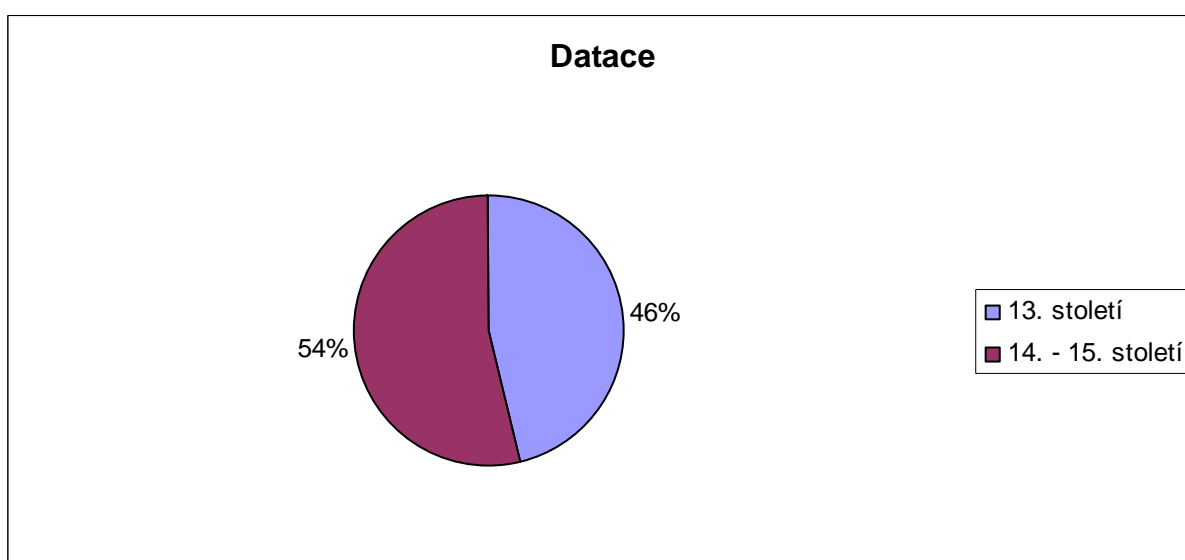
Výzdoba je, co se rozmanitosti týče, v procentuálním vyjádření stejná jako předchozí rozdělení podle typu střepů. 53%, tedy 7 kusů je bez zdobení, 23% (3 kusy) jsou zdobeny samostatnou rýhou a po 8% tedy po jednom kuse je zdobeno jemným rýhováním, rýhováním a špatně viditelnou rýhou.

Výzdoba	bez zdobení	jemné rýhování	rýhování	samostatná rýha	špatně viditelná rýha
Počet kusů	7	1	1	3	1

Ve zkoumané skupině keramiky byl materiál rozdělen jen do dvou časových horizontů, 13. století je zastoupeno 6 střepy a tvoří tedy 46% materiálu a 14. - 15. století se 7 střepy 54%.

Datace	13. století	14. - 15. století
Počet kusů	6	7

9.2 Soubor číslo 2

Tuněchody

Nal. V, VII

Volut. k., latén, střed.,

Sb. 1979

Celkem se v souboru nacházelo pět střepů. Při rozdělení keramického materiálu do velikostních skupin zjišťujeme, že 4 střepy jsou I. kategorie a 1 střep je II. kategorie.

Příměs byla v souboru zastoupena dvěma střepy bez příměsi, dvěma střepy s příměsí slídy a jedním kusem, který měl písek a slídu jakožto příměs.

Při rozdělení materiálu podle typu střepu dostáváme tři druhy. Prvním je výduť, která má jednoho zástupce, druhým je okraj se třemi kusy v souboru a třetím typem je střep, jehož určení bylo sporné, ale jedná se pravděpodobně znovu o okraj.

Výzdoba souboru je zastoupena vystouplou plastickou lištou, kterou mají dva střepy a zbylé tři střepy jsou bez zdobení.

Co se týče datace, 2 střepy nelze blíže datovat než jako materiál středověký. 3 střepy, které můžeme určit, datujeme do poloviny 14. století.

9.3 Soubor číslo 3

Tuněchody

Nal. 7

Parc.č. 270,271

Luž.k.

Středověk

Sb. 1986

V tomto souboru se nacházely pouze dva kusy keramiky a oba patří velikostí do I. kategorie.

Co se týče přítomnosti nebo nepřítomnosti příměsí ve střepu, jsou oba bez příměsí. A oba dva byly také bez zdobení.

Pokud se zaměříme na hledisko typu střepů, zjišťujeme, že se jedná o okraje. Tento materiál nelze blíže datovat než jako středověký.

9.4 Soubor číslo 4

Tuněchody

Inv.č. 52 293-363

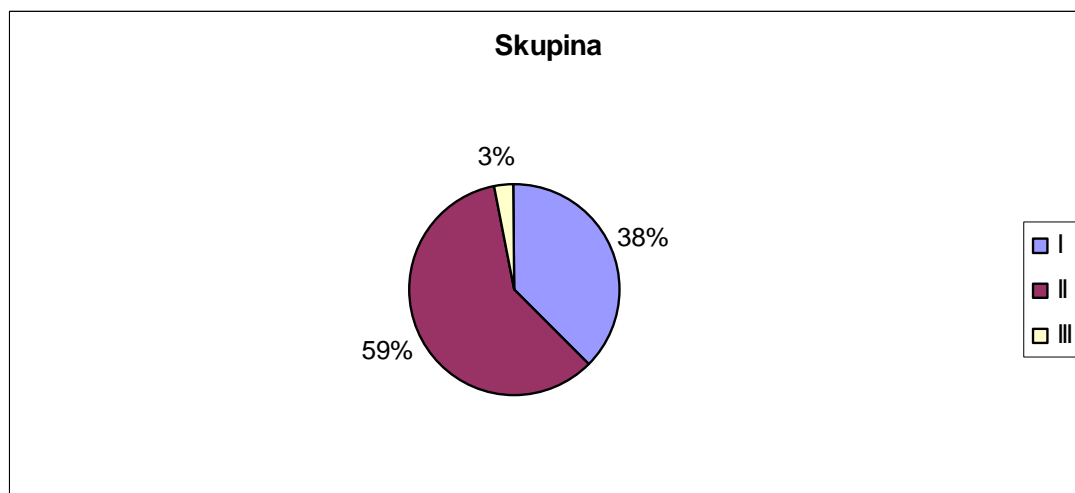
Nal. 6

Sb. 1979, 1982

d. římská, středověk

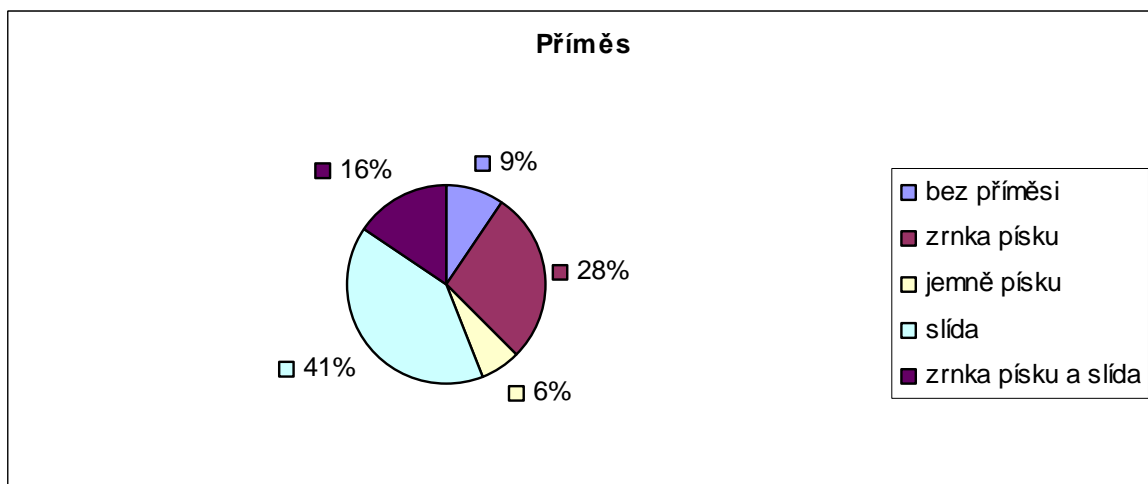
V tomto souboru se nachází celkem 32 střepů, z toho 12 je I. kategorie, 19 II. kategorie a jeden střep můžeme zařadit do III. kategorie. Jak lze vyčíst z grafu, střepy I. kategorie tvoří 38% souboru, 58% je pak zastoupeno keramikou II. kategorie a 3% tvoří keramický zlomek III. kategorie.

Skupina	I	II	III
Počet kusů	12	19	1

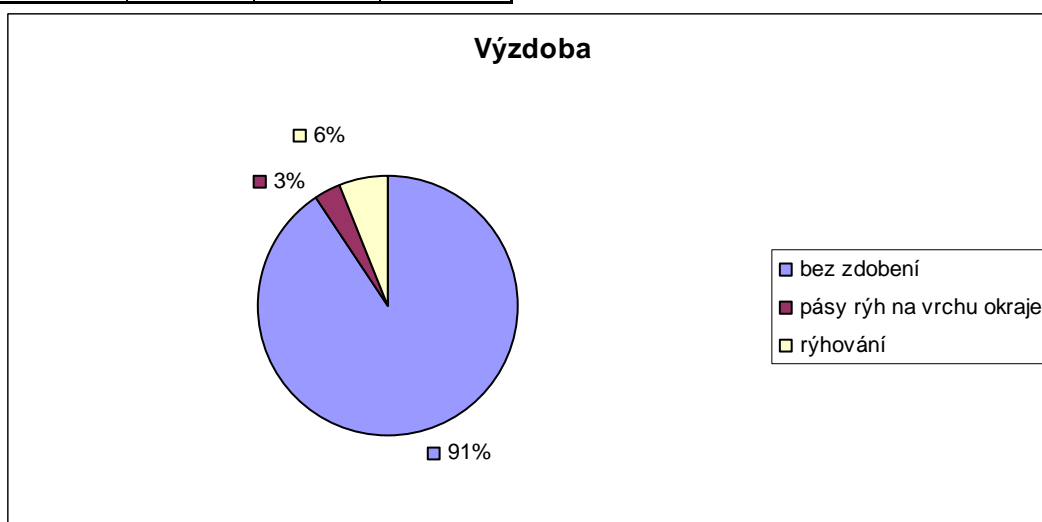
Z hlediska příměsi je tento soubor zastoupen 13 střepy s příměsí slída, což tvoří 41% materiálu, zrnka písku jsou reprezentovány 9 střepy a tedy 28%. Další nejvíce zastoupenou kategorií je s 5 keramickými zlomky příměs zrněk písku a slída, které tvoří 16% souboru. Následuje kategorie bez příměsi se třemi střepy a 9%. Nejmenší skupinu tvoří příměs jemně písku, již představují 2 střepy a v souboru má 6% zastoupení.

Příměs	bez příměsi	zrnka písku	jemně písku	slída	zrnka písku a slída
Počet kusů	3	9	2	13	5

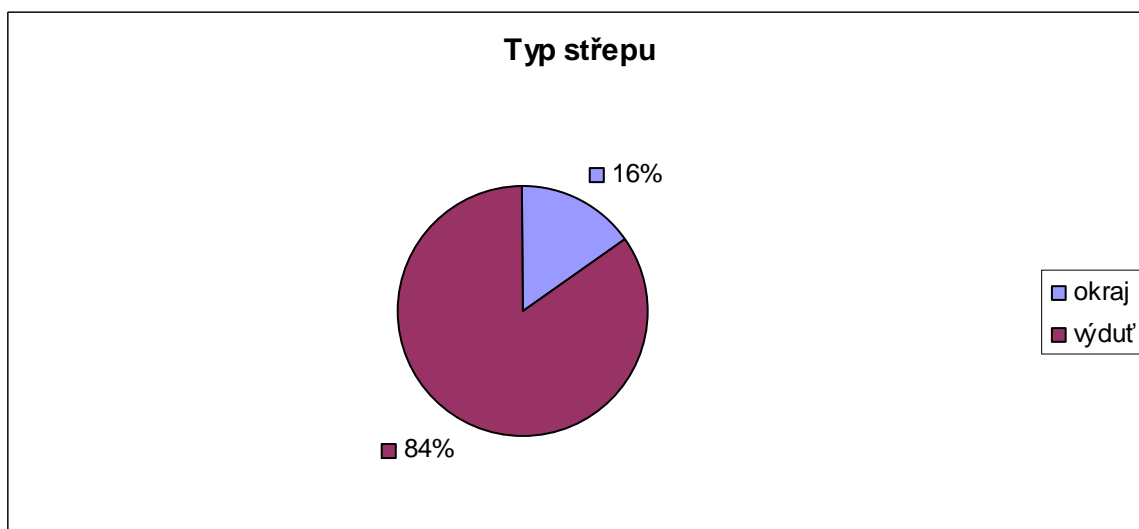
Další kategorie, kterou v tomto souboru určujeme, je výzdoba. 91% materiálu, což je 29 střepeň, je bez výzdoby, 6% a tedy dva střepeň mají jako výzdobu rýhování a poslední 3% neboli jeden střepeň, je vyzdoben pásy rýh na vrchu okraje.

Výzdoba	bez zdobení	pásy rýh na vrchu okraje	rýhování
Počet kusů	29	1	2

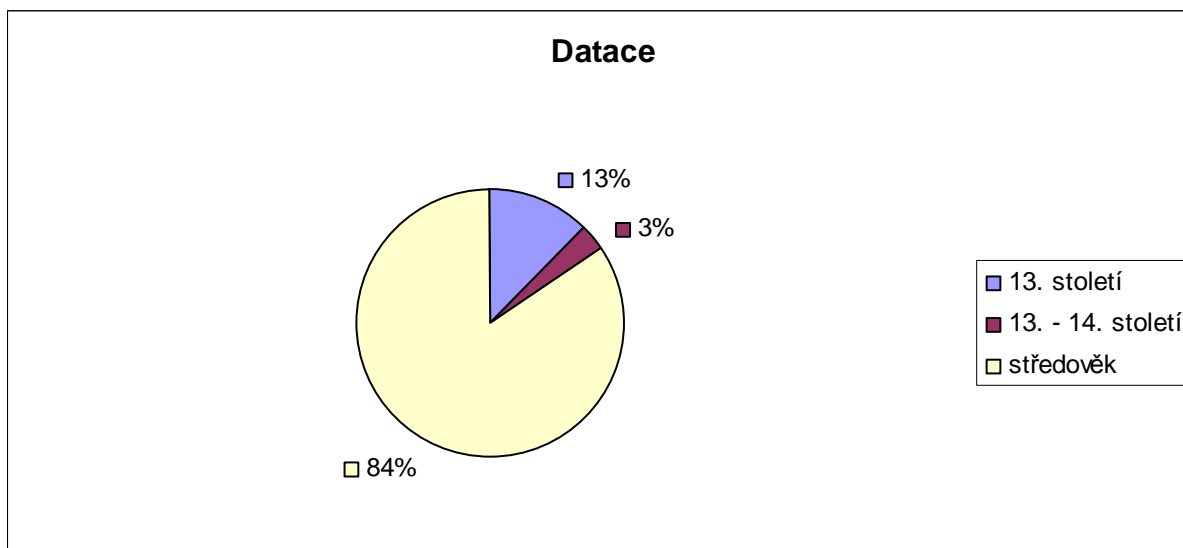
Co se týče typu střepů, lze tento soubor rozdělit na dvě skupiny. První tvoří výduti, které mají 84% zastoupení, což je 27 kusů. Zbýlých 16% (5 kusů) tvoří okraje.

Typ střepu	okraj	výduť
Počet kusů	5	27

Nakonec se zabýváme otázkou datace. Celých 84%, tedy 27 kusů keramiky, nelze datovat blíže než jako materiál středověký. Další 4 střepy, které tvoří 13% souboru, můžeme datovat do 13. století a zbylý 1 kus keramiky, což jsou 3% materiálu, náleží 13. - 14. století.

Datace	13. století	13. - 14. století	středověk
Počet kusů	4	1	27

9.5 Soubor číslo 5

Tuněchody

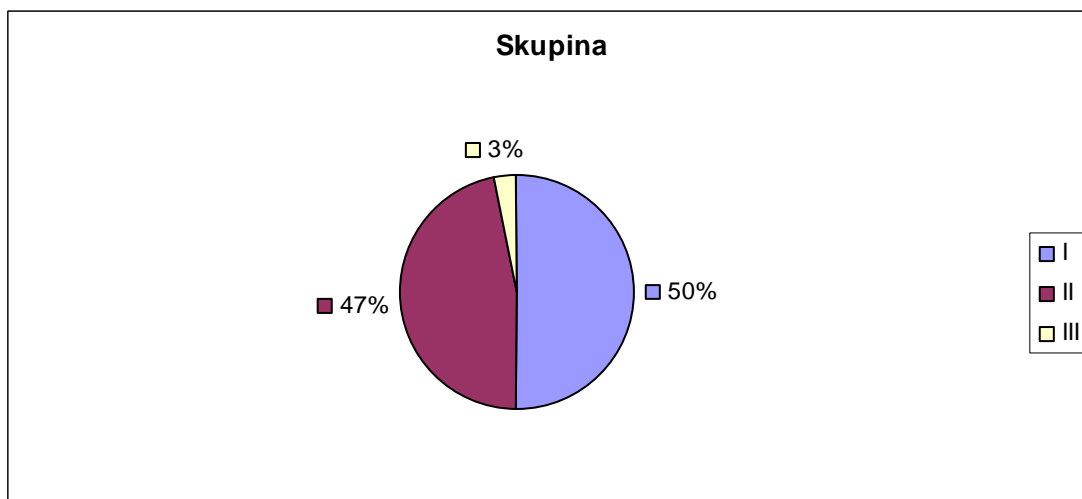
Nal. 2, 2a, 2b, 3, 4

Sl.pl.K., d. římská, středověk

Sb. 1978

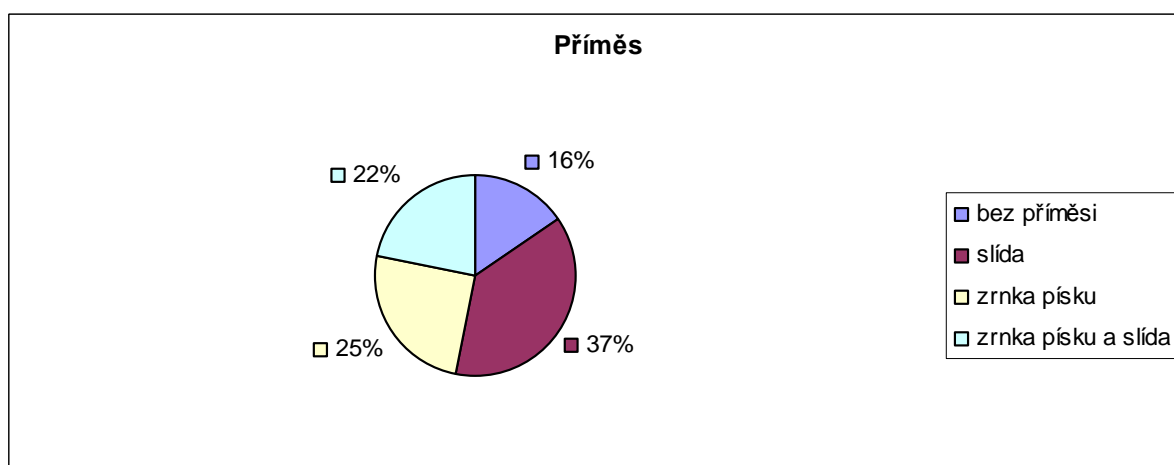
V souboru se nachází celkem 32 kusů materiálu. Při rozdělení do skupin podle velikosti dostaneme 16 střepů I. kategorie, 15 střepů II. kategorie a jeden kus keramiky spadající do III. kategorie. Jak můžeme vyčíst z níže uvedené tabulky, je skupina I. kategorie 50% souboru, II. kategorie tvoří 47% a zbylé 3% souboru náleží III. kategorii.

Skupina	I	II	III
Počet kusů	16	15	1

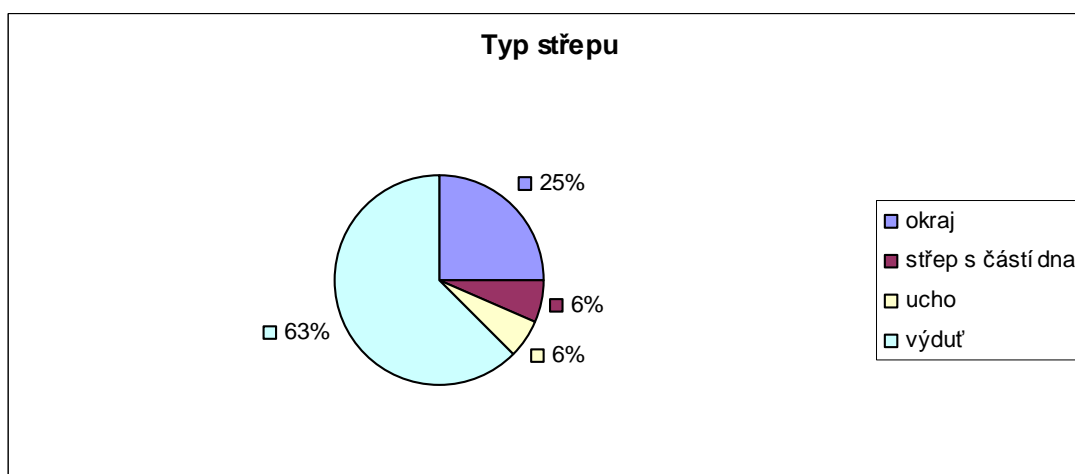
Další hledisko, podle kterého rozdělujeme materiál, je druh příměsi. V tomto souboru je nejčastěji zastoupena slída, která tvoří 37%, to je 12 kusů. Následují zrnka písku, která jsou v 8 kusech, což je 25% sledovaného souboru. Další nejčastěji zastoupenou příměsí jsou zrnka písku a slída, která obsahuje 7 střepů a tvoří tak 22% materiálu. Nejmenší skupinou je pět střepů bez příměsi a reprezentují 16% souboru.

Příměs	bez příměsi	slída	zrnka písku	zrnka písku a slída
Počet kusů	5	12	8	7

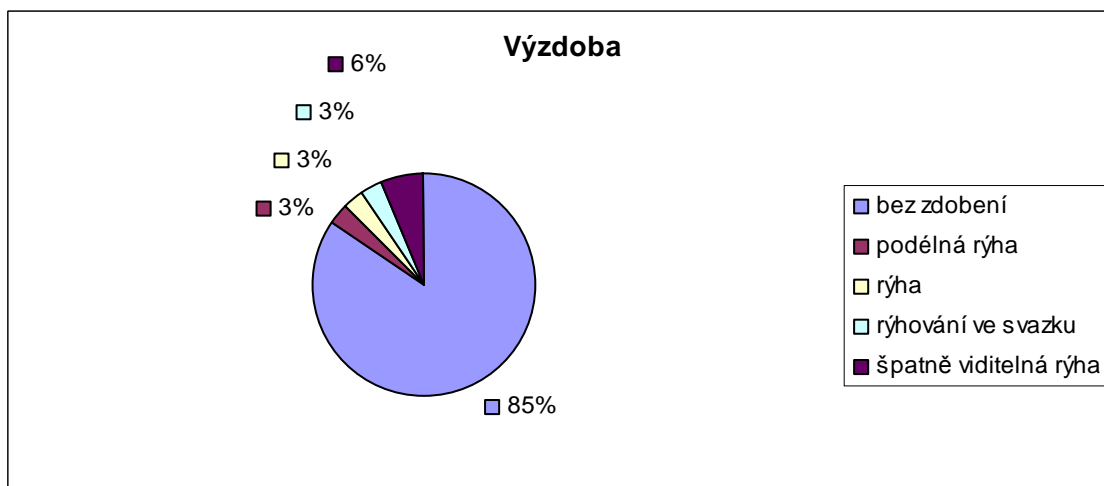
Dále určujeme typ střepu. 20 kusů ze souboru tvoří výdutí a jsou tedy nejpočetnější skupinou, jež má 63% z celé sledované krabice. 25% kusů jsou okraje. Následují ucha a střepy s částí dna, obě dvě skupiny mají po 6%.

Typ střepu	okraj	střep s částí dna	ucho	výdut'
Počet kusů	8	2	2	20

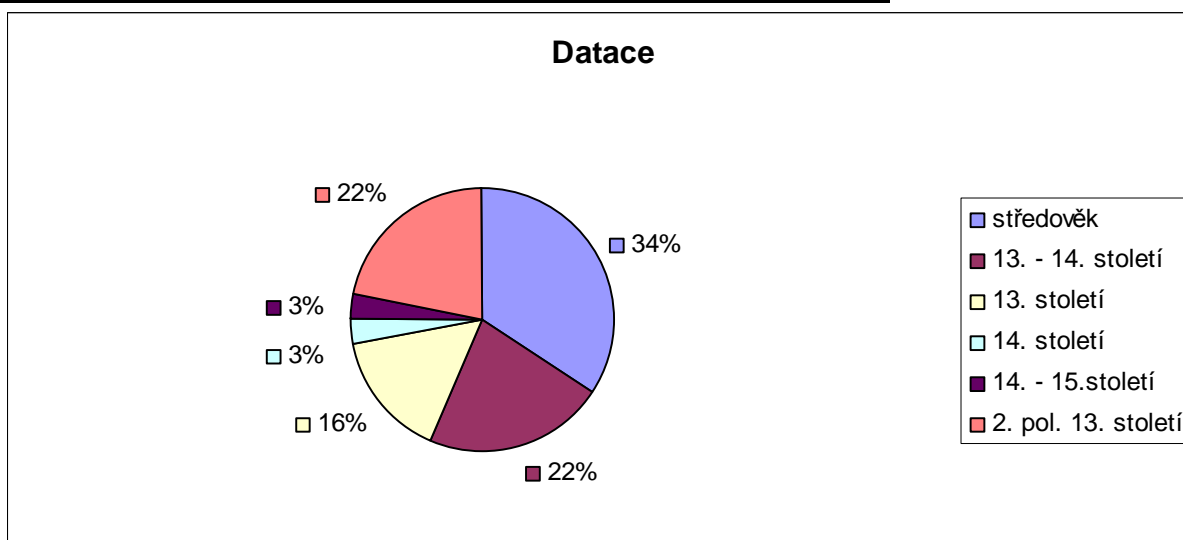
Z hlediska výzdoby je 27 střepů bez zdobení, což tvoří 85% souboru. Dva střepy na sobě mají špatně viditelnou rýhu (6% celkového počtu). Jeden střep (3% materiálu) je zdoben podélnou rýhou, další jednou rýhou (opět 3%) a poslední střep má na sobě jako výzdobu rýhování ve svaku (zbylé 3%).

Výzdoba	bez zdobení	podélná rýha	rýha	rýhování ve svazku	špatně viditelná rýha
Počet kusů	27	1	1	1	2

Tento soubor byl, co se týče datace, poměrně rozmanitý. Největší skupinu tvoří keramika, kterou nelze blíže datovat než jako středověkou, a je to 11 střepů, tedy 34% souboru. Dále mají dvě skupiny po 22%, což je 7 kusů. První je materiál spadající do 2. pol. 13. století a druhou je keramika datovaná do 13. - 14. století. 16% neboli 5 kusů patří k 13. století. Zbylé dva střepy (každý reprezentuje 3% souboru) datujeme do 14. resp. do 14. - 15. století.

Datace	středověk	13. - 14. století	13. století	14. století	14. - 15. století	2. pol. 13. století
Počet kusů	11	7	5	1	1	7

9.6 Soubor číslo 6

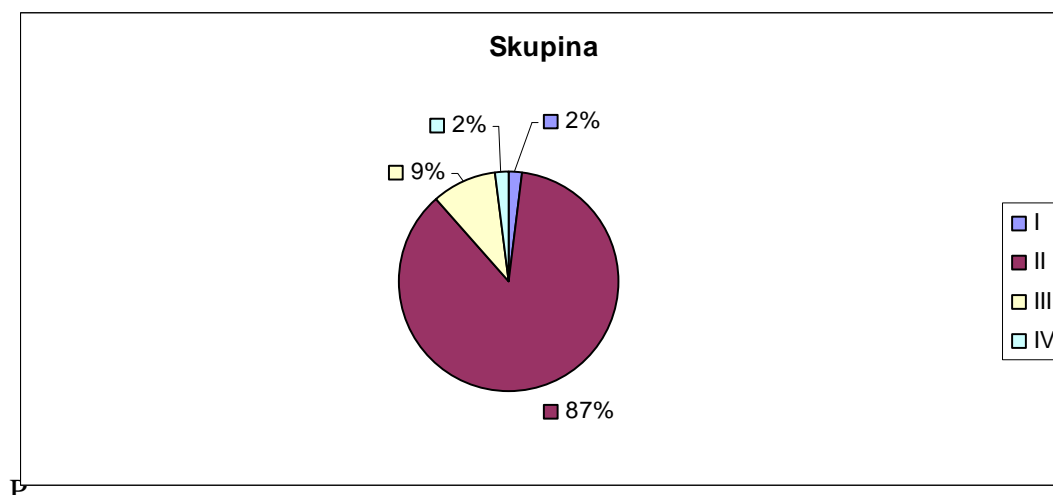
Tuněchody

Slavíkova cih.

Středověk

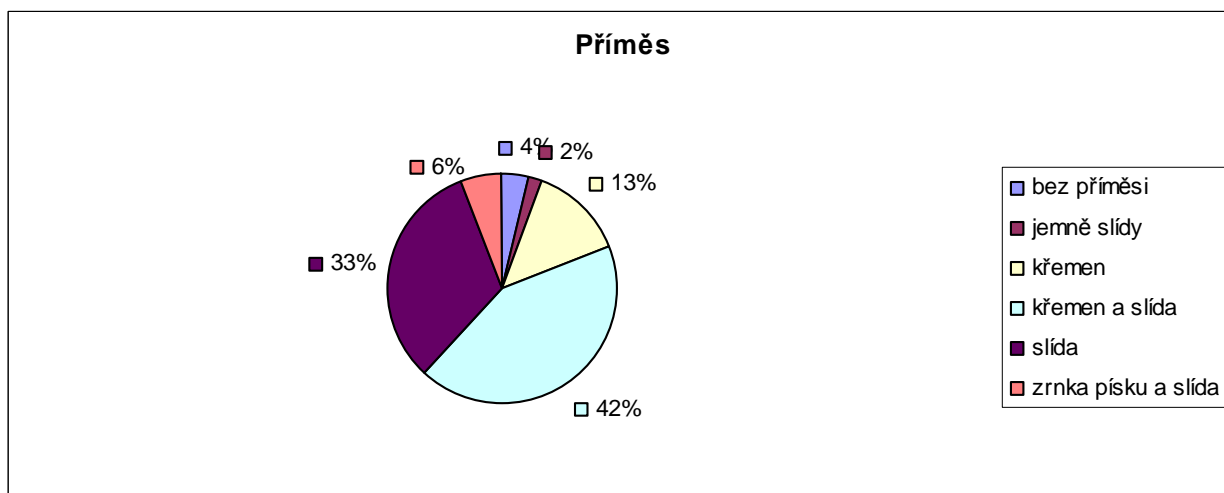
V souboru se nachází celkem 53 střepů. Při rozdělení do velikostních skupin dostaneme 46 střepů II. kategorie, 5 střepů III. kategorie a po jednom střepu patří do I. a IV. kategorie. Jak je patrné v grafu níže, 87% jsou střepy II. kategorie, následuje III. skupina s 9% a po 2% má I. a IV. skupina.

Skupina	I	II	III	IV
Počet kusů	1	46	5	1

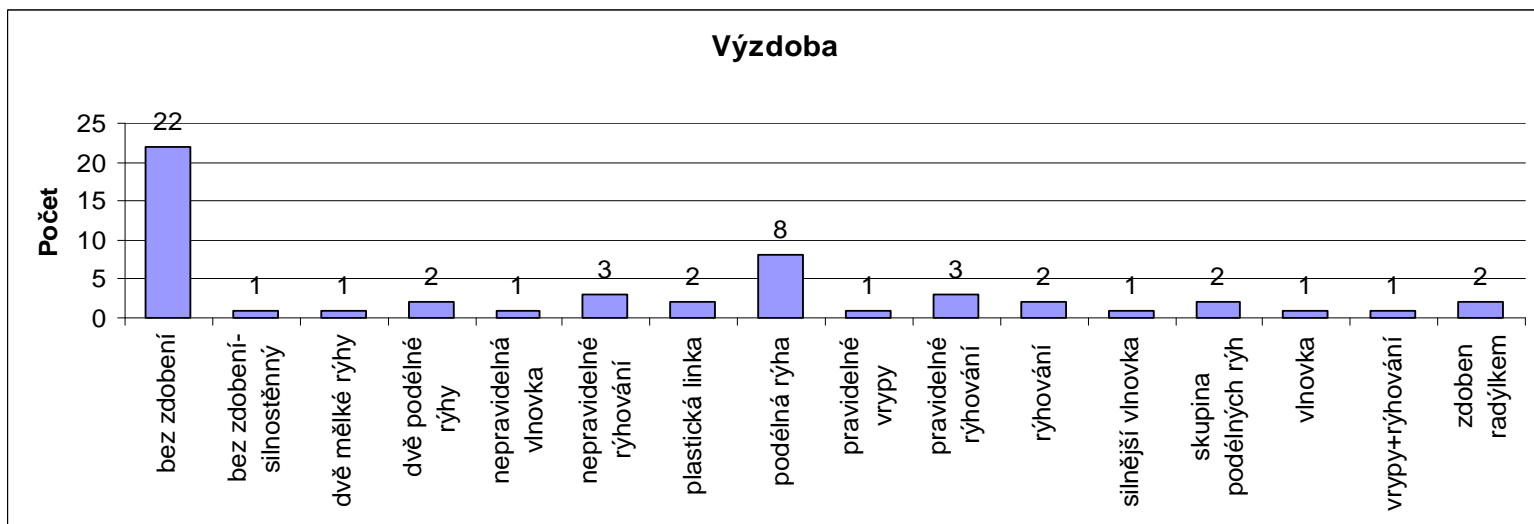
Při zkoumání druhu příměsí v materiálu jsem došla k závěru, že 22 kusů, tedy 42%, obsahuje křemen a slídu. 17 kusů, což je 33%, pouze slídu, 7 střepů má za příměs křemen a tvoří v souboru 13%. Jako další příměs jsou nejčastěji a to třemi kusy zastoupena zrnka písku a slída a tvoří tak 6% souboru. Následují dva střepy bez příměsí, které jsou 4%. Nejmenší část, 2%, zastupuje jeden keramický zlomek s jemnou příměsí slídy.

Příměs	bez příměsí	jemně slídy	křemen	křemen a slída	slída	zrnka písku a slída
Počet kusů	2	1	7	22	17	3

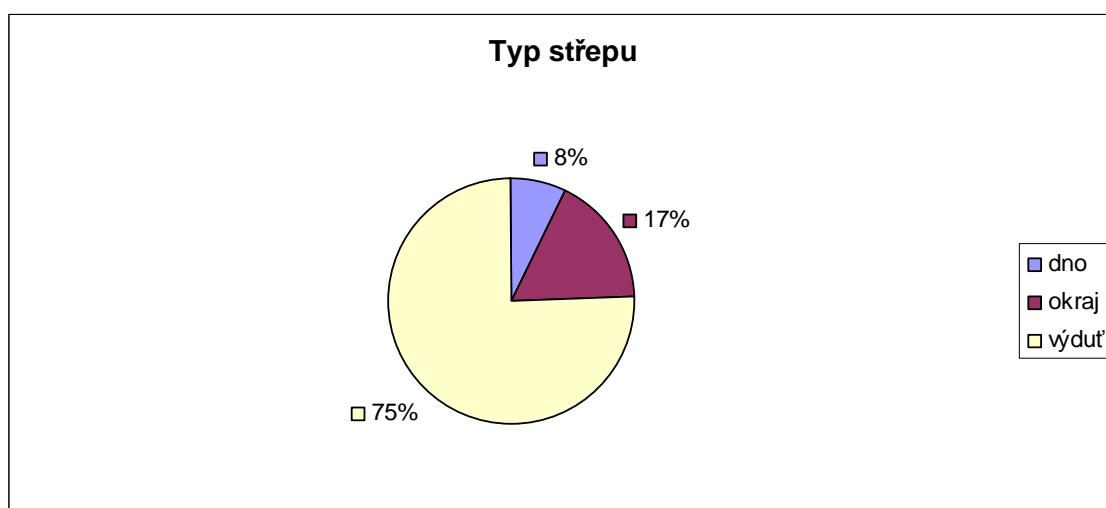
V tomto souboru se nachází velmi rozmanité zdobení keramiky. Nejvíce materiálu je však bez zdobení a to 22 kusů plus jeden střep bez zdobení, ale silnostěnný. Následuje 8 kusů keramiky zdobených podélnou rýhou. Tři kusy jsou zdobeny nepravidelným rýhováním a další tři naopak pravidelným rýhováním. Po dvou kusech materiálu je zdobeno rádílkem, rýhováním, dvěma podélnými rýhami, skupinou podélných rýh a plastickou linkou. Další zdobení je zastoupeno jedním zástupcem, z druhů to potom jsou dvě mělké rýhy, nepravidelná vlnovka, pravidelné vrypy, silnější vlnovka, vlnovka a vrypy + rýhování.

Výzdoba	Počet kusů
zdobení rádílkem	2
vrypy+rýhování	1
vlnovka	1
skupina podélných rýh	2
silnější vlnovka	1
rýhování	2
pravidelné rýhování	3
pravidelné vrypy	1
podélná rýha	8
plastická linka	2
nepravidelné rýhování	3
nepravidelná vlnovka	1
dvě podélné rýhy	2
dvě mělké rýhy	1
bez zdobení-silnostěnný	1
bez zdobení	22

Při rozdělení materiálu podle typu střepu zjistíme, že 75% souboru a tedy 40 kusů tvoří výdutí, 17%, což je 9 zlomků, jsou okraje, a zbylých 8% jsou 4 kusy dna.

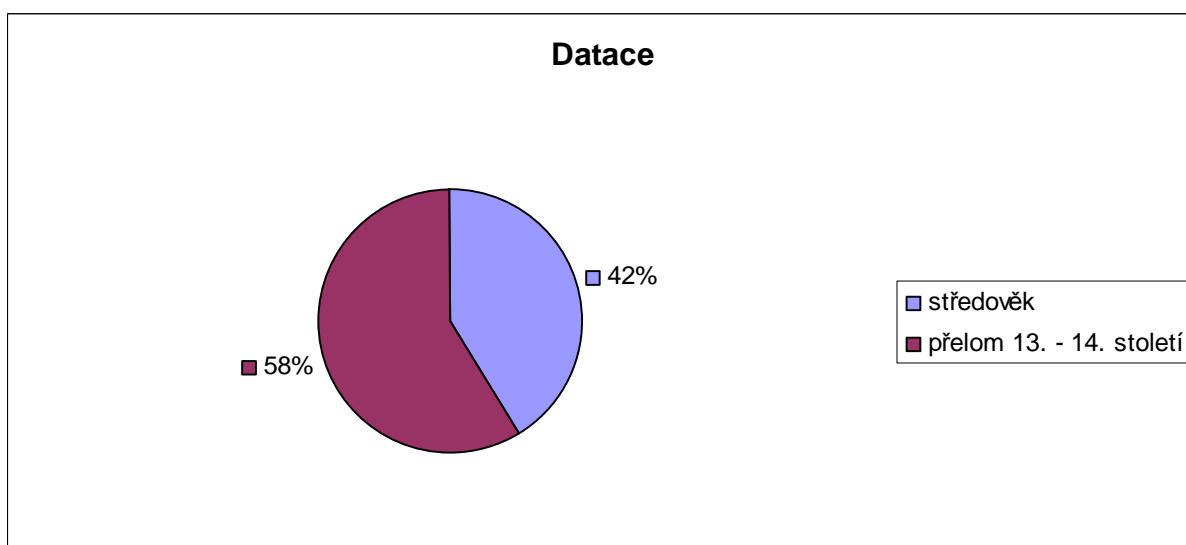
Typ střepu	dno	okraj	výdut'
Počet kusů	4	9	40

Při datování této skupiny materiálu, můžeme zkoumané střepy rozdělit na dvě kategorie. První tvoří keramika datovaná do přelomu 13. - 14. století a je to 31 kusů. Druhou

část zastupuje 22 kusů keramiky, kterou nelze datovat blíže než jako středověkou. Při procentuálním rozdělení to tedy je 58 : 42%.

Datace	středověk	přelom 13. - 14. století
Počet kusů	22	31

9.7 Soubor číslo 7

Tuněchody

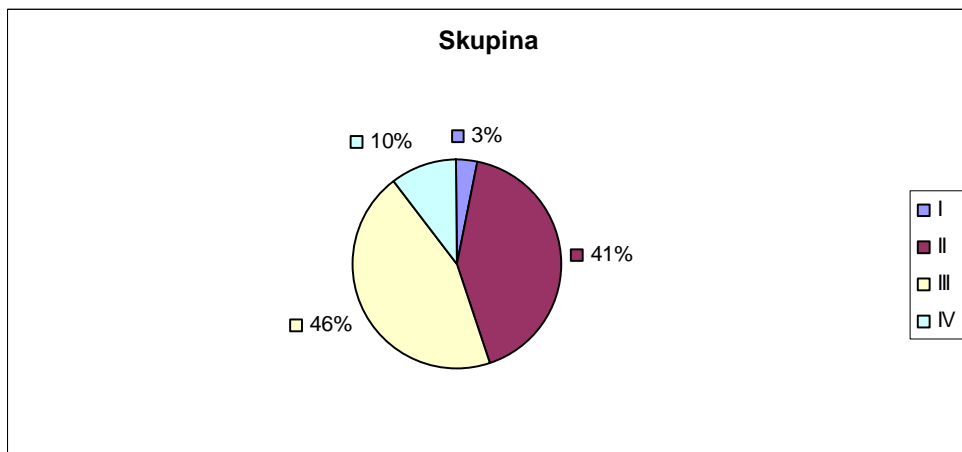
Slavíkova cihelna

Jáma 1927

středověk.

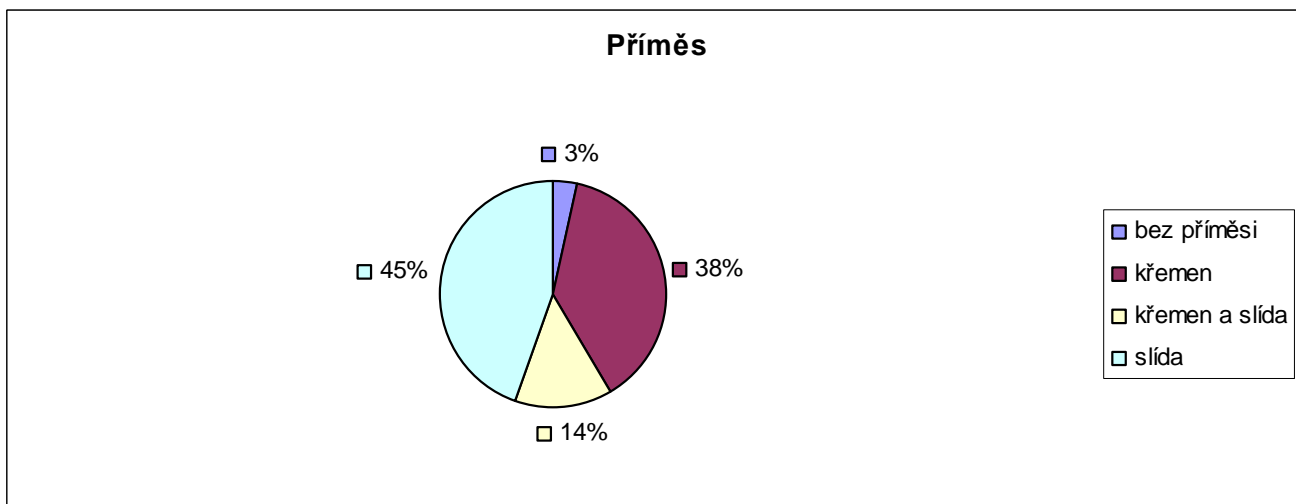
Při třídění všech 29 keramických střepů v souboru do velikostních kategorií dostaneme 13 kusů a tedy 46% celého souboru III. kategorie, 12 kusů, což je 41% z celkového množství II. kategorie, 3 kusy a tedy 10% IV kategorie a poslední jeden kus, který tvoří 3% materiálu I. kategorie.

Skupina	I	II	III	IV
Počet kusů	1	12	13	3

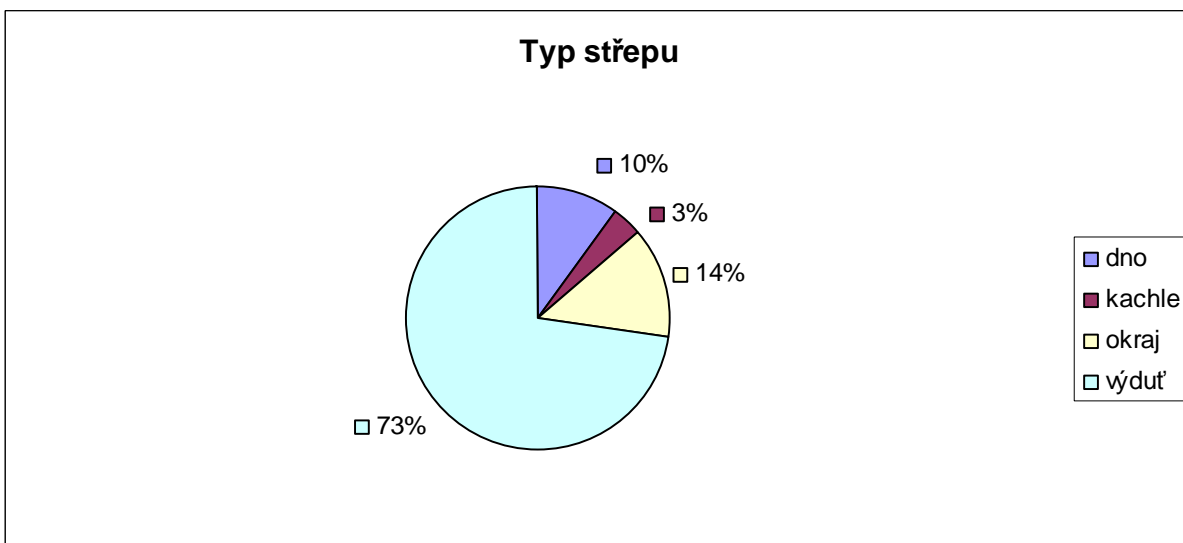
Jako další hledisko, na které nahlížíme, je přítomnost, resp. nepřítomnost příměsí v materiálu. V tomto zkoumaném souboru bylo zjištěno 13 střepek s příměsí slídy, 11 s obsahem křemene, 4 kusy mají za příměs kombinaci křemene a slídy a jeden keramický zlomek byl bez přidané příměsí. Při přepočtu na procenta dostáváme, jak můžeme vidět v grafu, 45% materiálu s příměsí slídy, 38% s přítomností křemene, 14% se směsí křemene a slídy a 3% tvoří keramika bez příměsí.

Příměs	bez příměsí	křemen	křemen a slída	slída
Počet kusů	1	11	4	13

29 střepů ze souboru můžeme podle typu rozdělit následovně: 21 kusů a tedy 73% veškerého materiálu tvoří výdutí, 4 kusy jsou okraje, vyjádřeno v procentech mají 14%. 10% materiálu, což jsou 3 kusy, jsou dna. Kachle se v souboru nachází pouze jediná a činí tak poslední 3%.

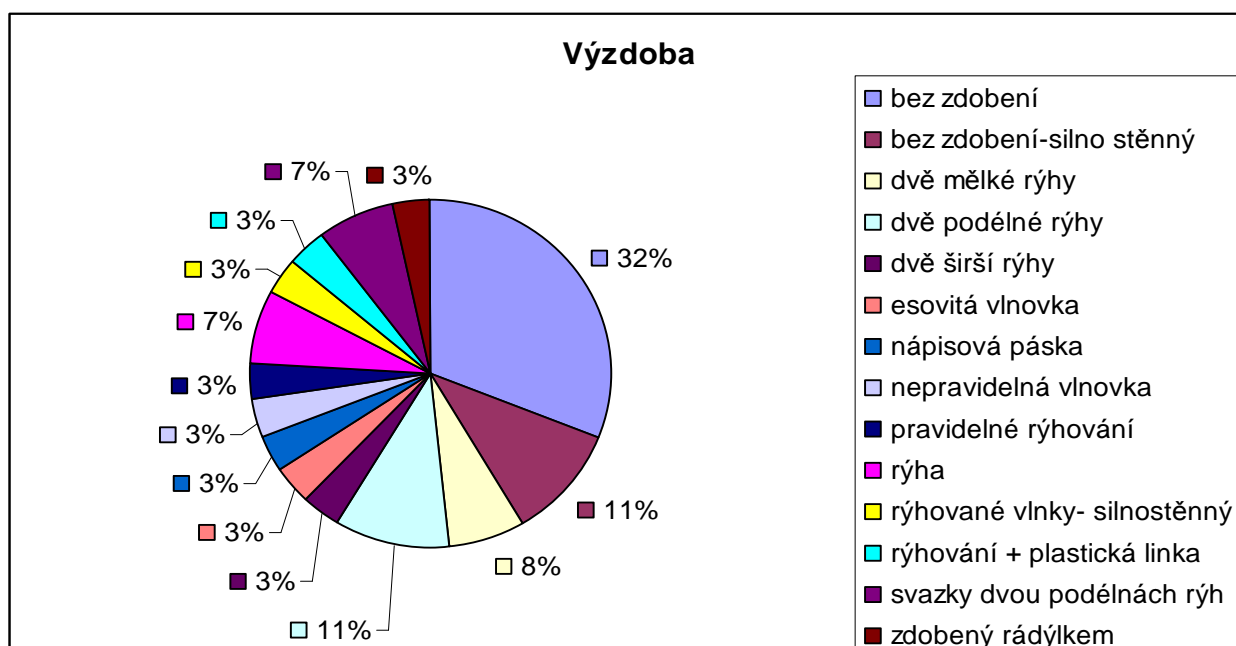
Typ střepu	dno	kachle	okraj	výduť
Počet kusů	3	1	4	21

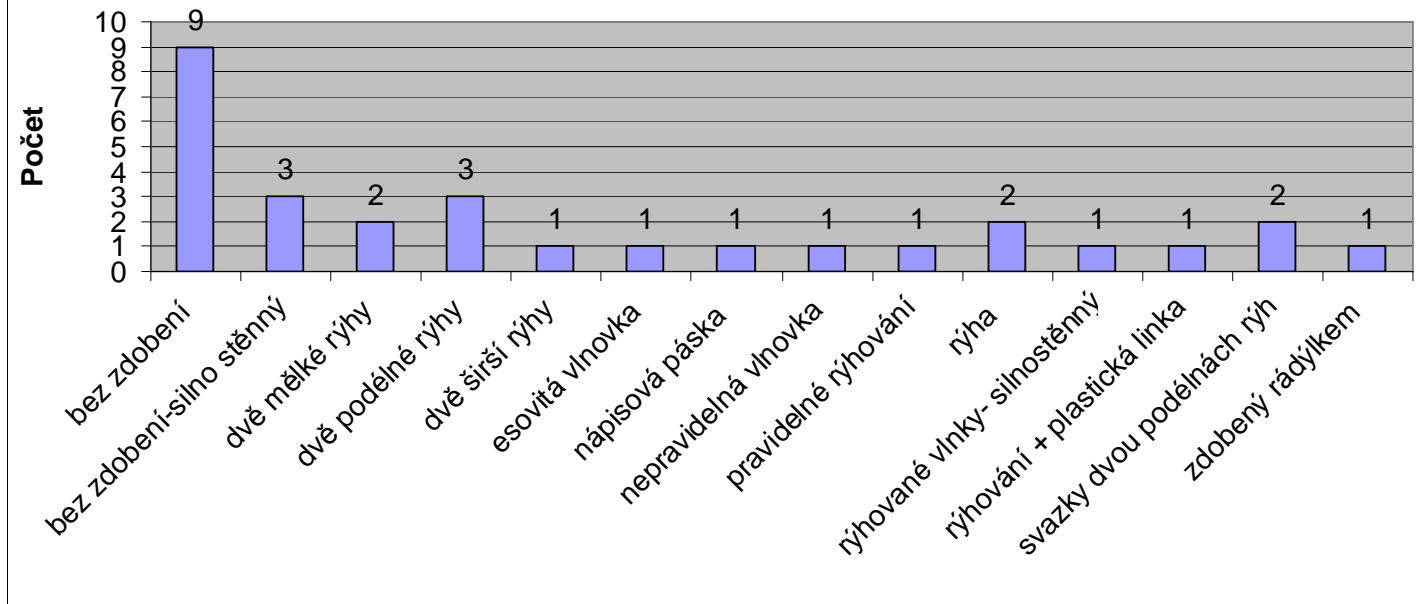
Výzdoba keramiky ze souboru byla velmi rozmanitá, ale většina ze zdobených měla jen jeden příklad. Nejvíce kusů bylo nezdobených a to 9, další 3 byly také nezdobené, ale silnostěnné. Tři kusy keramiky byly zdobené dvěma podélnými rýhami. Po dvou zlomcích byla zastoupena výzdoba dvěma mělkými rýhami, rýhou a svazky dvou podélných rýh. Následovaly střepy s jedním zástupcem a to zdobený rádýlkem, rýhování + plastická linka, rýhované vlnky-silnostěnný, pravidelné rýhování, nepravidelná vlnovka, nápisová páska, esovitá vlnovka a dvě širší rýhy.

Rozdělení v procentech je takovéto: 32% tvoří keramika nezdobená, 11% nezdobená-silnostěnná a keramika s dvěma podélnými rýhami. Ostatní příklady zdobení mají buď po 7%, nebo po 3% podle počtu zástupců.

Výzdoba	Počet kusů
zdobený rádýlkem	1
svazky dvou podélných rýh	2
rýhování + plastická linka	1
rýhované vlnky - silnostěnný	1
rýha	2
pravidelné rýhování	1
nepravidelná vlnovka	1
nápisová páska	1
esovitá vlnovka	1
dvě širší rýhy	1
dvě podélné rýhy	3
dvě mělké rýhy	2
bez zdobení - silnostěnný	3
bez zdobení	9

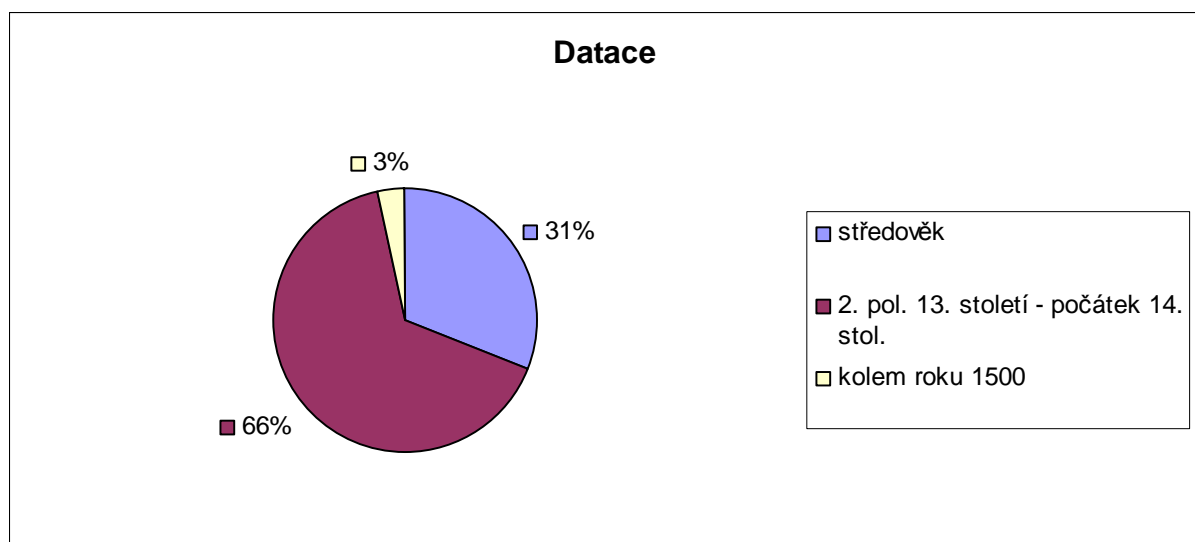

Výzdoba

Jako poslední hledisko, které posuzujeme, je otázka datace. Celých 66% souboru, to je 19 kusů materiálu, lze zařadit do 2. poloviny 13. století – počátek 14. století. Jeden keramický zlomek, kterým je kachle, můžeme datovat přibližně do roku 1500. Zbýlých devět střepeň nelze blíže určit než jako materiál středověký.

Datace	středověk	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	kolem roku 1500
Počet kusů	9	19	1

9.8 Soubor číslo 8

Tuněchody

Středověk – novověk

Tento soubor tvořilo pouze 6 kusů keramiky, všechnen materiál byl II. velikostní kategorie.

Při zkoumání přítomnosti příměsí v souboru, docházíme k závěru, že veškerá keramika byla bez přidané příměsí.

Výzdobu v této skupině materiálu tvořily dvě vertikální rýhy u jednoho kusu materiálu, jeden okraj ucha a jedno třmenové ucho, zbylé tři části keramiky byly bez zdobení.

Při rozdělení souboru podle typu materiálu vidíme, že 3 kusy jsou ucha, následuje jedna část pokličky, jedno dno a jedna nožka z trojnožky.

Co se týče datace, je možné všech šest kusů keramiky datovat přibližně do 14. - 15. století.

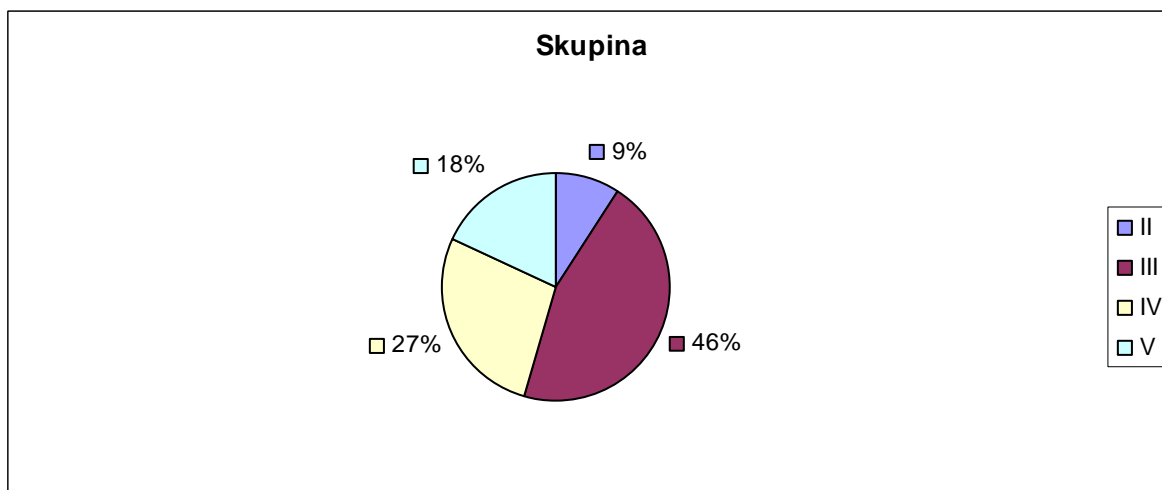
9.9 Chrudimské muzeum

cihelna č. kat 569/I

105/43

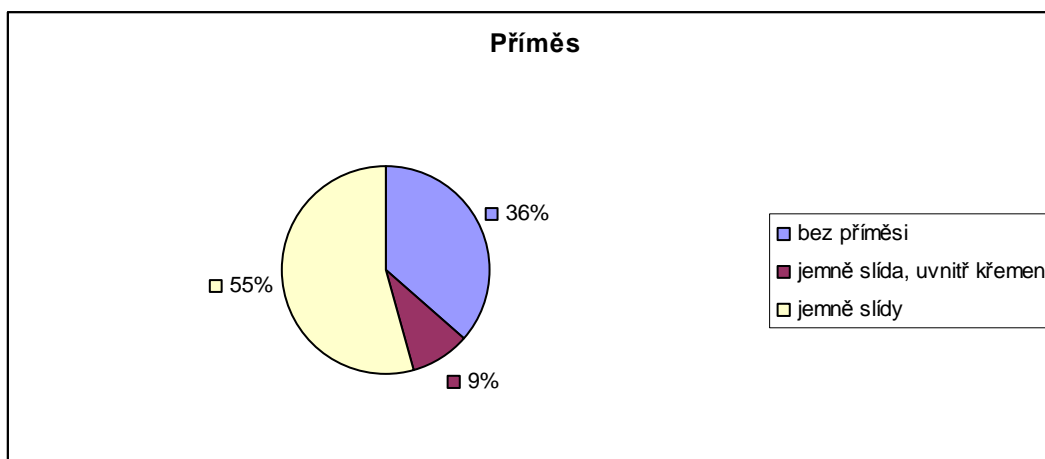
Soubor tvoří celkem 11 střepů, které můžeme rozdělit podle velikostních kategorií takto: 5 kusů náleží III. skupině a je to tedy 46% materiálu, 27%, což jsou tři kusy, náleží keramice kategorie IV., dva keramické zlomky (18%) jsou V. velikostní kategorie. Posledních 9% materiálu tvoří jeden kus keramiky II. kategorie.

Skupina	II	III	IV	V
Počet kusů	1	5	3	2

Při posuzování hlediska přítomnosti příměsi v materiálu můžeme vidět, že 6 kusů keramiky, což je 55% souboru, má jemnou příměs slídy. Jeden střep, který tvoří 9% souboru, je s jemnou příměsí slídy a uvnitř s křemenem. Zbýlých 36% a tedy 4 keramické zlomky jsou bez příměsi.

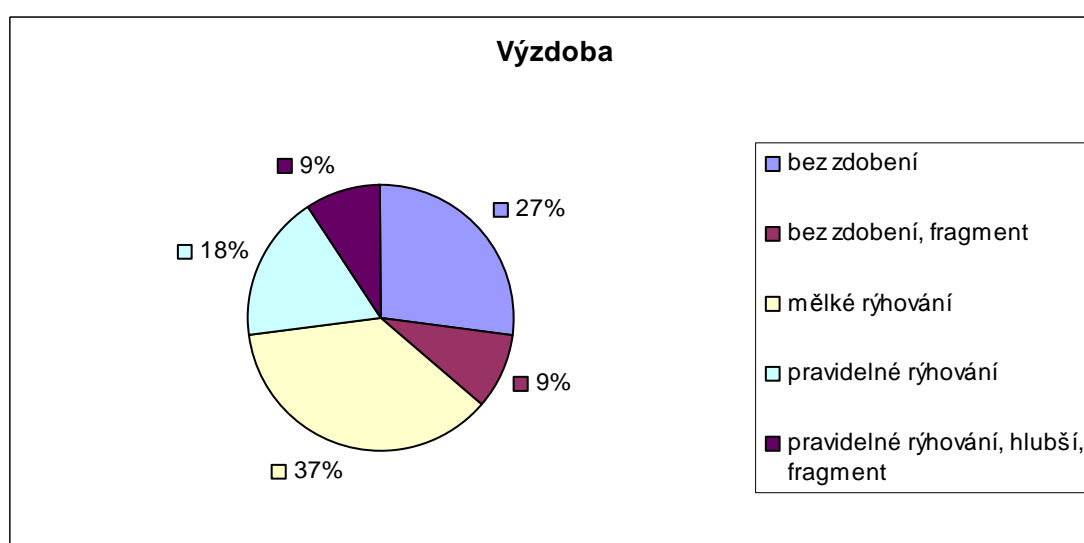
Příměs	bez příměsi	jemně slída, uvnitř křemen	jemně slídy
Počet kusů	4	1	6

Výzdoba v tomto souboru je poměrně různorodá. 37% (4 kusy keramiky) je zdobeno mělkým rýhováním, 18% a tedy dva keramické střepy mají za výzdobu pravidelné rýhování. Následující jeden kus keramiky, který tvoří 9% souboru, je zdoben pravidelným hlubším

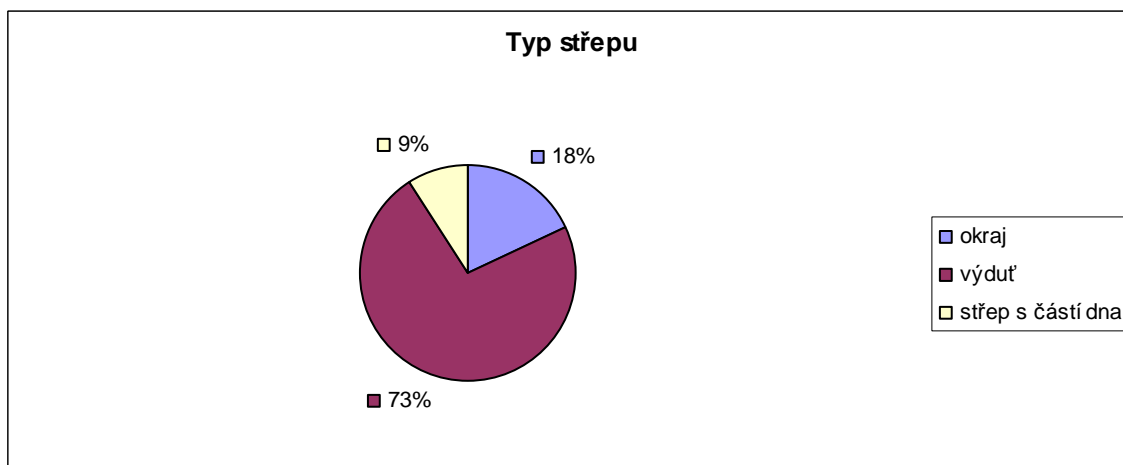
rýhováním a jedná se o fragment. Další stěp a znovu tedy 9% materiálu je fragment, ale tentokrát bez zdobení. Zbýlých 18% keramiky, které tvoří tři zlomky, je bez zdobení.

Výzdoba	bez zdobení	bez zdobení, fragment	mělké rýhování	pravidelné rýhování	pravidelné rýhování, hlubší, fragment
Počet kusů	3	1	4	2	1

Při posuzování typu stěpu zjišťujeme, že 73% celého souboru tvoří výdutí, 18% okraje a zbylých 9% je stěp s částí dna. Při srovnání jednotlivých kusů je to: 8 výdutí, 2 okraje a 1 stěp s částí dna.

Typ stěpu	okraj	výdut'	stěp s částí dna
Počet kusů	2	8	1

Co se datování týče, je všech 11 střepů z 12. – 13. století.

9.10 Povrchový průzkum

Během povrchového průzkumu byly nalezeny 4 keramické střepy. Všechny patří do II. velikostní kategorie.

Při zaměření se na přítomnost či nepřítomnost příměsi zjišťujeme, že veškerý nalezený materiál je bez příměsi.

Jako střepy bez zdobení můžeme označit všechny 4 kusy ze souboru.

Další hledisko, na které se při zkoumání materiálu zaměřujeme, je typ střepu. Lze konstatovat, že v tomto souboru se nachází jen výduti.

10. Lokality

Naleziště číslo 1 je situováno v areálu bývalé Slavíkovy cihelny. Na tomto území se našlo celkem 93 keramických zlomků. Z toho 31 kusů není možné blíže datovat jinak než jako materiál středověký. 11 artefaktů náleží do 12. - 13. století. Do druhé poloviny 13. století až počátku 14. století datujeme 19 keramických střepů. Dalších 31 kusů keramiky je možné časově zařadit na přelom 13. – 14. století. Byla zde nalezena i část kachle, kterou datujeme podle nápisové pásky do let kolem roku 1500.

Naleziště číslo 2 je lokalizováno na hraně terasy, vytvořené řekou Chrudimkou.⁸⁰ Toto území se rozkládá na čtyřech parcelách, jejichž čísla jsou 340/2, 538/1, 540/1 a 540/2. Na parcele s číslem 340/2 byly nalezeny dva keramické zlomky datované do 14. - 15. století a jeden kus ze 13. století. Obdobná situace byla i na parcelách 538/1 a 540/1, na nichž bylo nalezeno 5 artefaktů z 14. – 15. století a 5 zlomků ze století 13. Bohužel jsou v hradeckém muzeu tyto keramické zlomky v jednom sáčku, proto nelze určit, ze které parcely přesně pocházejí. Další tři kusy keramiky ze 13. století byly na parcele číslo 540/1. Na parcele číslo 540/2 se potom nacházelo 7 zlomků, které je možné datovat do 2. poloviny 13. století a 1 kus z 14. – 15. století.

Naleziště 3 a 3a jsou umístěna v nápadném zářezu terasy.⁸¹ První z nich, naleziště 3 je rozprostřeno na třech parcelách a to 512/2, 513/1 a 514. Zde bylo nalezeno 11 středověkých artefaktů. 10 z nich ale nelze blíže určit než jako středověké, zbývající kus pochází pravděpodobně ze 14. století. Naleziště 3a se nalézá na parcele číslo 523/1 a byl zde nalezen jeden keramický zlomek určený jako středověký.

Naleziště 4 se nachází na parcelách 422 a 423/1. V těchto místech bylo nalezeno celkem 9 kusů materiálu, 2 zlomky pocházejí asi z 13. století a 7 artefaktů je z 13. – 14. století.

Lokalita číslo 5 je na parcelách označených čísly 253 a 354. Zde byly objeveny 3 kusy keramiky z poloviny 14. století.

Další naleziště je číslo 6 a zahrnuje parcely s čísly 229 – 233. Jedná se o jediné prokazatelné naleziště, které je umístěné na pravém břehu řeky Chrudimky.⁸² 27 keramických

⁸⁰ FROLÍK, Jan, SIGL, Jiří, *Chrudimsko v raném středověku, Vývoj osídlení a jeho proměny*. Hradec Králové 1995. s. 16. ISBN

⁸¹ Tamtéž

⁸² FROLÍK, Jan, SIGL, Jiří, *Chrudimsko v raném středověku, Vývoj osídlení a jeho proměny*. Hradec Králové 1995. s. 16. ISBN80-85031-13-2.

zlomků z této lokality nemůžeme blíže datovat než jako materiál středověký. Dále v těchto místech byly objeveny 4 kusy keramiky z 13. století a 1 kus z 13. – 14. století.

Posledním nalezištěm v okolí Tuněchod, které obsahuje středověké artefakty, je lokalita číslo 7. Na parcelách s čísly 270 a 271 byly nalezeny 2 středověké zlomky a na parcele 226 rovněž tak.

11. Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo zpracování hmotných pramenů z katastrálního území obce Tuněchody na Chrudimsku.

Podle zjištěných přírodních podmínek v okolí vesnice je tato lokalita jednou z nejteplejších ve východních Čechách a také zimy jsou zde převážně mírné. Právě tyto příznivé klimatické podmínky a také bohatá síť vodních toků v okolí byla podle mého názoru hlavním důvodem brzkého osídlování tohoto území již od pravěku.

Nejstarším známým majitelem obce byl v polovině 14. století Jan Heník z Tuněchod, který se následně dohodl s majitelem Slatiňan, a oba se stali rovnoprávnými majiteli obou panství. Po jejich smrti následovaly roky sporů mezi dědici o obě vsi. Na konci těchto rozepří zůstaly Tuněchody v držení Diviše z Poběžovic, jehož synové nechali v obci postavit kostel. V dalších letech byly Tuněchody rozděleny na tři díly a postupně odprodány Chrudimi, která koupila poslední díl v roce 1517. Následně byly v polovině 16. století připojeny k panství Pardubickému. V roce 1778 na původním území a s připojením Habrova vznikly Nové Tuněchody. Díky těmto informacím z písemných pramenů víme, že obec byla osídlena po celý středověk.

Hlavní část mé práce spočívala ve zpracování a vyhodnocení hmotných pramenů z Tuněchod. Prakticky veškerý materiál tvořily zlomky keramických nádob.

Při zkoumání všech souborů z Tuněchod dohromady vyplývá, že celkový počet všech keramických střepů je 187.

Jako nebohatší se jeví lokalita Cihelna pana Slavíka, jáma hluboká asi 350cm, ve které bylo nalezeno celkem 93 keramických zlomků. Tento materiál je však rozdělen do tří souborů. Dva tyto soubory jsou umístěny v muzeu v Hradci Králové a jeden v muzeu v Chrudimi.

Následuje lokalita č. 6, na které bylo nalezeno 32 artefaktů. Třetí nejbohatší lokalita je číslo 2, na níž bylo objeveno 24 kusů keramiky. Na ostatních nalezištích bylo získáno vždy jen malé množství materiálu (cca do deseti kusů).

Rozdělíme-li materiál do velikostních skupin, zjistíme, že 45 kusů keramiky je I. velikostní kategorie, 108 zlomků a tedy nejpočetnější zastoupení má II. kategorie. Následuje III. kategorie s 25 zástupci a IV. se 7 dílčími kusy. Nejméně zastoupena je V. kategorie, a to pouhými dvěma keramickými zlomky ze všech souborů.

Dalším předmětem zkoumání byl typ střepu. Zjistíme, že 129 kusů z celého souboru jsou výduti, 37 střepů jsou okraje, následuje 12krát dno a pět uch. V souborech se také

nalézají dvě části pokličky a jedna nožka z trojnožky. Velmi zajímavá byla také přítomnost části kachle, bohužel se jedná o jediný a velmi malý kus.

Zaměříme-li se v celém tuněchodském souboru na zkoumání příměsí v jednotlivých keramických zlomcích, zjistíme, že nejvíce je v materiálu zastoupena slída s 32%, následovaná 18% keramiky bez příměsí a 14% zlomků, které obsahují křemen a slídu dohromady. Po 10% je jako příměs zastoupen křemen a zrnka písku. Ostatní příměsí jsou v souboru zastoupeny méně jak deseti procenty.

Při shrnutí datace veškeré keramiky nelze 77 zlomků určit blíže než jako středověké, 31 kusů a tedy druhá největší skupina je datována do přelomu 13. a 14. století. Další nejvíce zastoupenou skupinou je s 19 keramickými zlomky 2. polovina 13. století až počátek 14. století. Do samotného 13. století je datováno 15 kusů keramiky. 14 keramických artefaktů je z 14. – 15. století. Následující nejvíce zastoupenou skupinou je 12. – 13. století s 11 částmi keramiky. Osm zlomků je z 13. – 14. století a 7 z 2. poloviny 13. století. Do poloviny 14. století lze datovat 3 kusy keramiky. Jeden z artefaktů lze časově zařadit do 14. století a poslední, kterým je část kachle, do období kolem roku 1500.

Výzdoba jednotlivých artefaktů byla velmi různorodá (viz tabulky) avšak lze konstatovat, že všechen materiál s výzdobou je pro tuto oblast a pro období středověku typický. Nebylo zde ani objeveno žádné dovozní zboží, jehož přítomnost by bylo možné očekávat z důvodu velké blízkosti Trstenické stezky.

12. Resume

This work deals with medieval habitation in the area of Chrudim and as an example I used the village Tunechody. Tunechody is situated about 5 km northeast of the town of Chrudim, which is a part of Pardubice region in Eastern Bohemia.

The area of Chrudim had been often settled since primeval ages because of its suitable location in fertile river-basin of the Chrudimka.

The oldest early-medieval habitation of the area of Chrudim is documented by finding of Prague type ceramics. Up to 13 century there were residential units irregularly deployed in all the cadastre, but most likely they are supposed to have been placed near the churches, which were very important for inhabitants that time. During the peak feudalism in 13th century the residential units were concentrated in one place and in this way villages of present type were formed.

The first mention of the village of Tunechody is dated back to 1333 in a document of Pope Kliment VI. The oldest owner of the village is dated back to the mid-14th century, Jan Heník of Tunechody. He owned two forts situated here. In 1517 Tunechody became a part of Chrudim estate. New village of Tunechody was established again in 1778.

In the centre of the village there is a church of St Jan Baptist from the 15 century. It is a parish church and it was built by brothers Vitek, Mikes, Jan and Sigmund Tunechodsky from Pobezovice. Their family heraldry is etched on an apex stone in the church.

The main part of the work deals with archaeological material found in the village. Artefacts were examined according to their size, type, data, decoration and admixtures.

There are 7 archaeological localities with medieval contents. The material of them is deposited in the Museum of Eastern Bohemia in Hradec Kralove and in the Regional Museum in Chrudim. All the archaeological material was divided into nine collections according to the date of obtaining them.

Locality 1 (Slavíkova cihelna), where 93 pieces of ceramics of total quantity of 187 were found) is considered the richest.

Carrying out of surface collection in the field of the cadastre of the village was a part of this work. Getting information about archaeological material using by means of surface collection has been used since the entire beginning of archaeology. Only 4 of all the found pieces were referred to medieval times, that is why the surface collection can be designated as negative.

One of the most important issues concerning the processing of the material was problem to specify dating. Having excluded of all the potsherds, which could not be defined, we recognized that the most of material in the cadastre of the village of Tunechody is dated back to the turn of 13 – 14 century.

13. Seznam použitých zkratek

m. n. m. ...metrů nad mořem

č...číslo

kat. ...katastr

mm...milimetr

m...metr

km...kilometr

př. n. l. ...před naším letopočtem

n. l. ...našeho letopočtu

nal. ...naleziště

Vyp. k. ...vypíchaná keramika

d. ...doba

parc. ...parcela

Luž. k. ...Lužická kultura

Sb...sběr

Př.č. ...přírůstkové číslo

Inv.č. ...inventární číslo

Sl. pl. k. ...slezsko plátenická kultura

Cih... cihelna

ŠxVxT... šířka x výška x tloušťka

Kg... kilogram

14. Seznam použité literatury

14.1 Seznam Literatury

- BUCHVÁLEK, Miroslav a kol. *Dějiny pravěké Evropy*. Praha 1985. ISBN 14-455-85.
- BURDYCHOVÁ, Milena a kol. *Chrudimsko* Chrudim, 1997.
- DEMEK, Jaromír a kol. *Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny*. Praha 2006. ISBN 80-86064-99-9.
- DOHNÁLKOVÁ, Iva; THÉR, Richard. Dva pyrotechnologické objekty z lokality Tuněchody, okr. Chrudim. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2007, 33. ISBN 978-80-85051-80-5.
- FRAJDL, Jiří, *Klobouk ve znaku, Chrudimské vlastivědné listy*. 6, 2, Chrudim 1997. s. 20.
- FROLÍK, Jan, SIGL, Jiří, *Chrudimsko v raném středověku, Vývoj osídlení a jeho proměny*. Hradec Králové 1995. s. 5-6. ISBN 80-85031-13-2.
- FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko, K-T*. Okresní muzeum v Chrudimi 1985.
- FROLÍK, Jan. *Archeologické nálezy, Chrudimsko, T-Z*. Okresní muzeum v Chrudimi 1988.
- CHYTIL, Karel. *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Chrudimském*. Praha 1900.
- JIRÁŇ, Luboš, et al. *Archeologie pravěkých Čech / 5. Doba bronzová*. Praha 2008. ISBN 978-80-86124-78-0.
- KLAPŠTĚ, *Proměna českých zemí ve středověku*, Praha 2005. ISBN 80-7106-175-1.
- KLAUS, Alois. *Chrudimsko a Nasavrcko, díl IV, Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku*. Chrudim 1926.
- KUNA, *Nedestruktivní archeologie*, Praha 2004. ISBN 80-200-1216-8.
- MIKIŠKA, Rudolf a kol. *Geobotanická mapa ČSSR 1:200 000, list Jihlava*. Praha 1970. ISBN 80-7075-030-8.
- NEKUDA, Vladimír, REICHERTOVÁ, Květa. *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno, 1968.
- NEUSTUPNÝ, Evžen (ed.). *Archeologie pravěkých Čech/4. Eneolit*. Praha 2008. ISBN 978-80-86124-77-3.
- PAPINESCHI, Jan; THÉR, Richard; TICHÝ, Radomír. Třetí kampaň archeologického výzkumu v cihelně Tuněchody (dobývací prostor Úhřetice I.) v roce 2003. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové*. 2004, 30, s. 111-124. ISBN 80-85031-56-6.

PAVLŮ Ivan (ed.). *Archeologie pravěkých Čech/3. Neolit*. Praha 2007. ISBN 978-80-86124-71-1.

PETRÁŇ, Josef. *Dějiny hmotné kultury I(1)*. Praha 1985. ISBN 14-417-85.

PROFOUS, Antonín, SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, díl IV. S-Ž. Praha 1957.

ROJEK, J., Biskupství litomyšlské, *Památky archeologické IX*, s. 737 – 758.

SALAČ, Vladimír. et al. *Archeologie pravěkých Čech / 8. Doba Římská a Stěhování národů*. Praha 2008. ISBN 978-80-86124-81-0.

SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl I*. Praha 1993. ISBN 80-85794-84-5.

TEPLÝ, Jaroslav, *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku*, Pardubice 1997.

TICHÝ, Radomír, et al. *Sídliště ze starého laténu a doby římské v cihelně Tuněchody*. Zpravodaj muzea v Hradci Králové: Muzeum východních Čech v Hradci Králové. 2007, 33, 133-145. ISBN 978-80-85051-80-5.

UNGER, Josef. *Archeologie středověku, Odras života lidí v archeologických pramenech*. Hradec Králové 2008. ISBN 978-80-7041-766-9.

VÁLEK, Bohumil. *Půdy východních Čech, v území mezi Krkonošemi a Českomoravskou vysočinou, jejich vznik, vývoj a praktické využití*. Východočeské nakladatelství 1964. Mapa č. 11. ISBN 46-030-64.

VENCLOVÁ, Natálie et al. *Archeologie pravěkých Čech / 6. Doba Halštatská*. Praha 2008. ISBN 978-80-86124-79-7.

VENCLOVÁ, Natálie et al. *Archeologie pravěkých Čech / 7. Doba Laténská*. Praha 2008. ISBN 978-80-86124-80-3.

VITANOVSKÝ, Pavlík. *Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha 2004.

ZÍTEK, Jan. *Chrudim a Chrudimsko, průvodce městem a okolím*. Chrudim 1925.

14.2 Internetové zdroje:

URL: <http://www.tunechody.cz/o-obci/statisticke-informace> [8. 3. 2011].

URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trstenick%C3%A1_ste%C5%BEzka [8. 3. 2011].

URL: <http://www.mikroregionchrudimsko.cz/index.php?nid=663&lid=CZ&oid=23172>, [1. 2. 2010].

URL: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&MarExtent=-990320.44597457629%20-1239836%20-346646.55402542371%20-923033&MarWindowName=Marushka> [27. 3. 2011]

URL:

<http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=6D2BCEB5&MarQParam0=771465&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka> [27. 3. 20 11]

URL:

http://www.mapy.cz/#mm=TtTcPA@sa=s@st=s@ssq=Tun%C4%9Bchody@sss=1@ssp=120380524_127168204_150199404_150073036@x=136331831@y=135575896@z=12 [27. 3. 2011]

URL: http://archivnimapy.cuzk.cz/cio/data/cio/8109-1/8109-1-003_index.html [27. 3. 2011]

URL: <http://www.tunechody.cz/> [27. 3. 2011]

URL: <http://www.tunechody.cz/obrazky/t-kostel-maly.jpg/view> [27. 3. 2011]

15. Seznam obrazových příloh

15.1 Fotografické přílohy

Foto 1. Pardubický kraj, šipkou označena přibližná poloha Tuněchod. URL: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&MarExtent=-990320.44597457629%20-1239836%20-346646.55402542371%20-923033&MarWindowName=Marushka> [27. 3. 2011]

Foto 2. Katastrální mapa obce Tuněchody. URL: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=6D2BCEB5&MarQParam0=771465&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka> [27. 3. 2011]

Foto 3. Historická mapa Tuněchod 1836 – 1852. URL: http://www.mapy.cz/#mm=TtTcPA@sa=s@st=s@ssq=Tun%C4%9Bchody@sss=1@ssp=120380524_127168204_150199404_150073036@x=136331831@y=135575896@z=12 [27. 3. 2011]

Foto 4. Historický atlas měst České republiky, svazek č. 13 – Chrudim: mapový list č. 1. Chrudim a okolí na Müllerově mapě Čech, 1720.

Foto 5. Kartografická mapa 1 : 10 000, šipkou označenou místo povrchového sběru z 22. 10. 2009.

Foto 6. Mapa stabilního katastru 1839. Šipkami označeno původní umístění tvrzí. URL: http://archivnimapy.cuzk.cz/cio/data/cio/8109-1/8109-1-003_index.html [27. 3. 2011]

Foto 7. Letecký snímek Tuněchod. URL: <http://www.tunehody.cz/> [27. 3. 2011]

Foto 8. pole, na kterém proběhl 22. 10. 2011 povrchový sběr. Foto autorka práce.

Foto 9. pole, na kterém proběhl 22. 10. 2011 povrchový sběr. Foto autorka práce.

Foto 10. Kostel v Tuněchodech. Foto autorka práce.

Foto 11. Kostel v Tuněchodech, pohled zepředu. URL: <http://www.tunehody.cz/obrazky/t-kostel-maly.jpg/view> [27. 3. 2011]

Foto 12. Mapa Tuněchod s vyznačením nalezišť. FROLÍK, J. – SIGL, J. *Chrudimsko v raném středověku: Vývoj osídlení a jeho proměny*. Hradec Králové, 1995, s. 31. ISBN 80-85031-13-2.

Foto 13. Velikostní kategorie

15.2 Obrazová příloha

Foto 1 (Pardubický kraj s přibližným umístěním Tuněchod)

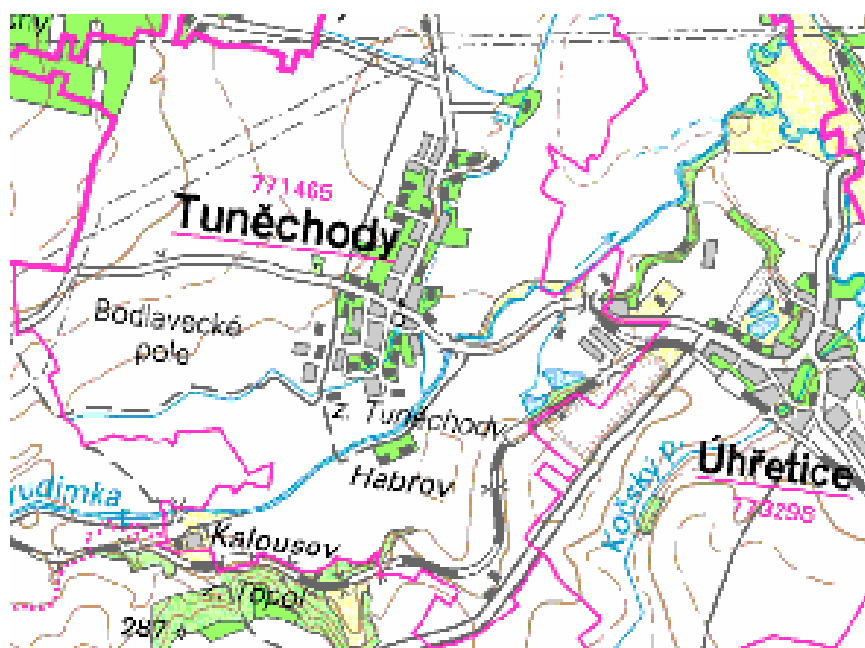

Foto 2 (Katastrální mapa obce Tuněchody)

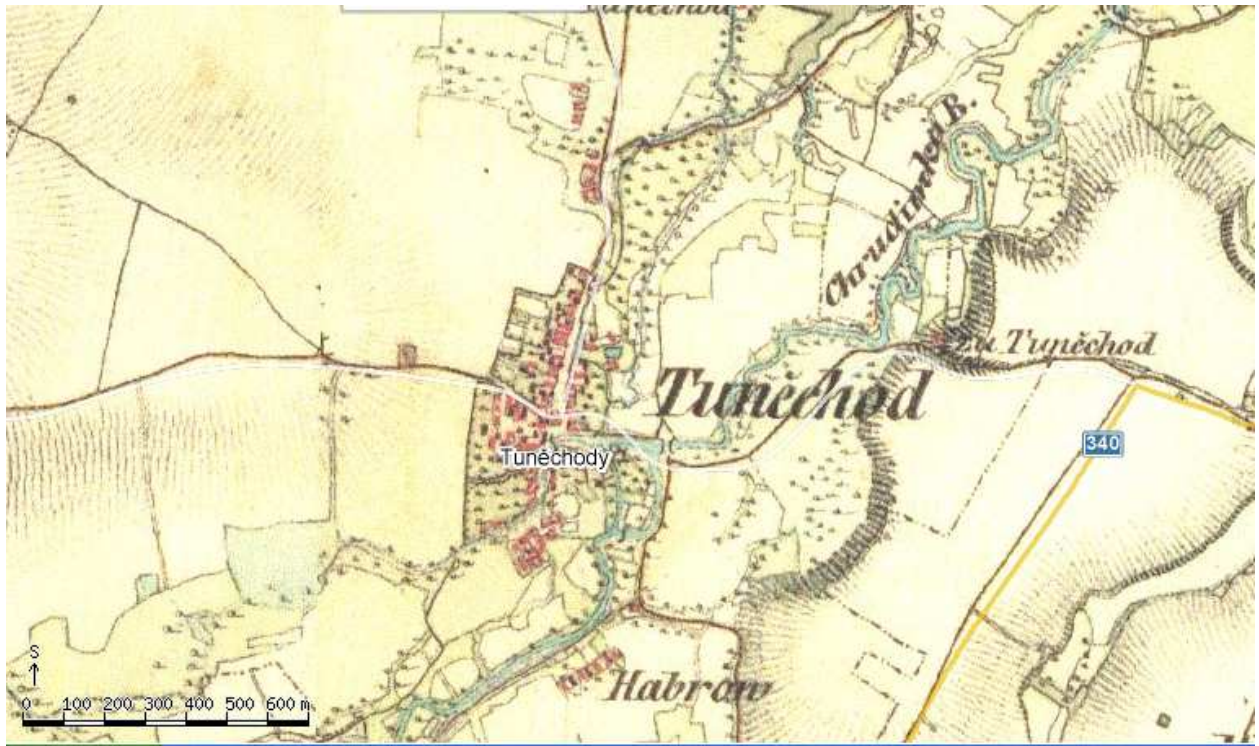

Foto 3 (Historická mapa Tuněchod 1836 – 1852)

Foto 4 (Chrudim a okolí na Müllerovė mapě Čech, 1720)

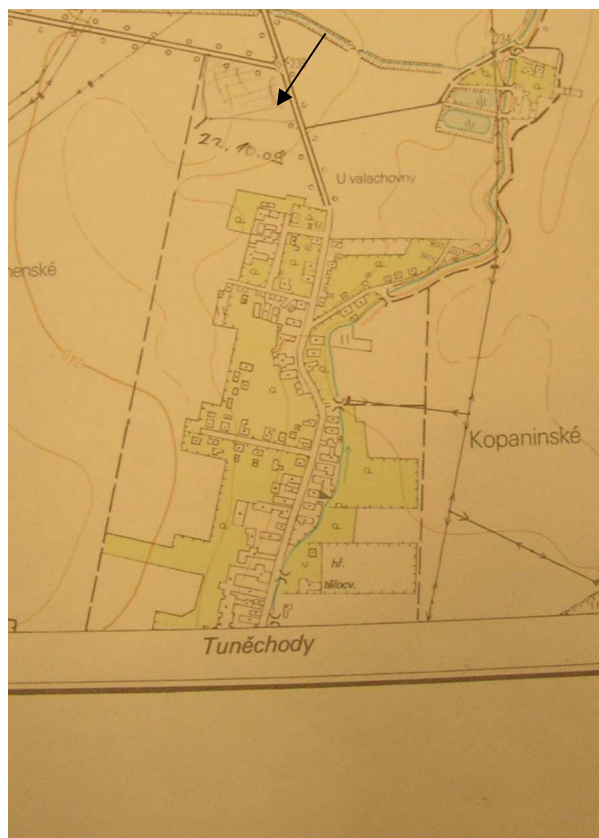

Foto 5 (kartografická mapa 1 : 10 000, šipkou vyznačeno místo povrchového sběru)

Foto 6 (šipkami vyznačeno původní umístění tvrzí u dvorů č. 21 a 34)

Foto 7 (letecký snímek obce Tuněchody)

Foto 8 (pole, na kterém proběhl 22. 10. 2011 povrchový sběr)

Foto 9 (pole, na kterém proběhl 22. 10. 2011 povrchový sběr)

Foto 10 (Kostel v Tuněchodech)

Foto 11 (Kostel v Tuněchoděch pohled ze předu)

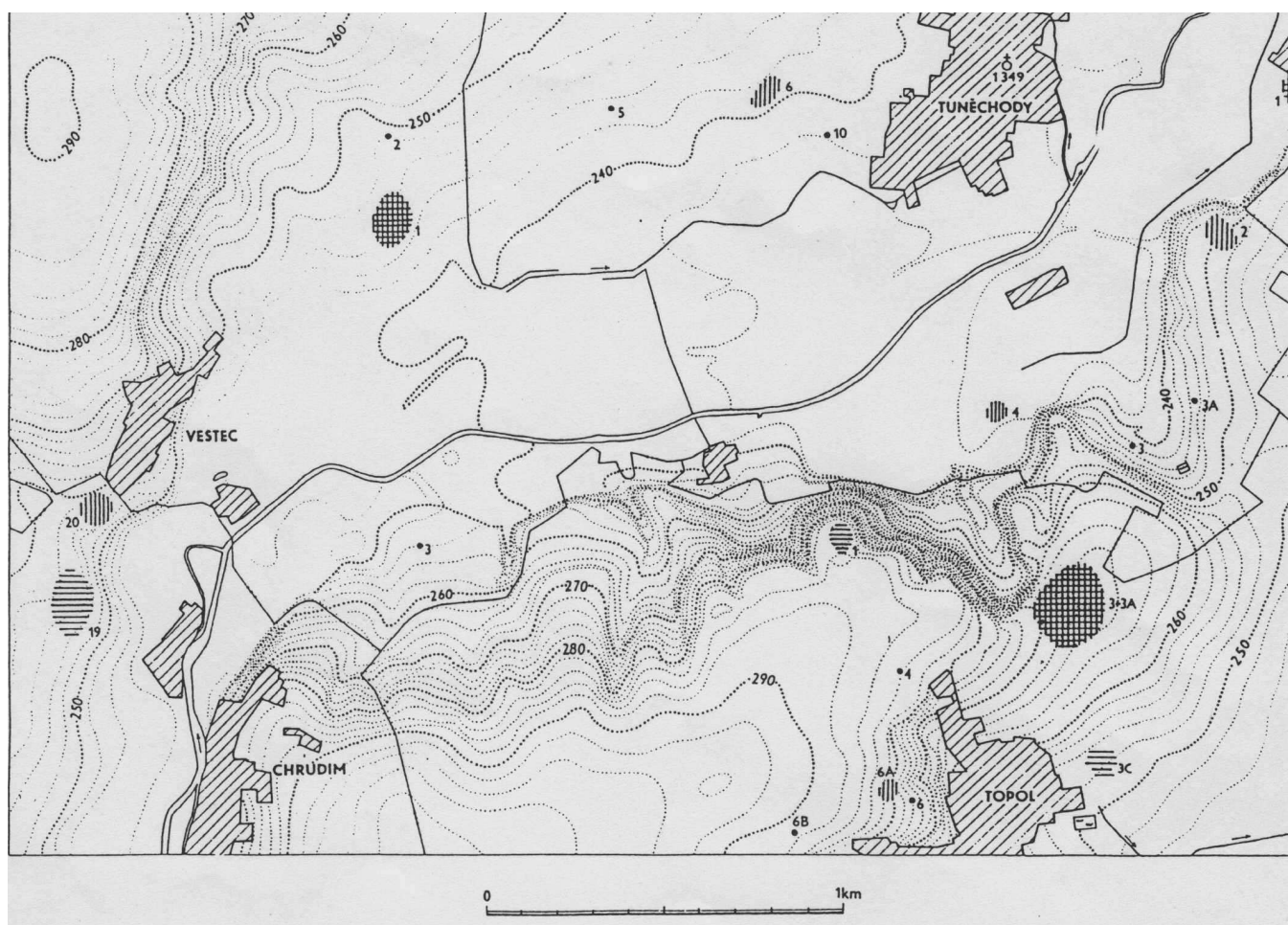

Foto 12 (Tuněchodě s vyznačením nalezišť)

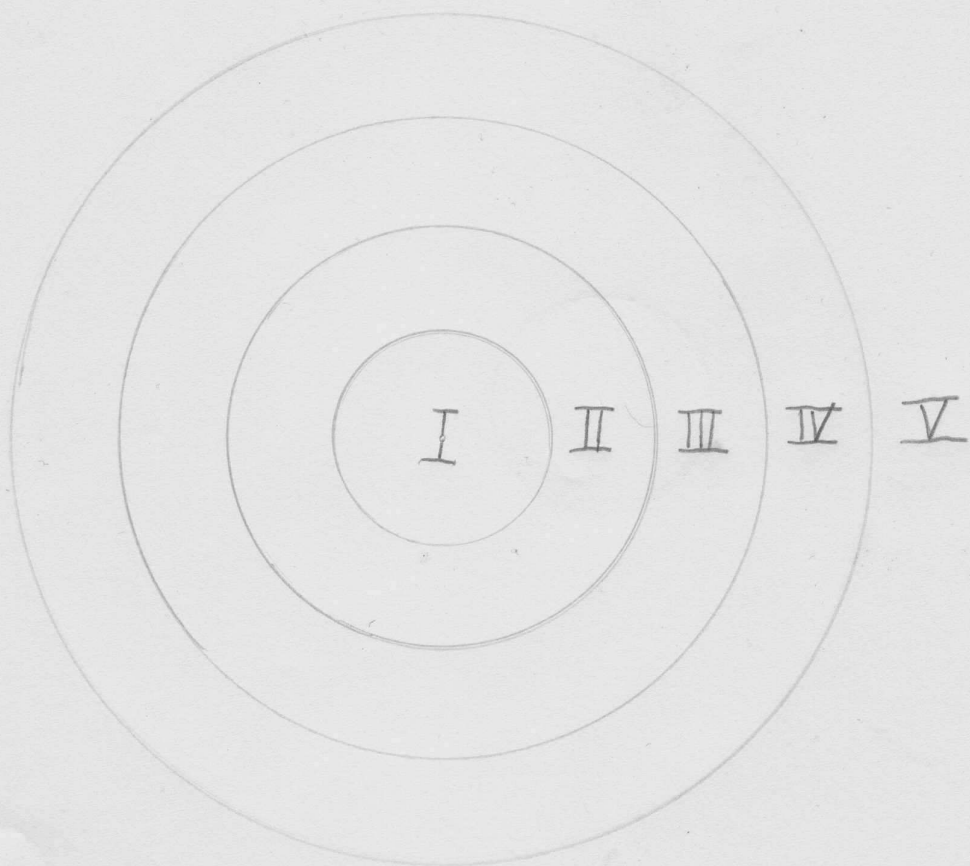

Foto 13 (velikostní kategorie)

15.3 Fotografická a kresebná dokumentace keramických střepů⁸³

Obrázek 1

Obrázek 2

⁸³ Jednotlivé zlomky jsou popsány v níže uvedených katalogách

Obrázek 3

Obrázek 4

Obrázek 5

Obrázek 6

Obrázek 7

Obrázek 8

Obrázek 9

Obrázek 10

Obrázek 11

Obrázek 12

Obrázek 13

Obrázek 14

Obrázek 15

Obrázek 16

Obrázek 17

Obrázek 18

Obrázek 19

Obrázek 20

Obrázek 21

Obrázek 22

Obrázek 23

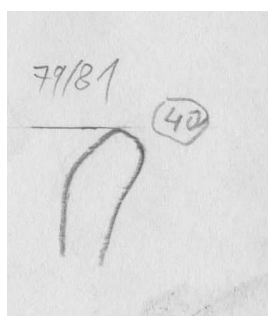
Obrázek 24

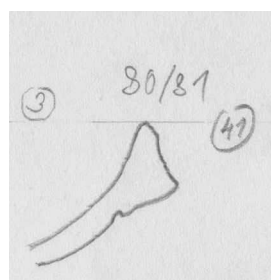
Obrázek 25

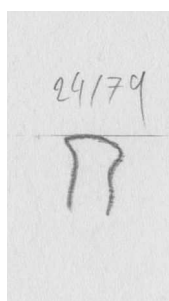
Obrázek 26

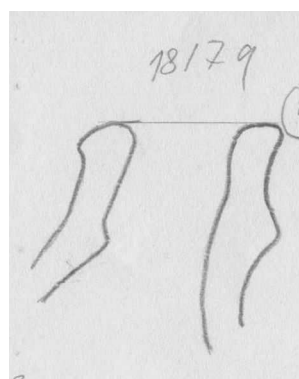
Obrázek 27

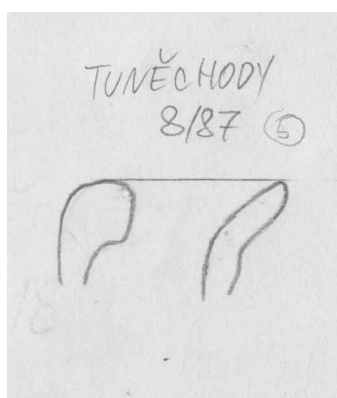
Obrázek 28

Obrázek 29

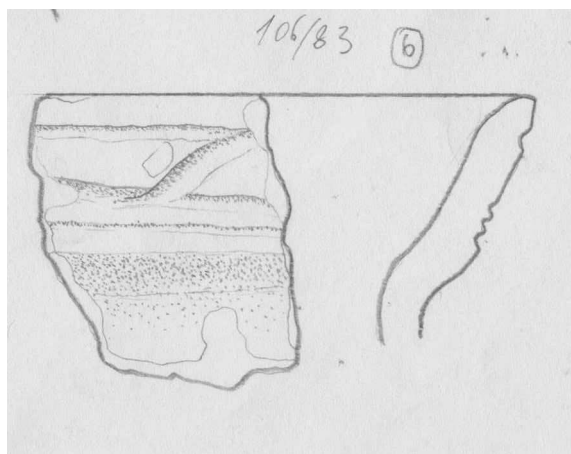
Obrázek 30

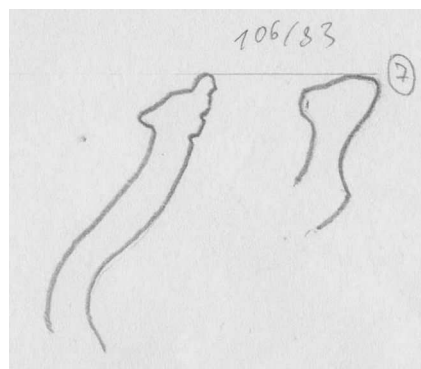
Obrázek 31

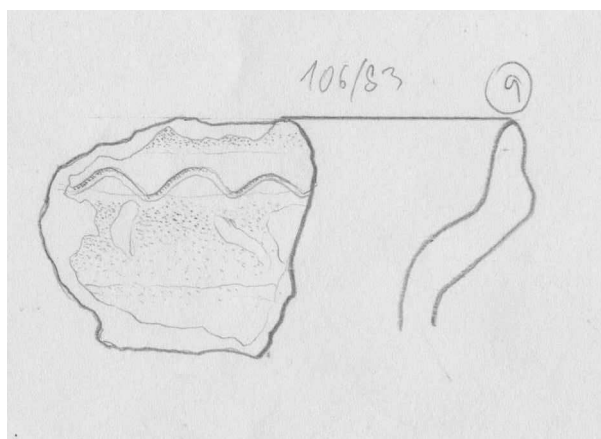
Obrázek 32

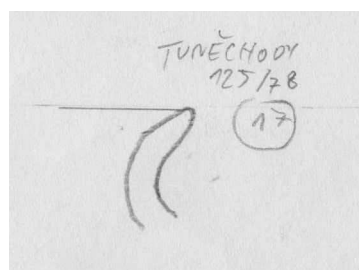
Obrázek 33

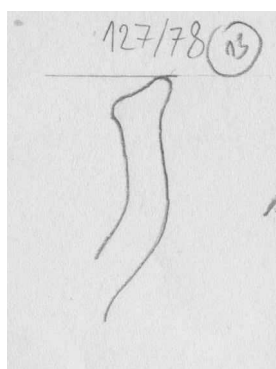
Obrázek 34

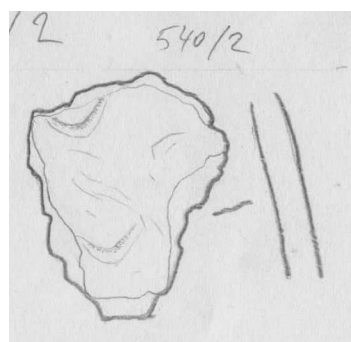
Obrázek 35

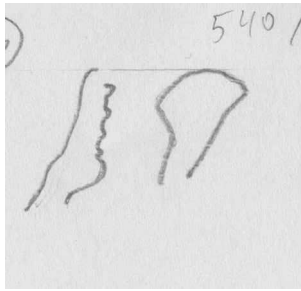
Obrázek 36

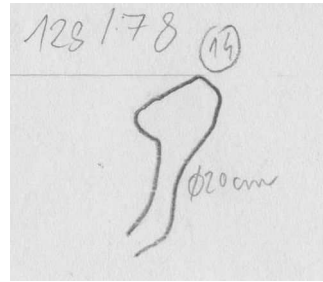
Obrázek 37

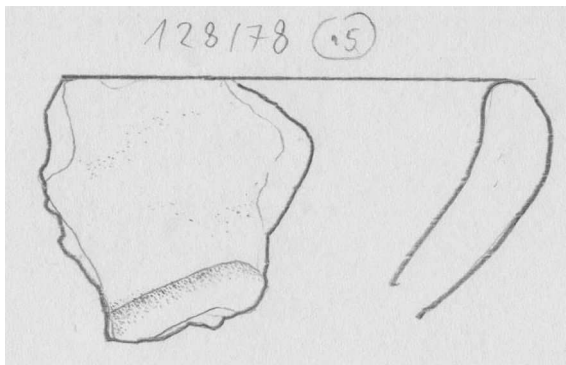
Obrázek 38

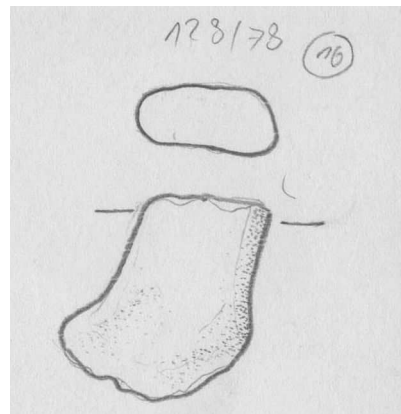
Obrázek 39

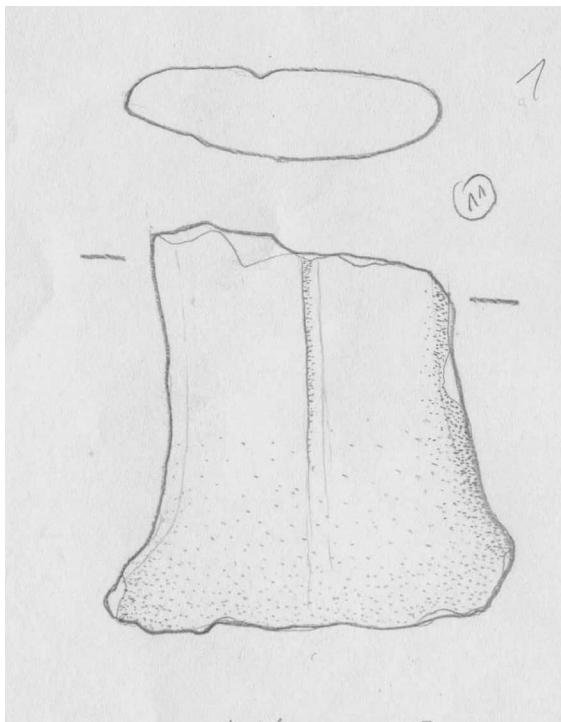
Obrázek 40

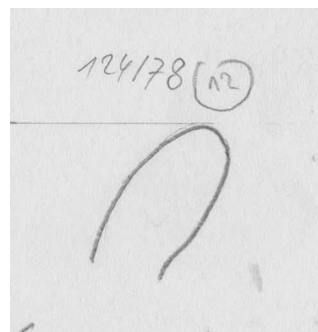
Obrázek 41

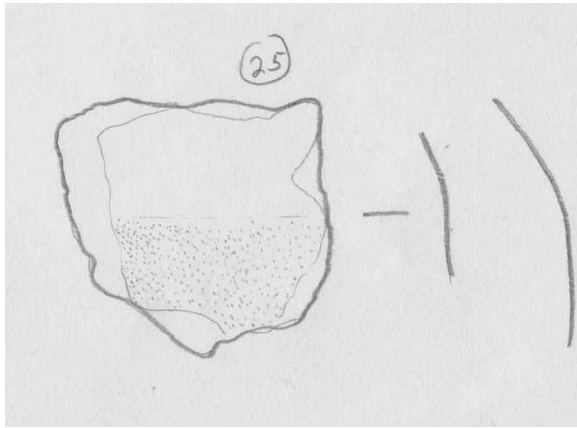
Obrázek 42

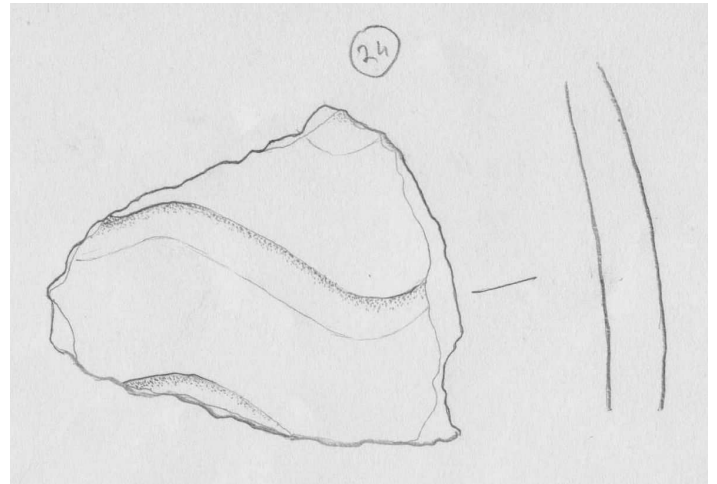
Obrázek 43

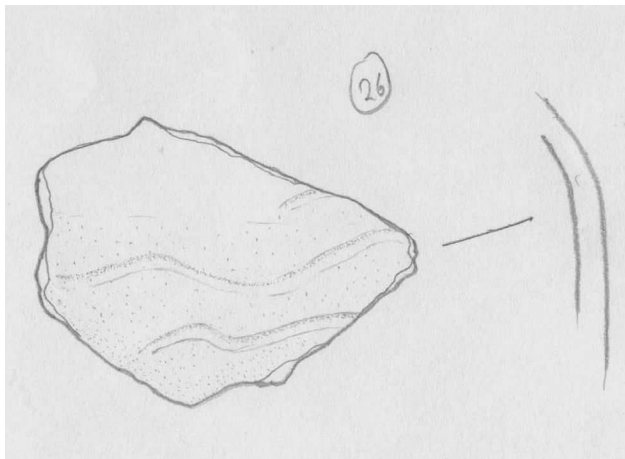
Obrázek 44

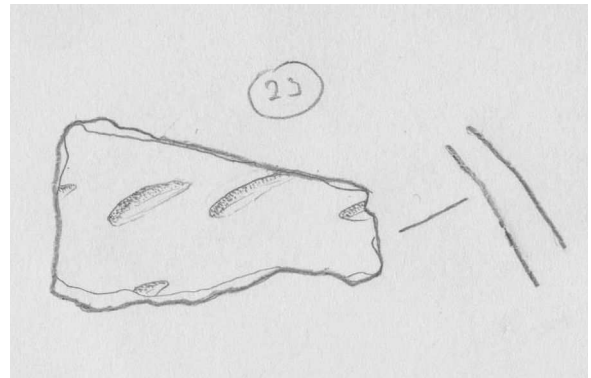
Obrázek 45

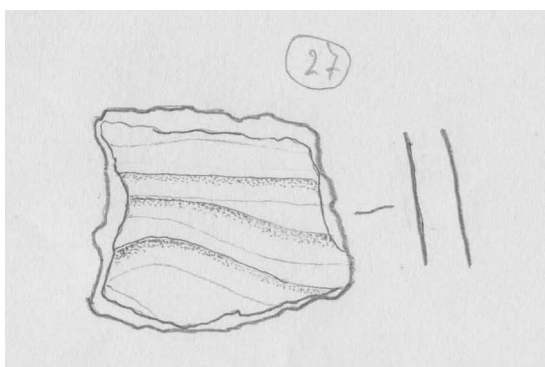
Obrázek 46

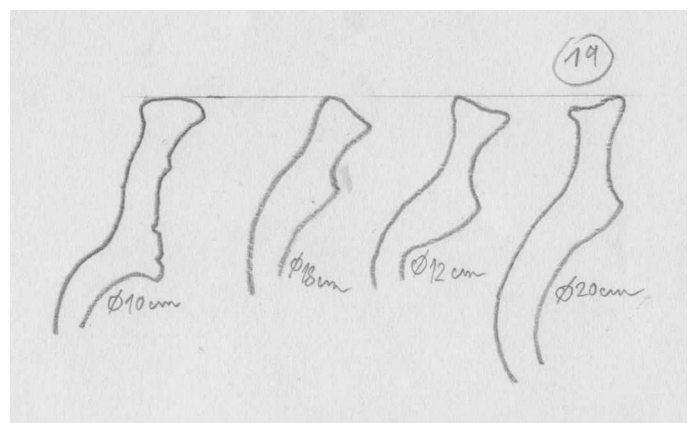
Obrázek 47

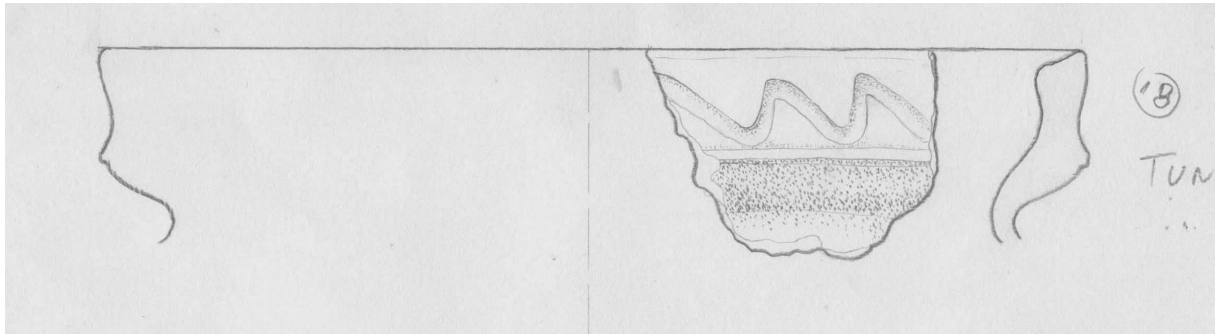
Obrázek 48

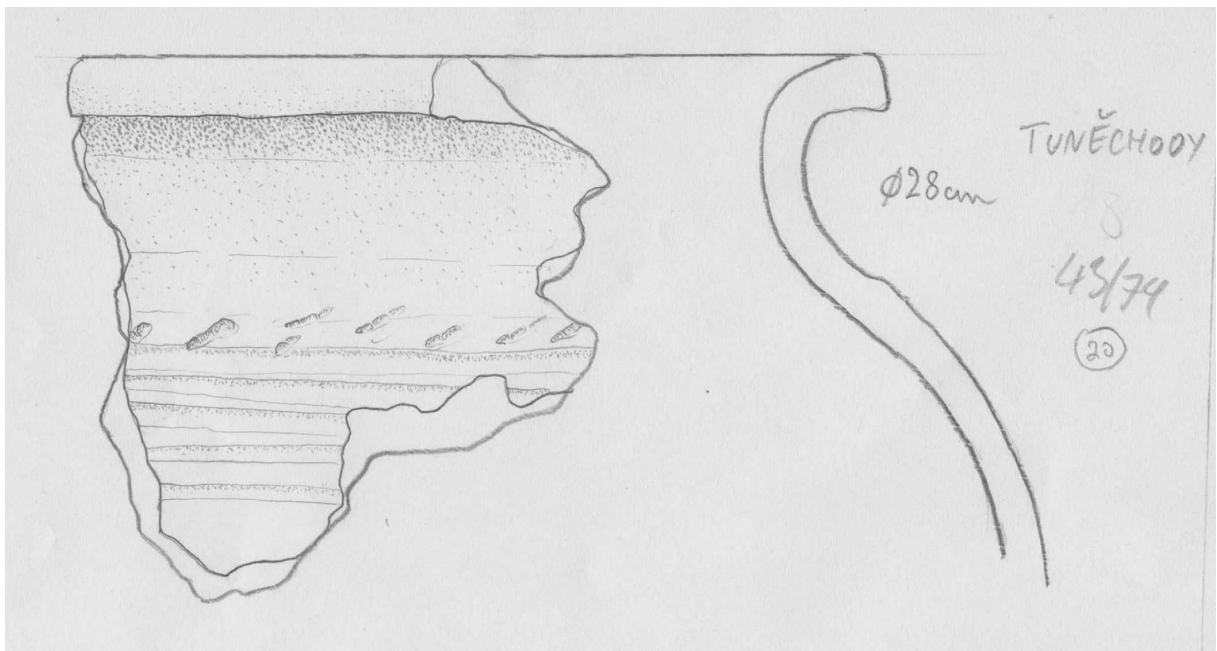
Obrázek 49

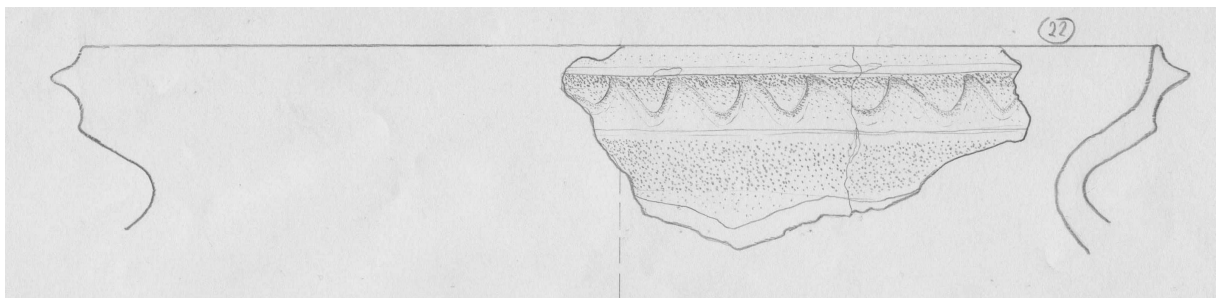
Obrázek 50

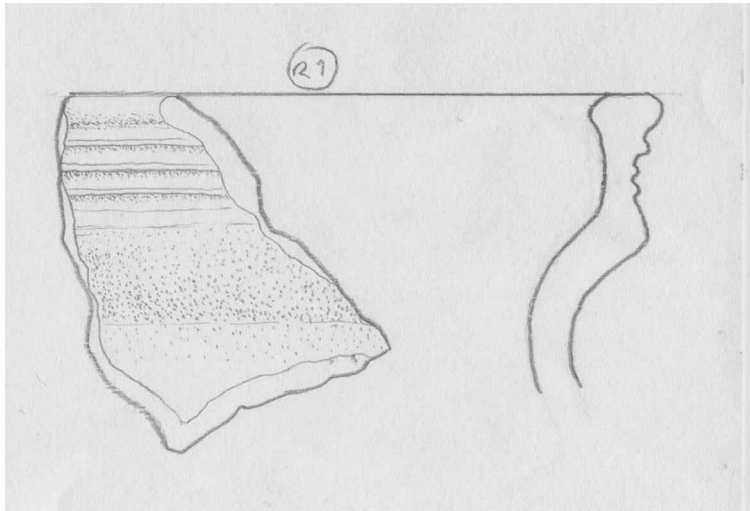
Obrázek 51

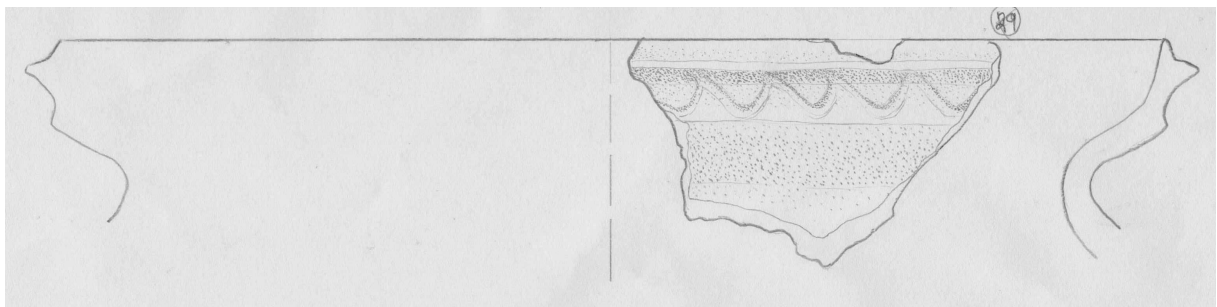
Obrázek 52

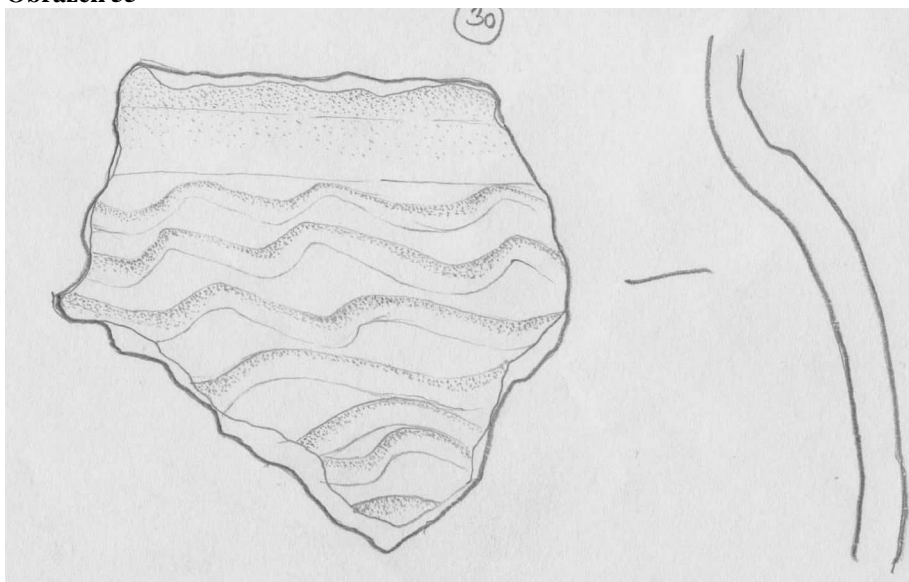
Obrázek 53

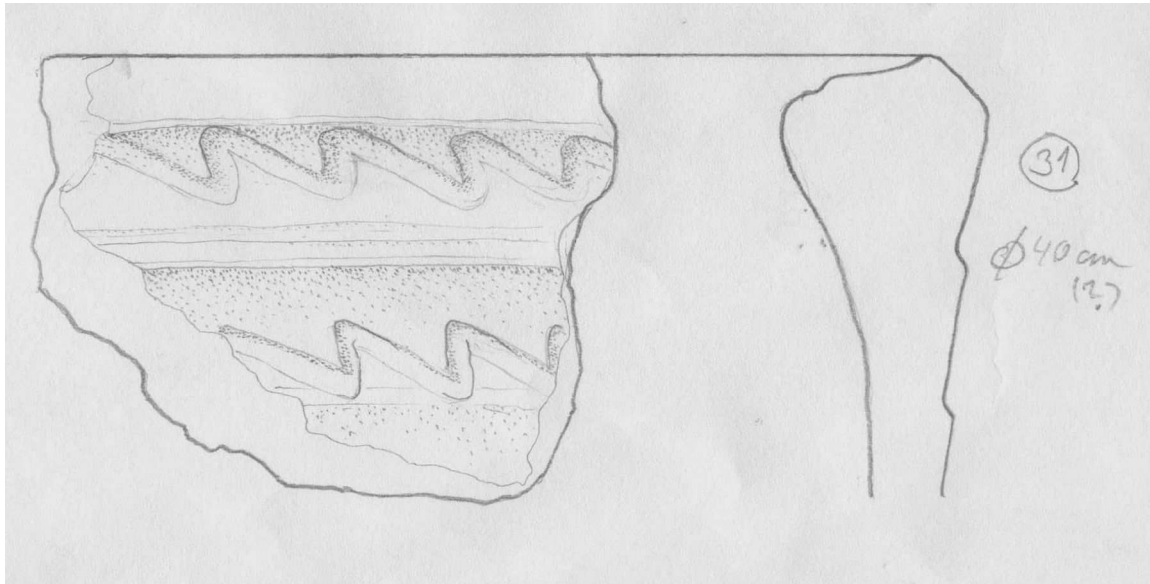
Obrázek 54

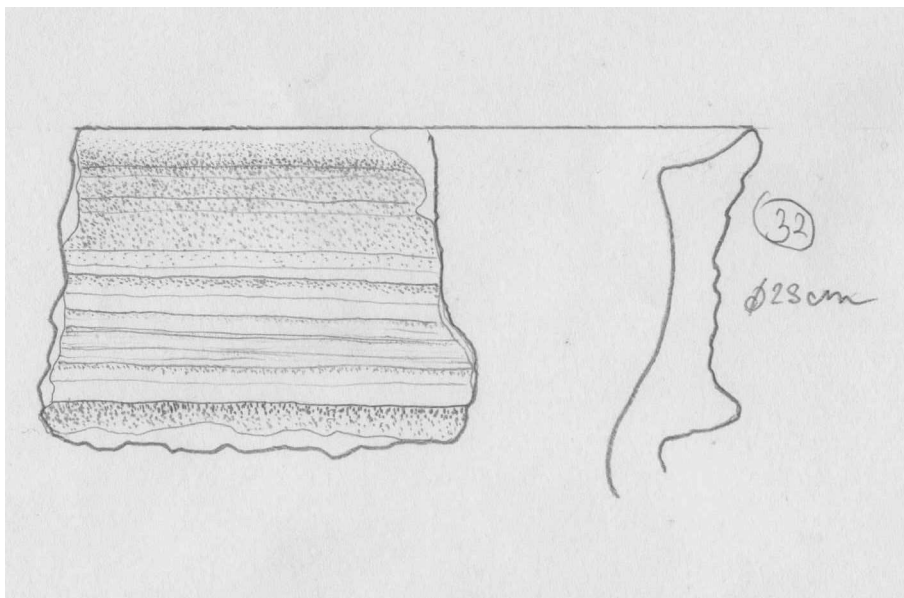
Obrázek 55

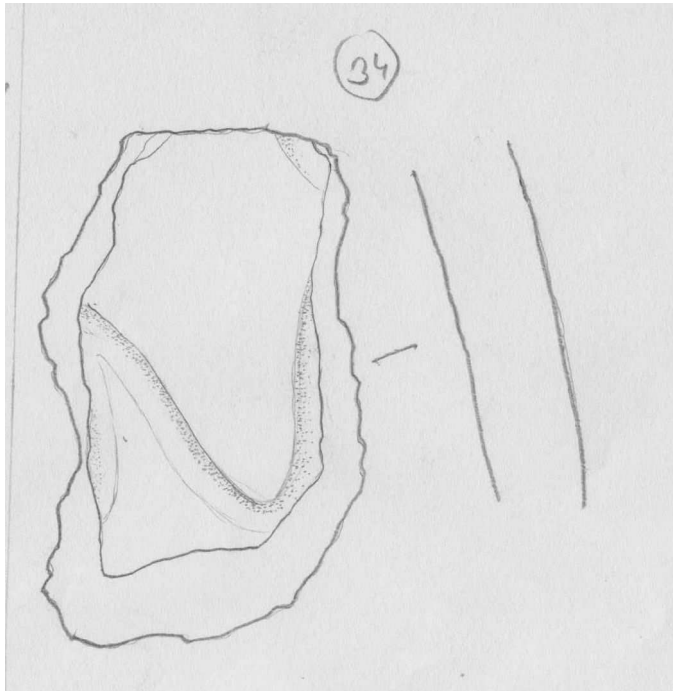
Obrázek 56

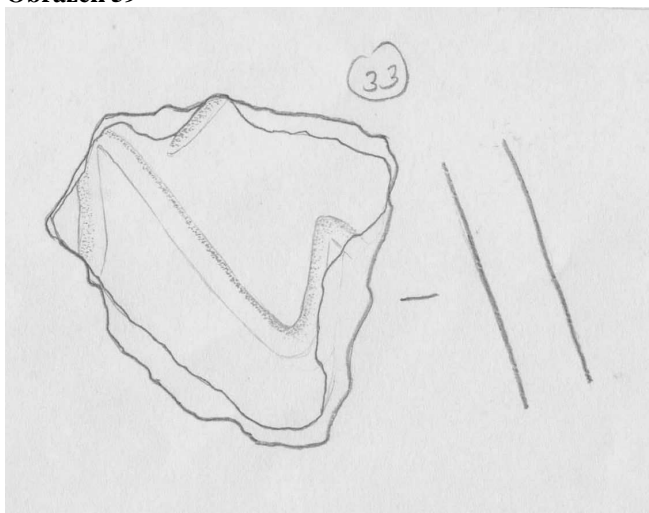
Obrázek 57

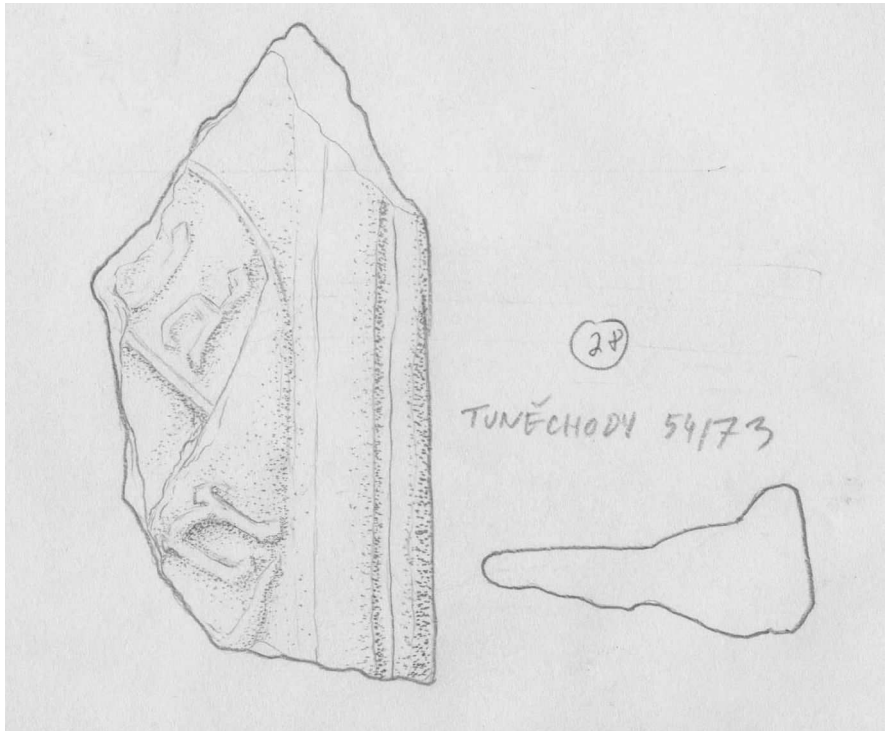
Obrázek 58

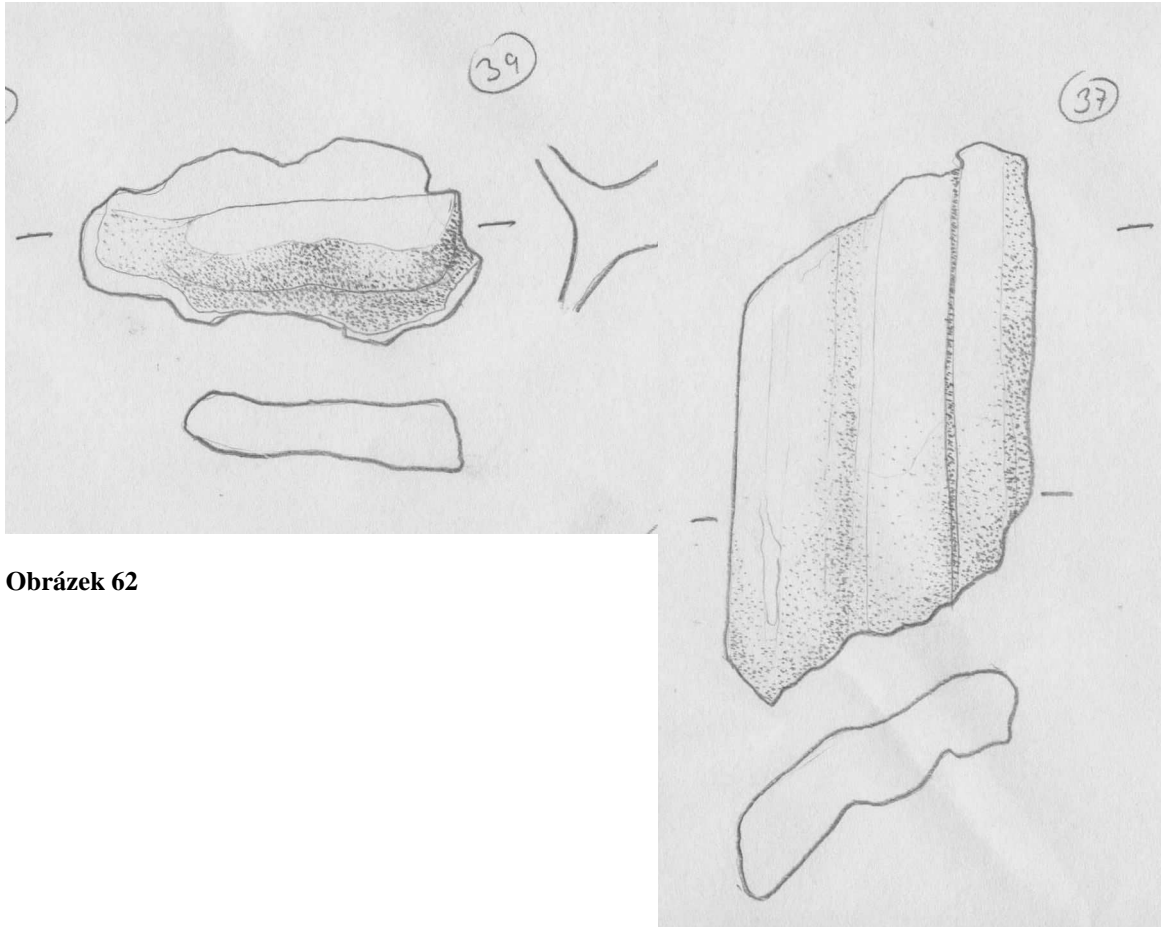
Obrázek 59

Obrázek 60

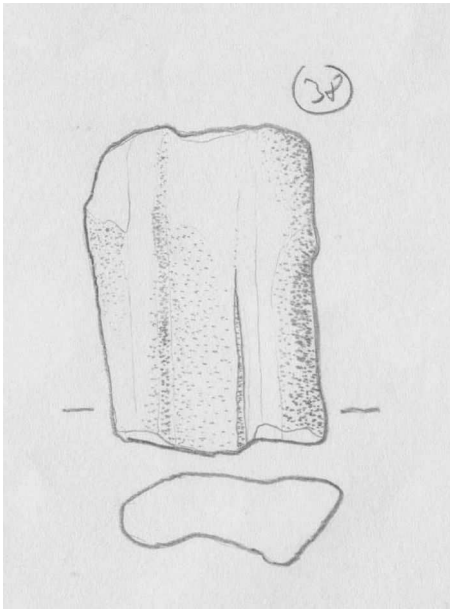

Obrázek 61

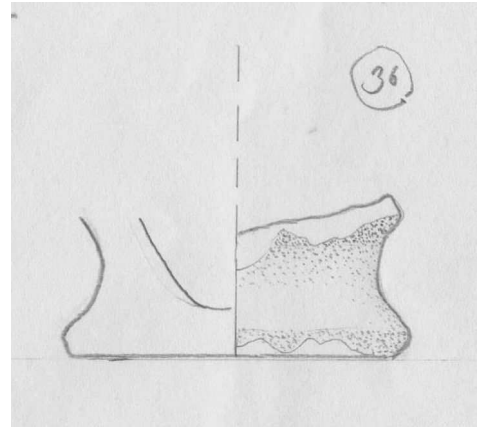

Obrázek 62

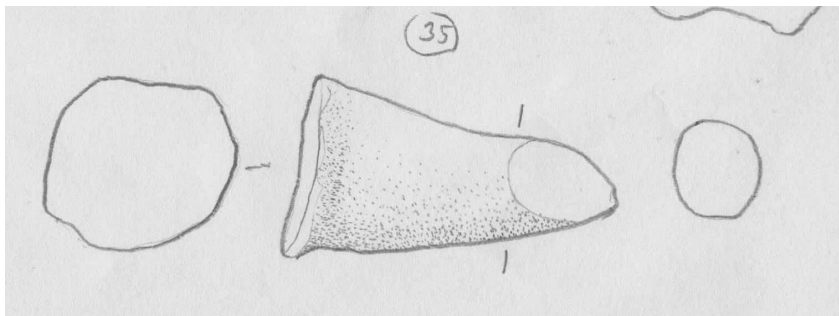
Obrázek 63

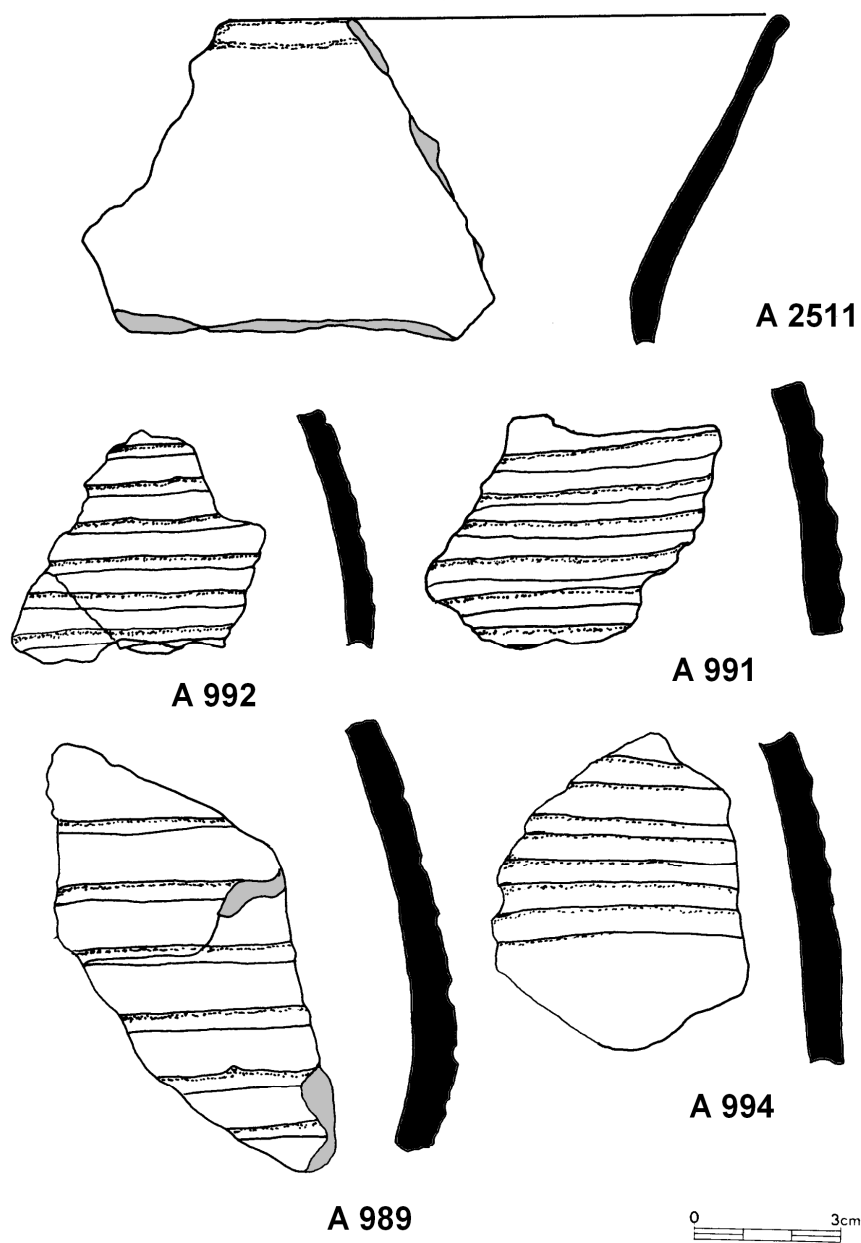
Obrázek 64

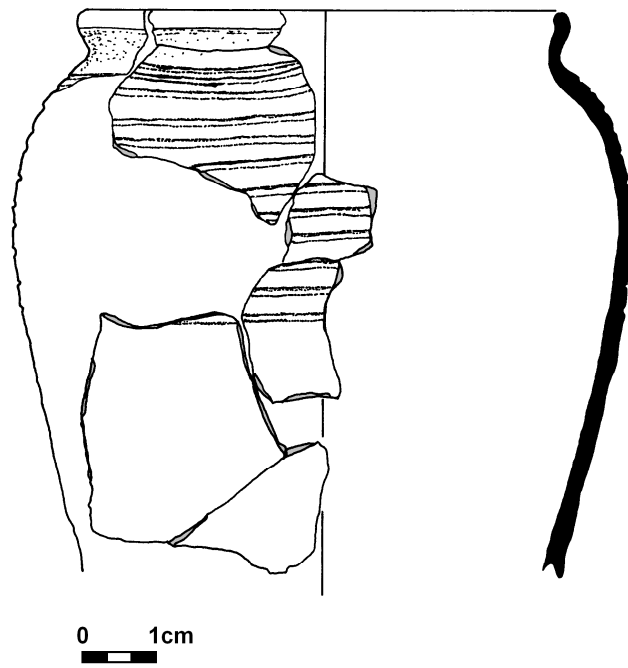
Obrázek 65

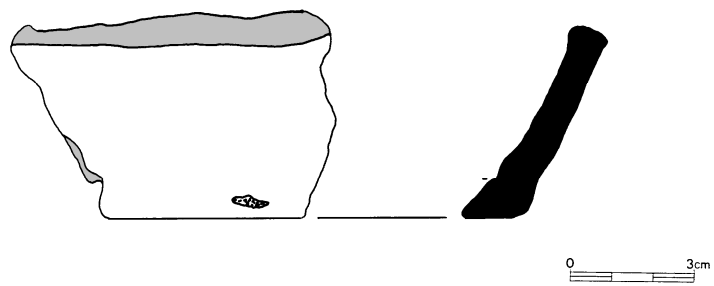
Obrázek 64

Obrázek 65

Obrázek 66

Obrázek 67

16. Katalog keramických střepeů

Soubor - č. 1														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepeu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo foto
2	340/2	79/81	okraj	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.8x2x0.8	0.004	I	14.-15. století		
2	340/2	79/81	výduť	šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	jemně slídy	1.5x1.3x0.6	0.002	I	14.-15. století		
2	340/2	79/81	okraj	šedá	cihlová	oxidační	samostatná rýha	jemně písku	2.1x2.4x0.9	0.008	II	13. století	27	
2	538/1, 540/1	80/81	okraj	okrová	okrová	oxidační	samostatná rýha	bez příměsi	2.1x3.2x1.1	0.008	II	13. století	28	
2	538/1, 540/1	80/81	část pokličky	světle šedá	světle šedá	oxidační se sendvich. efektem	bez zdobení	zrnka písku	3.6x2x0.9	0.014	II	14.-15. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	špatně viditelná rýha	bez příměsi	3.4x3.4x0.7	0.008	II	14.-15. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	samostatná rýha	slída	2.5x3.1x0.8	0.010	II	13. století		
2	538/1, 540/1	80/81	Výduť s částí dna	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.6x3.3x0.7	0.006	II	13. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.6x2.1x0.6	0.006	II	14.-15. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť - silnostěnný	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	3.1x3.5x1.5	0.200	II	13. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	světle šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	slída	1.8x2x0.7	0.004	I	14.-15. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	světle šedá	světle šedá	oxidační	jemné rýhování	slída	2.1x2.7x0.6	0.004	I	13. století		
2	538/1, 540/1	80/81	výduť	cihlová	šedá	oxidační	rýhování	zrnka písku	2x1.2x0.6	0.002	I	14.-15. století		

Soubor - č. 2														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přirůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo fota
V, VII	226	24/79	výdut'	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.9x1.2x0.9	0.004	I	středověk		
V, VII	226	24/79	okraj?	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	1.5x1x0.6	0.002	I	středověk	29	
V	253, 254	18/79	okraj	cihlová	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.8x1.5x0.8	0.006	I	1/2 14. století		
V	253, 254	18/79	okraj	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	vystouplá plastická lišta	písek a slída	2.4x2.8x0.8	0.008	I	1/2 14. století	30	
V	253, 254	18/79	okraj	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	vystouplá plastická lišta	bez příměsi	2.9x2.9x0.9	0.010	II	1/2 14. století	30	

Soubor - č. 3														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přirůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo fota
VII	270,271	8/87	okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.9x1.8x0.6	0.006	I	středověk	31	
VII	270,271	8/87	okraj	šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.1x1.8x1.1	0.006	I	středověk	31	

Soubor - č. 4														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo foto
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3.4x2.2x1.1	0.010	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3x2.9x0.3	0.006	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	2.3x2x0.5	0.009	I	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	1.7x1.4x0.6	0.002	I	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3x3.6x1	0.016	II	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	okrový	okrový	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3.4x2.5x1.2	0.012	II	středověk		
6	229,230,231	19/79	okraj	světle šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	2.1x1.8x0.9	0.006	I	13.-14. století	32	
6	229,230,231	19/79	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	1.6x1.6x0.5	0.004	I	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	1.6x1.4x0.7	0.004	I	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	2.1x2x0.7	0.004	I	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	2x1.3x0.6	0.002	I	středověk		
6	229,230,231	19/79	výduť	cihlový	cihlový	oxidační	bez zdobení	slída	1.7x1.5x0.6	0.002	I	středověk		

6	229 - 233	106/83	okraj	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	rýhování	zrnka písku a slída	3.2x3.2x0.6	0.014	II	13. století	33	1
6	229 - 233	106/83	okraj	okrový	okrový	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3x2.5x0.8	0.008	II	13. století	34	
6	229 - 233	106/83	okraj	cihlový	cihlový	oxidační	rýhování	zrnka písku	3.4x3x0.8	0.014	II	13. století	34	
6	229 - 233	106/83	okraj	cihlový	cihlový	oxidační	pásky rýh na vrchu okraje	slída	2x3.8x0.6	0.008	II	13. století	35	
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	5.2x4x1	0.030	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	5x4.9x1	0.028	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3x3.2x0.7	0.014	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3.6x3.4x0.7	0.012	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3x2.8x0.8	0.010	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3.3x2x0.9	0.008	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.4x2.4x0.6	0.004	I	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	hrubá příměs písku	3.3x3.1x0.8	0.012	II	středověk		

6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	hrubá příměs písku	3.2x2.8x 0.9	0.010	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	1.9x1.5x 0.5	0.001	I	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	jemně písku	2x1.7x0.6	0.001	I	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	1.8x1.7x 0.5	0.001	I	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.5x2.1x 0.9	0.008	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	4.8x2.8x 1.3	0.026	II	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	jemně písku	5.5x3x1.6	0.074	III	středověk		
6	229 - 233	106/83	výduť	světle běžový	světle běžový	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.1x3.2x 0.4	0.006	II	středověk		

Soubor- č. 5														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo fota
3	512/2, 513/1,514	125/78	výduť	šedá	světle běžová	oxidační	bez zdobení	slída	1.7x1.9x 0.6	0.004	I	středověk		
3	512/2, 513/1,514	125/78	výduť	šedá	světle běžová	oxidační	bez zdobení	slída	2.8x1.8x 0.8	0.008	II	středověk		
3	512/2, 513/1,514	125/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3x1.4x 0.6	0.004	I	středověk		
3	512/2, 513/1,514	125/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2x1.8x0.9	0.004	I	středověk		
3	512/2, 513/1,514	125/78	výduť	velmi tmavě šedá	velmi tmavě šedá	redukční	podélná rýha	slída	3.9x2.7x 0.4	0.006	II	středověk		
3	512/2, 513/1,514	125/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.2x1.7x 0.6	0.002	I	středověk	36	
2	540/1	121/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	špatně viditelná rýha	slída	2.1x2.5x 0.7	0.006	I	13. století		
2	540/1	121/78	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	špatně viditelná rýha	zrnka písku	3x2x0.7	0.004	II	13. století		
2	540/1	121/78	výduť	velmi tmavě šedý	velmi tmavě šedý	oxidační	rýha	slída	2x2.2x0.5	0.002	I	13. století		
3a	523/1	126/78	výduť	tmavě cihlová	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	1.9x2.2x 0.7	0.004	I	středověk		
4	422, 423/1	127/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3.5x3.1x 0.7	0.010	II	13. století	37	
4	422, 423/1	127/78	výduť	cihlová	běžová	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3.8x2.8x1	0.014	II	13. století		
2	540/2	120/78	výduť	světle šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.1x2.9x 0.4	0.004	II	2. pol. 13. století	38	

2	540/2	120/78	výduť	světle běžová	světle běžová	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	4.2x3.4x 0.6	0.016	II	2. pol. 13. století		
2	540/2	120/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	2.4x2.9x 0.5	0.004	I	2. pol. 13. století		
2	540/2	120/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.2x1.9x 0.5	0.001	I	2. pol. 13. století		
2	540/2	120/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.6x1.8x 0.9	0.006	I	2. pol. 13. století	39	
2	540/2	120/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	rýhování ve svazku	slída	1.6x2.2x 0.4	0.001	I	14.-15. století	39	
2	540/2	120/78	Střep s částí dna	šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	slída	4.1x4.5x 0.6	0.018	II	2. pol. 13. století		
2	540/2	120/78	Střep s částí dna	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3.5x1.5x0.6	0.008	II	2. pol. 13. století		
4	422, 423/1	128/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	4.3x3.3x 1.1	0.028	II	13.-14. století		
4	422, 423/1	128/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	3.4x3.3x 1.2	0.014	II	13.-14. století		
4	422, 423/1	128/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3.1x2.5x 0.7	0.008	II	13.-14. století		
4	422, 423/1	128/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	1.7x2.9x 0.6	0.004	I	13.-14. století		
4	422, 423/1	128/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.4x1.9x 0.6	0.004	I	13.-14. století	40	
4	422, 423/1	128/78	Okraj	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3.3x2.2x 0.5	0.008	II	13.-14. století	41	

4	422, 423/1	128/78	ucho	běžová	běžová	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	2x2.4x1	0.006	I	13.-14. století	42	
3	512/2, 513/1, 514	124/78	ucho	světle šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsí	4.4x6x1.2	0.050	III	14. století	43	
3	512/2, 513/1, 514	124/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	3.9x3.2x 1.1	0.016	II	středověk		
3	512/2, 513/1, 514	124/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku	2.8x2.6x 1.7	0.008	II	středověk		
3	512/2, 513/1, 514	124/78	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	1.2x1.1x 0.5	0.010	I	středověk		
3	512/2, 513/1, 514	124/78	Okraj	šedá	běžová	oxidační	bez zdobení	bez příměsí	1.4x2.5x 1.3	0.008	I	středověk	44	

Soubor - č. 6														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo foto
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě cihlová	cihlová	oxidační se sendvichovým efektem	bez zdobení, silnostěný	zrnka písku a slída	9.5x11.7x11.3	0.172	IV	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení	křemena a slída	6.3x5.1x 1.3	0.042	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení	jemně slída	5.1x4.2x 1.2	0.034	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	velmi tmavě šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	slída	6.8x6.4x 0.7	0.004	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační se sendvichovým efektem	bez zdobení	zrnka písku a slída	6.2x2.9x 1.6	0.034	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení	slída	6.2x4.6x 1.2	0.042	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	tmavě cihlová	oxidační se sendvichovým efektem	bez zdobení	křemena a slída	5x3.6x1.3	0.036	II	středověk		

Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	4.5x3.7x 0.6	0.018	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení	slída	3.6x5.9x 0.7	0.018	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	5x4.2x0.9	0.022	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	4.2x3x0.5	0.012	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.9x4x0.9	0.014	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3.8x2.5x 0.7	0.010	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	cihlová	oxidační	bez zdobení	křemen	5x3.9x2.5	0.010	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	okrová	okrová	oxidační	bez zdobení	bez příměsí	3.1x2.3x 0.7	0.008	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsí	3.3x3.1x 1.5	0.018	II	středověk	45	
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3.8x3.4x 1.1	0.014	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	2.3x3x0.8	0.008	II	středověk		
Cihelna p.		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	1.4x1.4x 1.1	0.002	I	středověk		

Slavíka															
Cihelna p. Slavíka		43/74	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	zrnka písku a slída	4.3x4.4x 1.1	0.024	II	středověk			
Cihelna p. Slavíka		43/74	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen a slída	4x2.1x0.9	0.010	II	středověk			
Cihelna p. Slavíka		43/74	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.9x3.2x1	0.012	II	středověk			
Cihelna p. Slavíka		43/74	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	2.6x3x1.2	0.008	II	středověk			
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě cihlová	tmavě cihlová	oxidační	silnější vlnovka	křemen a slída	5.9x4.6x1	0.030	II	přelom 13.-14. století	46		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	podélná rýha	křemen a slída	4x3.9x0.9	0.018	II	přelom 13.-14. století			
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	podélná rýha	křemen a slída	2.9x4.1x1	0.014	II	přelom 13.-14. století			
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	podélná rýha	křemen a slída	4.2x3.6x 1.1	0.024	II	přelom 13.-14. století			
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	podélná rýha	křemen a slída	5.3x3.5x 0.1	0.030	III	přelom 13.-14. století	47		

Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	okrová	oxidační	skupina podélných rýh	slída	3.2x3.4x 0.5	0.008	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	skupina podélných rýh		2.3x3.6x 1.1	0.012	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	rýhování	křemena a slída	3x4x0.7	0.008	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	podélná rýha	slída	4.3x3.1x 0.5	0.010	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	tmavě šedá	oxidační	dvě mělké rýhy	slída	4x3.1x0.5	0.010	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	cihlová	cihlová	oxidační	pravidelné rýhování	křemena a slída	5.5x4.1x 0.9	0.012	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	tmavě šedá	oxidační	podélná rýha	slída	5.8x4.1x 0.9	0.024	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	tmavě šedá	oxidační	podélná rýha	křemena a slída	3.4x2.6x 0.9	0.008	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě podélné rýhy	slída	3x3.3x0.5	0.012	II	přelom 13.-14. století		

Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	nepravidelné rýhování	křemen a slída	2.3x3.7x 0.5	0.004	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	nepravidelné rýhování	křemen a slída	5.2x5.1x 0.6	0.022	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	pravidelné rýhování	křemen	5.5x4.3x 0.9	0.028	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě podélné rýhy	křemen a slída	4.5x5.5x 1.1	0.034	II	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	okrová	okrová	oxidační	pravidelné vrypy	křemen a slída	4.2x2x0.6	0.008	II	přelom 13.-14. století	48	
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	tmavě šedá	tmavě šedá	oxidační	pravidelné rýhování	křemen a slída	5.5x7.4x 0.6	0.028	III	přelom 13.-14. století		
Cihelna p. Slavíka		43/74	výduť	šedá	šedá	oxidační	nepravidelná vlnovka	křemen a slída	3.2x2.8x 0.7	0.008	II	přelom 13.-14. století	49	
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	zdoben rádlčkem	křemen a slída	5.3x3.9x 0.6	0.020	II	přelom 13.-14. století	50	2
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	vlnovka	slída	4.3x3.6x 0.8	0.018	II	přelom 13.-14. století	51	3

Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	vrypy + rýhování	křemen a slída	6.4x7.4x 0.8	0.06 2	III	přelom 13.-14. století	52	4
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	plastická linka	slída	3.1x3.2x 0.5	0.00 8	II	přelom 13.-14. století		5
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	zdoben rádýlkem	křemen	4.7x4x0.8	0.02 6	II	přelom 13.-14. století	53	6
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	rýhování	křemen a slída	3.7x4.6x 0.8	0.01 4	II	přelom 13.-14. století	54	7
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	plastická linka	křemen a slída	4.4x4.2x 0.7	0.02 4	II	přelom 13.-14. století	50	8
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	cihlová	tmavě šedá	oxidační	nepřavidelné rýhování	slída	3.8x3.8x 0.4	0.01 2	II	přelom 13.-14. století	50	9
Cihelna p. Slavíka		43/74	okraj	šedá	šedá	oxidační	podélná rýha	křemen a slída	3.9x2.8x 0.9	0.01 2	II	přelom 13.-14. století	50	10

Soubor - č. 7														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo fota
Cihelna p. Slavíka		54/73	okraj	šedá	šedá	oxidační	zdobený rádýlkem	křemen	7.7x4.3x0.6	0.034	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	55	11
Cihelna p. Slavíka		54/73	okraj	šedá	šedá	oxidační	nepravidelná vlnovka	křemen	6.7x5.9x0.8	0.036	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	56	12
Cihelna p. Slavíka		54/73	okraj	cihlová	cihlová	oxidační	rýhované vlnky-silnostěnný	křemen	6.9x6x2.1	0.114	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	57	13
Cihelna p. Slavíka		54/73	okraj	šedá	šedá	oxidační	rýhování + plastická linka	křemen a slída	5.3x4.8x0.8	0.034	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	58	14
Cihelna p. Slavíka		54/73	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen a slída	3.7x2.4x1.5	0.014	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka		54/73	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	5x3.5x0.7	0.018	II	středověk		

Cihelna p. Slavíka	54/73	dno	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení-silnostěnný	slída	10.3x8.5x1.6	0.160	IV	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě podélné rýhy	slída	3.5x4.1x0.6	0.012	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	pravidelné rýhování	křemen a slída	6.3x4x0.9	0.028	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě širší rýhy	slída	3.4x3.3x0.6	0.008	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě mělké rýhy	křemen	4.9x2.7x1.1	0.022	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	dvě mělké rýhy	křemen	4.3x2.7x1.1	0.016	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výduť	šedá	šedá	oxidační	svazky dvou podélných rýh	křemen	3.4x4.4x1	0.022	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		

Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	rýha	slída	5.5x5.7x 1.7	0.024	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	cihlová	cihlová	oxidační	rýha	křemen	4.7x5.7x 1.2	0.050	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	cihlová	cihlová	oxidační	dvě podélné rýhy	slída	5.1x5x0.7	0.032	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	cihlová	cihlová	oxidační	svazky dvou podélných rýh	křemen	4.8x5.7x 1.1	0.052	III	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	59	
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	esovitá vlnovka	křemen a slída	5x4x0.9	0.026	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.	60	15
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	dvě podélné rýhy	slída	2.9x3x1	0.010	II	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	4.3x2.5x 1.7	0.020	II	středověk		

Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení-silnostěnný	bez příměsí	8.5x6.7x1.7	0.140	IV	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	7.3x7.7x0.6	0.060	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	2.5x2.2x0.6	0.006	I	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	křemen	6x4.7x0.8	0.030	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	3x2.9x0.4	0.018	II	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	cihlová	cihlová	oxidační	bez zdobení	křemen	3x5.3x1.6	0.048	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení	slída	5.1x4.4x0.9	0.036	III	středověk		
Cihelna p. Slavíka	54/73	výdut'	šedá	šedá	oxidační	bez zdobení-silnostěnný	slída	11x6x1.6	0.160	IV	2. pol. 13. století - počátek 14. stol.		
Cihelna p. Slavíka	54/73	kachle	cihlová	šedá	oxidační	nápisová páska	slída	8.5x4.1x1.1	0.054	III	kolem roku 1500	61	16

Soubor - č. 8														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo fota
předseda JZD		47/74	ucho	bílá	bílá	oxidační	okraj ucha	bez příměsi	3.9x2.5x0.8	0.024	II	14.-15. století	62	17
předseda JZD		47/74	ucho	okrová	okrová	oxidační	třímenové ucho	bez příměsi	4.2x5.2x1.4	0.046	II	14.-15. století	63	18
předseda JZD		47/74	ucho	bílá	bílá	oxidační	dvě vertikální rýhy	bez příměsi	2.9x4x0.8	0.018	II	14.-15. století	64	19
předseda JZD		47/74	dno	cihlová	šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	3.1x4.7x0.6	0.018	II	14.-15. století		
předseda JZD		47/74	část pokličky	světle šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	4.4x4.6x2	0.030	II	14.-15. století	65	20
předseda JZD		47/74	nožka z trojnožky	okrová	světle šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	2.5x5x?	0.024	II	14.-15. století	66	21

Povrchový sběr														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přírůstkové číslo	Typ střepu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Číslo kresby	Číslo fota	
			výduť	světle šedá	světle šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	3.4x2.7x0.6		II		17	
			výduť	světle šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.7x2.4x0.5		II			
			výduť	světle šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.7x1.9x0.5		II			
			výduť	světle šedá	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	bez příměsi	1.9x1.5x0.4		II			

Chrudimské Muzeum														
Naleziště číslo	Číslo parcely	Přirůstkové číslo	Typ střeptu	Barva povrchu	Barva vnitřní	Výpal	Výzdoba	Příměs	Rozměry (ŠxVxT)	Váha (kg)	Skupina	Datace	Číslo kresby	Číslo foto
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	tmavě cihlová	šedá	oxidační	bez zdobení	jemně slídy	7.6x7x0.7		III	12.-13. století	67	
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	tmavě cihlová	cihlová	oxidační	mělké rýhování	jemně slídy	5x6.2x0.8		III	12.-13. století	67	
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	tmavě cihlová	šedá	oxidační	mělké rýhování	jemně slídy	5.3x4.8x 0.7		III	12.-13. století	67	
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	tmavě cihlová	šedá	oxidační	mělké rýhování	jemně slída, uvnitř křemen	4.6x4.4x 0.6		II	12.-13. století	68	
cihelna č. kat 569/I		105/43	střep s částí dna	cihlová	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení	jemně slídy	7x4.5x1		III	12.-13. století	69	22
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	cihlová	šedá	oxidační	pravidelné rýhování	bez příměsi	4.9x6.9x 0.7		IV	12.-13. století	67	
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	cihlová	šedá	oxidační	pravidelné rýhování	bez příměsi	4.4x11x 0.7		IV	12.-13. století	67	
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	cihlová	tmavě šedá	oxidační	bez zdobení, fragment	jemně slídy	14.9x11.2x0.6		V	12.-13. století		23
cihelna č. kat 569/I		105/43	okraj	šedá	šedá	oxidační	mělké rýhování	bez příměsi	7.6x5x0.7		III	12.-13. století	68	24

cihelna č. kat 569/I		105/43	okraj	tmavě cihlová	šedá	oxidační	pravidelné rýhování, hlubší, fragment	bez příměsí	10.9x11x0.8		IV	12.-13. století	68	25
cihelna č. kat 569/I		105/43	výduť	cihlová	šedá	oxidační	bez zdobení	jemně slídy	13.3x11.8x0.7		V	12.-13. století	68	26